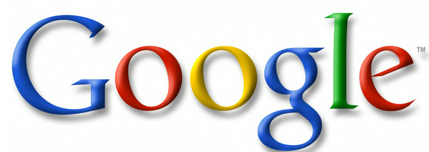

3 2044 020 599 569

HARVARD COLLEGE LIBRARY
VE RI TAS
ICELANDIC COLLECTION
FORMED BY KRISTJÁN KRISTJÁNSSON
Given in Memory of
WILLIAM HENRY SCHOFIELD
Professor of Comparative Literature 1906-1920
by his Wife
MARY LYON CHENEY SCHOFIELD
6th April 1931

EN DEPORTERET KONGE

ELLER

BERETNING OM JØRGEN JÜRGENSEN,

KONGE AF ISLAND,

SØKAPTAJN, REVOLUTIONIST, BRITISK DIPLOMATISK AGENT,
SKRIBENT, DRAMATISK FORFATTER, PRÆST,
STATSFANGE, SPILLER, HOSPITALS-ASSISTENT, FASTLANDS-REJSENDE,
OPDAGER, UDGIVER, LANDSFORVIST OG POLITIBETJENT.

UDGIVET
PAA GRUNDLAG AF DE HIDTIL UTRYKTE MANUSKRIPTER I BRITISH MUSEUM
AF

JAMES FRANCIS HOGAN.

OVERSAT OG FORSYNET MED SUPPLERENDE BEMÆRKNINGER AF

U. v. RIPPERDA,
CIVILINGENIØR.

MED GENGIVELSE AF FEM ORIGINAL-TEGNINGER AF JØRGEN JÜRGENSEN
OPBEVAREDE I BRITISH MUSEUM.

KJØBENHAVN.
FORLAGT AF J. H. SCHUBOTHES BOGHANDEL.
TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE.
1892.

EN DEPORTERET KONGE.

At *skrive* Romaner! — Men den gamle deporterede Mand, Jørgen Jürgensen, som nu allerede i tyve Aar har hvilet i sin ukendte Grav, har *levet* en, ved Siden af hvilken »Beretningen om den tapre Cambuscaner«, Gil Blas Hændelser eller selv Mr. Barry Lyndon's Gerninger, denne alle Slynglers Overmand, svinde ind til en Ubetydelighed. Af alle Historiens sorthaarede, brushovedede og de smidige Lykkeriddere, som nogen Sinde spillede, drak, duellerede, kyssede og fægtede sig frem gennem 3 Oktavbind, var der ingen, der havde slige Oplevelser at berette. — Tænk over hans Levnetsløb, fra hans Fødsel i Danmark og til hans Død i Van Diemens Land, og betænk saa, efter hvad han har fortalt os, hvor meget han har været nødt til at lade ufortalt.

Marcus Clarke.

JÜRGENSEN I FANGENSKAB.

(Efter J. Jürgensens Originaltegning i British Museum)

EN DEPORTERET KONGE

ELLER

BERETNING OM JØRGEN JÜRGENSEN,

KONGE AF ISLAND,

SØKAPTAJN, REVOLUTIONIST, BRITISK DIPLOMATISK AGENT,

SKRIBENT, DRAMATISK FORFATTER, PRÆST,

STATSFANGE, SPILLER, HOSPITALS-ASSISTENT, FASTLANDS-REJSENDE,

OPDAGER, UDGIVER, LANDSFORVIST OG POLITIBETJENT.

UDGIVET

PAA GRUNDLAG AF DE HIDTIL UTRYKTE MANUSKRIPTER I BRITISH MUSEUM

AF

JAMES FRANCIS HOGAN.

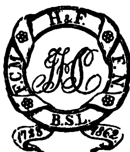
OVERSAT OG FORSYNET MED SUPPLERENDE BEMÆRKNINGER AF

U. v. RIPPERDA,

CIVILINGENIØR.

MED GENGIVELSE AF FEM ORIGINAL-TEGNINGER AF JØRGEN JÜRGENSEN

OPBEVAREDE I BRITISH MUSEUM.

KJØBENHAVN.

FORLAGT AF J. H. SCHUBOTHES BOGHANDEL.

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE.

1892.

Denne Bog er tildels en Oversættelse af et i England publiceret Værk, som Udgiveren, Mr. James Francis Hogan, kaldte »*The Convict King.*«

Saaledes som Bogen nu foreligger for det danske Publikum, er den ganske vist gaaet gennem mange Hænder; men skønt den danske Oversætter ikke har haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med Jørgen Jürgensens originale Manuskript, hvorpaa Mr. Hogan har bygget sit Arbejde, er han dog ved Sammenligning med andre Manuskripter kommen til den Opfattelse, at den engelske Udgiver af Jørgen Jürgensens Selvbiografi ikke har foretaget væsentlige Forandringer i denne, men indskrænket sig til at rette Stavefejl og uengelske Vendinger, der vistnok maa have været lige saa hyppige i dette, i Australien fundne Manuskript, som de ere det i de andre af Jürgensens engelske Arbejder, der findes i Egerton-Samlingen i British Museum.

Hogan ledsager sin Udgave med en Fortale og et Par Appendix; men man har fundet det rettest i den danske Udgave at forkorte disse betydeligt ved at udelade, hvad der kun har Interesse for engelske Læsere. Særligt er der af Fortalen kun medtaget, hvad der omhandler den islandske Affære. Disse Udtalelser turde nemlig have Interesse som Udtryk

for den engelske Opfattelse af denne mærkelige Begivenhed. Til Gengæld vil denne danske Udgave indeholde Oplysninger, hentede fra Jürgensens andre efterladte Manuskripter og fra hans Breve til Botanikeren Sir William Hooker.

Stilen i disse Memoirer, som vel kan antages at være Jürgensens sidste litterære Arbejde, er ganske vist mere kortfattet og tør end i hans andre Værker, og dog vil man sikkert i denne Bog finde baade interessant og underholdende Læsning, hvad jo i og for sig retfærdiggør dens Udgivelse; men denne har imidlertid en særlig Hensigt.

Som et historisk Værk er Hogans Bog højst utilfredsstillende. Dels synes han ikke at have gjort sig helt bekendt med det rige Materiale, der som anført forefindes i British Museum, eller han har i hvert Fald næsten ikke benyttet det, og dels har han ikke haft Lejlighed til at anstille de nødvendige Sammenligninger med Aktstykker, der findes i det danske Rigsarkiv, ligesom han naturligvis ser paa Sagen gennem engelske Briller. Nu falder netop Jürgensens Liv og Virken sammen med en af de interessanteste Perioder i vort Fædrelands Historie, og Jürgensen har dels selv spillet en fremragende Rolle i flere Begivenheder, dels er han kommen i Berøring med mange af Dramaets Hovedpersoner, hvorfor hans meget omfangsrige Værker og Korrespondancer, ligesom alle de Papirer, der vedrøre hans Forhold, og som dels findes herhjemme, dels i England og Australien, maatte kunne danne Grundlaget for et højst interessant Tidsbillede, naar de bleve behandlede af en dygtig og energisk Historiker. Det er i første Række for at henlede Opmærksomheden herpaa, at denne lille Bog, der ikke gør Fordring paa at være noget historisk Værk, er fremkommen.

Det Billede af Jørgen Jürgensen, som selv en

overfladisk Gennembladen af en Del af det forhaanden værende Materiale har givet, er saa fuldt af Interesse, saa mærkeligt og belærende, at man turde vente store Ting af en omfattende Levnetsbeskrivelse af denne vor baade glædeligt og sørgeligt berømte Landsmand.

Thi Jørgen Jürgensen havde næsten alle Betingelser for at blive en stor Mand. Han havde en uomstridelig Genialitet, der i Forening med et aldeles hensynsløst Mod og stor Virkeevne kunde have hævet ham op over de fleste af hans Samtidige. Han savnede kun det moralske Hold, der skulde have givet Støtte til hans glimrende Egenskaber. Moral i og for sig savnede han ikke — nej tværtimod. Alle hans Skrifter, hans Breve og Prædikener ere besjælede af en glødende Kærlighed til, hvad der er smukt og ædelt, og det er utvivlsomt ikke nogen falsk Pathos, der lyder gennem hans Ord til de dødsdømte Forbrydere, som han prædikede for i Newgate-Fængslet. Der er ikke megen egentlig Kristendom i hans Prædikener og Skrifter, men der er ren og høj Moral. Han manglede dog det moralske Hold. Med aabne Øjne kunde han slaa ind paa Veje, han selv fordømte. Han var modig og foragtede Fejghed — og dog havde han til Tider ikke Mod til at tale Sandhed eller handle aabent. Han var elskværdig og klog, saa at han vandt alle Mennesker for sig; men han forstod ikke at bevare deres Venskab, fordi han misbrugte det. Han var en udmærket Menneskekender, og dog lod han sig bedrage af de plumpeste Kæltringer, der benyttede sig af hans slette Lidenskaber. Han elskede Frihed og Selvstændighed, og dog nedværdigede han sig til de laveste Smigrerier. Han var en Mand med stor medfødt Selvtillid, og dog fandt han en sygelig Tilfredsstillelse i frygtelige Selvanklager. Han var en Handlingens Mand, og dog kunde han, naar hans

Midler tillod ham at leve i ørkesløse Udsvævelser, ikke mande sig op til Daad.

Sir W. Hooker, den af hans mange Venner, der stod mest trofast ved hans Side, saa længe dette var muligt, og som aldrig syntes helt at have tabt Taalmodigheden med ham, omtaler ham med stor Beundring, men kan dog ikke lægge Skjul paa hans mange Svagheder. Der skal her blot nævnes et Eksempel: I sin Beretning om den islandske Revolution (Appendix til hans »*Journal of a Tour in Iceland*«) støtter Hooker gennemgaaende Jürgensen over for hans Angribere; men han maa dog rette alvorlige Anklager mod Vennen. Han siger saaledes, at Jürgensen havde svigtet sit Æresord og forladt England, skønt han var engelsk Krigsfange, hvad Jürgensen bestandig har søgt at benægte. Det forbedrer Sagen kun lidet, at Hooker tilføjer, at der var mange formildende Omstændigheder ved denne Forseelse.

Alt i alt er Jørgen Jürgensens Historie en Beretning om store og ædle Kræfter, der ere gaaede tabte saavel for det Fædreland, der saa haardt kunde have trængt til dem, som for Samfundet i det hele.

ILLUSTRATIONERNE.

INDHOLD.

anerkender Revolutionen — Folkelige Reformer — En Rejse paa Island — En oprørsk Amtmand underkues — Rejse til England — Et brændende Skib — Ankomst til London — Arresteret for Brud paa Æresord — I Fængsel i Tothill Field — Overføres til et Blokskib — Løslades, og faar Tilladelse til at bo i Reading — Tilbagekomst til London — Gribes af Spillelidenskab — Reflektioner over en ødelæggende Last — Ubehagelig Rejse i en britisk Kanonbaad — Livet i et Marinehospital.

KAPITEL IV.

Grev Dillon — Paatænkt fransk-amerikansk Erobring af Australien — Kaptain Baudin — Litterære Arbejder i Fængslet — Afsendes til Fastlandet — En plukket Spiller — En fortvivlet Situation.

KAPITEL V.

Paris, Dagen efter Slaget ved Waterloo — Afrejse til Warschau — En venlig Baronesse — Beskyttes af en Præfekt — Imponerer en Borgermester — Lykken smiler i Frankfurt — Besøger Goethe — Sans Souci — Marchal Blücher — Dresden og dens Spillehuler — Heldig Benyttelse af den kvindelige Forfængelighed — Kunsten at skaffe sig Underretning.

KAPITEL VI.

Mislykket Udvandringsprojekt — Tre Aar i Londons Spillehuler — en bedrøvelig Konsekvens — I Newgate-Fængsel — Ansættes som Hospitals-Assistent — Indtryk og Erfaringer — Newgate, en uhyre Forbrydelsens Skole — Usømmeligt Hastværk i Rettergangen — En forunderlig Historie om en Funktionær ved »Bank of England«.

KAPITEL VII.

Midnats-Scene i Newgate — En dømt Forbryders Ligegyldighed for Døden — Styg Historie om en henrettet Gnier — De Fangnes Skræk for Deportation — Damebesøg —

Retten narret ved Hjælp af underkøbte Læger — Anekdote om Lord Eldon — Løsladt fra Newgate — Atter i Kløerne paa Spilledjævelen — Forraadt af en falsk Ven — Dømt til Døden — Deporteret for Livstid.

KAPITEL VIII.

Livet paa Blokskibene — Officerernes Brutalitet — Forfærdelig Demoralisation — Om Bord paa Fangeskibet »Woodman« — Ansat til Hospitalstjeneste — Hvad en Lampe kan bruges til — Hjernebetændelse som Epidemi — En Dilettantdoktor — Ankomst til Van Diemens Land — En forbavsende Forvandling.

KAPITEL IX.

Landgang ved Hobart-Town — Ansættes som Skriver i Regeringens Tjeneste — Forflyttes til »Van Diemens Land Kompagniet« — Udsendes som Opdager — Blandt brusende Strømme — En Kænguruh som Vejviser — Dunn, den berygtede »Bushranger« — Et uskyldigt Offer for de Sortes Hævn — Et farligt Tilbagetog — Anses for at være en »Bushranger« — Uhyre Sandbjerge — Sønderslaaede og begravede Skibe — Forfærdelig Ødelæggelsesscene — Standset af uigennemtrængeligt Krat — Skæbnesvangert Forsøg paa at sætte over en Flod — Uden Føde i fire Dage — Fortærer en Sælhund.

KAPITEL X.

De Sortes Skinsyge — Erholder et Frihedsbrev — En overdreven from Redaktør — Ansættes som Politibetjent i Oatland-Distriktet — Bagvendte Begreber om Ret og Uret — Grusomme »Bushrangere« — En Mand levende stegt — Adsplittelse af en Røverbande — De Sortes Misgerninger — Angreb paa en Nybyggers Hus — En kæmpestor Anfører skudt — En lille Heltinde — To Aars Forfølgelse af de umedgørlige Sorte.

KAPITEL XI.

En betinget Frigivelse — Forunderlige Virkninger heraf — Mindre Forvovenhed og større Omsorg for Livets Beva-

relse — Fornyede Misgerninger af de Sorte — En Rejsning »en masse« — En hel Koloni rykker i Marken — »Den sorte Krig« — To blodtørstige Stammer omringes — Hvorledes de undslap Fangenskab — Den militære Bevægelse mislykkes — En Fredsapostels heldige Bestræbelser — Landflygtighedens heldige Følger — Moralen af et broget Livs Hændelser.

APPENDIX A.

Jürgensens udgivne Værker.

»Kristendommens Tilstand paa Otaheiti« — Fornuftige Raad til Missionærer — »Rejser gennem Frankrig og Tyskland« — Indgaaende Kritik i »Edinburgh Review« — Det sociale Liv i Paris — Scener i Spillesalonerne — Rosende Udtalelser over de Tyske — »Christi Religion er Naturens Religion« — En Bog, skreven i Newgate — Den foranlediger Forfatterens Deportation — Ubetinget Tro paa Bibelen — En Dilettant-Theologs Rhapsodier og Refleksioner — Gunstig Anmeldelse i »The Gentleman's Magazine« — Bemærkninger om Bank-Systemet — Dadel af Downing-Street's usagkyndige Indblanding.

APPENDIX B.

Jürgensens uudgivne efterladte Skrifter.

»Thomas Walters Hændelser« — Vanskeligheden ved at udføre skriftlige Arbejder i et Fængsel — Engelsk Luksus og Overdaadighed — »Kongeriget Skandaria« — Fordelene ved et velvilligt Enevælde — »Historisk Beretning om den islandske Revolution« — En personlig Retfærdiggørelse — »Hertugen af Enghien«, en fem Akts Tragedie — »Oxford Studenten«, satirisk Komedie, Plagiat af Holbergs »Erasmus Montanus« — Omfangsrig Korrespondance — Utilgængelige Skrifter — Jürgensens psykologiske Studie over sig selv.

INDLEDNING.

Mellem alle de almindelige Lovovertrædere, som England har ladet deportere til Botany Bay og van Diemens Land i Løbet af den første Halvdel af det 19de Aarhundrede, var der ikke saa faa mærkelige Karakterer af en mere overlegen Type og med ejendommelige Levnetsløb, og den mest fremtrædende blandt disse var »et lille Riges despotiske Usurpator«, den eneste Monark, som nogen Sinde har forladt London for at sejle til Antipoderne paa et Fangeskib, nemlig: den mærkelige Eventyrer, hvis omskiftende Løbebane nærmere skal beskrives i de følgende Blade. Jørgen Jürgensen's Navn er ikke helt ubekendt for det læsende Publikum, thi han har faaet en lille Plads i alle biographiske Lexica*;

*) Se: Cates' Dictionary of General Biography, p. 670; Haydn, Universal Index of Biography, p. 289; Maunder, Biographical Treasury p. 526; Ripley og Dana, American Cyclopædia vol. 9, p. 685; Chambers' Encyclopædia, vol 5, p. 739 og Charles Knight's English Cyclopædia, vol. 3, p. 652. For Artikler om Jürgensen *i den periodiske Litteratur*, se: Household Words, vol. 14; Edingbourgh Review, vol. 28; Eclectic Magazine, vol. 57; Colburn's Magazine, vol. 126 og Gentlemans Magazine, vol. 97. — Tilfældige Hentydninger til Jürgensen og hans Liv kan findes i: Sir W. J. Hooker's »Tour in Iceland«; Sir G. Mac Kenzie's »Travel in Iceland«; the Rev. S. Baring-Gould's »Icelandic Scenes and Sagas«; West og Fenton's

men disse anerkendte Autoriteter forlade ham pludselig ved hans Transportation til Van Diemens Land, hvor, som de sige: »han antages at være død kort Tid derefter«. Men denne vilkaarlige Formodning er fuldstændig falsk. Jürgensen gennemlevede hos Antipoderne endnu et virksomt og eventyrligt Liv, i et Tidsrum af mere end 20 Aar, — han stillede sig selv frem i første Række paa begge Sider af Jorden — og skrev sin Autobiographie i »Van Diemens Land-Annual« for Aarene 1835 og 1838. Det er denne enestaaende Beretning om et mærkeligt, kaleidoskopisk, melodramatisk Liv, ført i Virkeligheden, som det har syntes mig værd at bevare fra Glemsel, og i de følgende Blade vil den i det væsentlige være gengiven. Jeg siger i det væsentlige, da jeg ikke har taget en ordret Afskrift. Jürgensen var en Udlænding, og til Trods for hans lange Ophold i engelske Lande og for den store Øvelse, han havde i at tale og skrive vort Sprog, erhvervede han sig dog aldrig nogen Lethed i Stilen. Jeg har derfor omredigeret hans Autobiographie saaledes, at jeg bibeholdt alle dens karakteristiske Træk, idet jeg holdt mig strengt til de berettede Fakta, men iklædte den en, efter min Mening, lettere læselig og mere fremadskridende Fortællemaade.

Jürgensens authentiske Historie bliver nu for første Gang forelagt engelske Læsere, for hvem den hidindtil har været fuldstændig ukendt, begravet, som den har været, i et halvt Aarhundrede blandt de støvede Blade af et for længe siden udgaaet antipodisk Tidsskrift. Kun en eneste Haand har i al den Tid rørt derved. Det er nogle og tyve Aar siden, at min afdøde Ven, Marcus Clarke, den ud-

»histories of Tasmania«; Bonwick's »Last of the Tasmanians«; M. Clarke's »History of Australia« og D. Blair's »History of Australasia«.

mærket begavede Austral'ske Novellist, foranlediget af sine Undersøgelser om det tidligere Galejslaveliv i Kolonierne, fandt det og gjorde det til Genstand for en udmærket Artikel i et Melbourn'sk Blad. Det er Slutningen af Artiklen, jeg har taget til Motto for denne Bog.

Jürgensen's romantiske og hændelsesrige Liv, hvis Fakta ere bekræftede af mange uinteresserede og fuldkommen paalidelige Vidner, er den mest slaaende Bekræftelse paa den gamle Sætning, at Virkeligheden er forunderligere end Digtningen. Den dristigste og mest formløse Forfatter af en Godtkøbsroman vilde aldrig falde paa at ophobe saa mærkelige og saa hurtig paa hverandre følgende Eventyr i Heltens Liv, som dem, der virkelig hændte denne engelsk-danske Lykkejæger i det 19de Aarhundrede. Han havde naaet Toppunktet af sin eventyrlige Løbebane, da han en skøn Dag, ved Sammentræf af flere uforudsete Omstændigheder, saa sig ophøjet til Enehersker over Island, til Konge over et lille arktisk Rige. Nogen særlig Beskedenhed var just ikke karakteristisk for ham, dog berører han denne Hovedepisode kun forholdsvis let i sin Autobiographie, og det vil derfor være nødvendigt til en bedre Forstaaelse at supplere hans Beretning med nogle oplysende Detailler om den islandske Revolution efter paalidelige Øjenvidners Erindringer. Den betydeligste af disse var den afdøde Sir William Jackson Hooker, en udmærket Botaniker og Direktør for de kongelige Haver i Kew. I Begejstring for Studiet af sin Yndlingsvidenskab fulgte han i en Alder af 24 Aar med Jürgensen op til de arktiske Have, ivrig efter at berige Verdens Kendskab til Islands Flora og Naturvidundere med nogle originale Bidrag, og var saaledes en uinteresseret Tilskuer til den Række af Begivenheder, der kulminerede i, at hans Rejsefælle gjorde sig til Konge over

denne nordiske Ø. I sin »Tour of Iceland«, udgiven af D'Hrr. Longmans og John Murray i 2 Bind, har Sir William nedlagt en fuldstændig nøjagtig og upartisk Fremstilling af hele denne mærkelige Begivenhed.

Paa Grund af dets afsides Beliggenhed og haarde Klima har Island altid været henvist til at faa en stor Del af sine Fødemidler sendt fra dets Moderland, Danmark's Havne. Under Krigen mellem Stor-Britannien og Danmark i Aaret 1809 vare de ulykkelige Islændere derfor truede af Hungersnød, da deres sædvanlige Forsyning med Levnetsmidler blev holdt tilbage. I denne kritiske Stilling saa Mr. Phelps, en af London's ledende Kjøbmænd, en Lejlighed til at forene Philantropien med Profiten. Han besluttede at komme de ulykkelige Islændere til Hjælp og samtidig selv gjøre en god Forretning. I den Hensigt lastede han »Clarence« af Liverpool med Bygmel, Kartofler, Salt, Tobak, Sukker, Kaffe etc., idet han gjorde Regning paa at modtage i Bytte en stor og værdifuld Ladning af islandske Produkter, især Talg. Men, for at dette Foretagende skulde lykkes, var det nødvendigt, at en Mand, der var kendt med det danske Sprog, Sæder og Skikke, ledsagede Skibet, for at han kunde være Mægler og lette Handelen. Jürgensen, som dengang var i London som Krigsfange paa Æresord, tilbød sig til denne Post og blev antagen af Mr. Phelps. Jürgensen var dengang kun 28 Aar gammel, men havde dog allerede oplevet meget og gjort mange højst vidunderlige Erfaringer i Syd-Afrika, Australien, Van Diemens Land og Øerne i det stille Hav. Han havde i britiske Skibe erhvervet sig et grundigt Kendskab til Navigationen, og da han efter 10 Aars Fraværelse atter vendte tilbage til sit Fødeland, Danmark, maatte han adlyde et Lovbud, der befalede alle Danskere i Alderen mellem 18 og 50 Aar

at tjene deres Land i Kampen mod Stor-Britannien. Som en Følge heraf blev Jürgensen udnævnt til Befalingsmand over et Koffardiskib paa 28 Kanoner, ved Navn »Admiral Juul« og ved Flamborough Head traf han paa det britiske Krigsskib »Sappho«. En Kamp, der varede 41 Minutter, paafulgte og endte med, at Jürgensen maatte stryge Flaget. Han blev landsat i Yarmouth og ført til London, hvor han blev løsladt paa Æresord. Saaledes stode Sagerne, da han afrejste til Island som Mr. Phelps Repræsentant, uden at gennemgaa den Formalitet at spørge den britiske Regering om Tilladelse dertil.

Da »Clarence« ankom til Island, blev det først forbudt den at losse noget som helst af sin Ladning, til Trods for den haarde Nød, hvori saa mange af Landets Indbyggere vare stedte, saa stort var det Fjendskab, som de danske Autoriteter paa Øen nærede imod England. Men Folket forlangte snart med Bestemthed, at Fødemidlerne skulde landsættes, og Autoriteterne maatte nølende give efter. Efter at Jürgensen havde losset Ladningen, og efterladt en Officiant i Land for at regulere Salget, førte han »Clarence« tilbage til England, og Planen til en ny Expedition blev da lagt af Mr. Phelps, der nu var saa interesseret i Foretagendet, at han havde besluttet selv at tage til Island. »Margaret and Anne«, et udmærket Skib paa 10 Kanoner, blev hurtigt ladet og sejlede afsted til Island med Mr. Phelps, Mr. (senere Sir William) Hooker og Jürgensen om Bord. Ved deres Ankomst fandt de Autoriteterne, til Trods for den nylig oprettede Overenskomst, i Færd med at gøre, hvad der stod i deres Magt, for at forhindre Befolkningen i at træde i Handelsforbindelse med Englænderne og udbredende Proklamationer, som truede enhver Islænder, der alligevel gjorde det, med Døden. En Følge af denne Proklamation var, at ingen af Landboerne, der ellers paa denne Aars-

tid plejede at komme til Rejkjavik for at drive Tuskhandel, lod sig se der. Mr. Phelps ventede først nogle Dage for at overveje Situationen, men da han saa, at Autoriteterne haardnakket vægrede sig ved at tage mod Fornuft, blev der taget afgørende Forholdsregler for at komme ud over dette døde Punkt. Den danske Guvernør, Grev Tramp blev greben en Søndag Eftermiddag og med en bevæbnet Eskorte bragt om Bord paa »Margaret and Anne«, uden det mindste Forsøg paa Modstand eller nogen som helst Mishagsytring fra de Islænderes Side, der havde været Vidne til hans Arrestation og Bortførelse. Jürgensen, der havde spillet en ledende Rolle i denne ublodige Revolution, tog hurtig Regeringsbygningen i Besiddelse, installerede sig som Statens Overhoved og begyndte sin Raket-lignende Løbebane som en nordisk Napoleon en miniature*).

Jürgensens første Proklamation er dateret den 26de Juni 1809, og dens første Paragraf dekreterede Afskaffelsen af det danske Overherredømme paa Island. Alle danske Embedsmænd og alle Personer, der stode i Forbindelse med danske Handelshuse, bleve opfordrede til at holde sig inden Døre og ikke have hverken mundtligt eller skriftligt Samkvem indbyrdes. Alle Skydevaaben, Sværd, Dolke og Ammunition samt alle Nøgler til de offentlige eller private Varelagere skulde uopholdelig afleveres.

---

*) Sigfrid Skuleson, en indfødt Islænder, udgav 1832 en kort Beretning om Revolutionen, i hvilken han erklærer, at Grunden til, at Jürgensen's Usurpation ikke blev bekæmpet og hurtig kuldkastet var den Omstændighed, at Kanonerne paa Usurpatorens Skib beherskede Hovedstaden Reykjavik, der var bygget af Træ og derfor hurtig kunde skydes i Brand og ødelægges. I saa Tilfælde, siger han, vilde den fuldstændige Tilintetgørelse og Savnet af Husly under et haardt og ugæstmildt Klima have været forfærdelig at se paa.

»Hvis disse Befalinger hurtigt blive efterkomne,« — sagde Diktatoren, — »vil det spare en hel Del unødvendig Uro og Blodsudgydelse. Hvis derimod nogen skulde handle i Modsætning til disse Befalinger, vil han øjeblikkelig blive arresteret, stillet for en Krigsret og skudt inden 2 Timer efter, at Forseelsen er begaaet.« — Til Slutning bleve alle Islændere forsikrede om, at de intet havde at frygte af Revolutionen, de skulde blive behandlede paa den bedst mulige Maade, at man kun havde Landets sande Vel for Øje, og at: »vor Fremgangsmaade kun er beregnet paa at sikre Indbyggerne en Fred og Lykke, som de i tidligere Aar kun have kendt lidet til.«

Denne Proklamation blev hurtigt efterfulgt af en anden, der erklærede Island for fri og uafhængig og konstituerede en repræsentativ Forsamling, der skulde give Love for Landet. Der blev lovet alle offentlige Embedsmænd af islandsk Byrd den fulde Bibeholdelse af deres Gage, saafremt de vilde aflægge Troskabsed for Forvaltningen af deres respektive Embeder. Under denne nye Tingenes Tilstand vilde Island være i Fred med alle Nationer, og Stor-Britannien vilde overtage Protektoratet over det.

Den tredie Proklamation var affattet i følgende fuldstændig kongelige Udtryk:

Reykjavik, 29de Juni 1809.

»Vi have bragt i Erfaring, at visse ildesindede Personer have udbredt falske Rygter i Landet og have fortalt Indbyggerne, at det er farligt at rejse fra Sted til andet, og at der er blevet udgydt meget Blod af Englænderne i Reykjaviks Gader. Indbyggerne behøve ikke at nære nogen Frygt, men kunne være forsikrede om, at der ikke vil blive anvendt Vold imod dem, og at de have fuld Frihed til at

færdes i deres lovlige Kald uden at blive forulempede; og alle disse Rygter erklæres herved for aldeles ugrundede. Alle Personer, der udbrede eller herefter skulde udbrede saadanne falske Rygter, ville blive ansete som Statens Fjender, og det vil blive nødvendigt at behandle saadanne, der ej ville opføre sig som fredelige Borgere med den yderste Strenghed«.

»Jørgen Jürgensen«.

En fjerde Proklamation, dateret den 1ste Juli 1809 var foranlediget ved den almindelige Tro, at Jürgensen havde dekreteret en fuldstændig Fritagelse for at betale Gæld. »Hermed erklæres,« — skrev han, »at Eftergivelsen af Gæld kun angaar den, der skyldes Kongen af Danmark og saadanne danske Handelshuse, hvis Chefer ikke bo paa Island«.

Den femte Proklamation var den sidste og vigtigste. Den satte Seglet paa Revolutionen, og var et Slags napoleonsk Statskup en miniature.

Den begyndte i følgende Udtryk:

Reykjavik 11. Juli 1809.

»I vor Proklamation af 26. Juni 1809 paabødes det, at de nærmere Distrikter i Løbet af 14 Dage, og de fjernere i Løbet af en vis fastsat Tid, skulde sende Repræsentanter til en Raadslagning om, hvad der var bedst at gøre i den nuværende kritiske Situation. Vi finde imidlertid, at de offentlige Embedsmænd langtfra have bidraget til at lette et saadant Møde, og se vi os derfor nødsagede til ikke længere at modsætte os Folket, der indstændigt har anmodet os om at tage Administrationen af de offentlige Sager i vor Haand, og som i hundredevis have tilbudt sig at tjene for deres Lands Forsvar. Thi erklæres herved:

»at vi Jørgen Jürgensen have taget Bestyrelsen af de offentlige Sager i vor Haand under Navn af *Protector*, med Bemyndigelse til at føre Krig og slutte Fred med fremmede Magter;

»at Krigsstyrken har udnævnt os til Befalingsmand til Lands og til Vands, samt overdraget os at regulere alle Landets militære Afdelinger;

»at Islands store Segl ikke længere skal anerkendes, men at alle offentlige Dokumenter af Vigtighed skulle undertegnes med min egen Haand, og mit Segl (J. J.) sættes under dem;

»at Islands Flag skal være blaat med tre hvide Klipfisk deri, og love vi at forsvare dets Ære med vort Liv og Blod;

»at vi til vor store Tilfredshed have set, at Islands Gejstlighed som gode Kristne have fremmet Ro og god Orden i denne farlige Tid, hvorfor vi love at betale alle dens Gager og Pensioner til Præsteenker, samt at forbedre dens Kaar saa meget som muligt;

»at vi erklære og love at nedlægge vort Mandat i det Øjeblik, da Repræsentationen vil være forsamlet. Tiden, der er bestemt for Forsamlingens Indkaldelse, er den 1. Juli 1810, og vil vi da abdicere, naar en god og hensigtsmæssig Konstitution er vedtaget, og det er anerkjendt, at den fattige og ringe Mand skal have lige Andel i Regeringen med den rige og mægtige.

»Den Stilling, hvori vi nu befinde os, kræver, at vi ikke taale nogen som helst Mangel paa Agtelse mod vor Person, ejheller at nogen overtræder den ringeste Artikel i vor Proklamation, som alene har denne Ø's Beboeres Velfærd for Øje. Vi erklære derfor højtideligt, at den Første, som forsøger paa at skade Landets Velfærd eller forstyrre dets Fred, øjeblikkelig skal lide Døden uden Hensyn til de civile Love.

»Alle Retskendelser og Domme skulle være undertegnede af mig, forinden de kunne udføres.

»Jørgen Jürgensen«.

Grev Tramp, den afsatte danske Guvernør, erklærede i sin officielle Redegjørelse, der var affattet til Information for den britiske Regering, at: »en ny Tingenes Tilstand, der i sig frembød alle de Elendigheder, der ere Følge af et grænseløst Tyranni, blev paatvunget et uskyldigt Folk, der stedse har været loyalt og trofast mod sin Konge«. Men de Begivenheder, der fulgte paa Jürgensens Usurpation af Myndigheden i Landet, stadfæstede aldeles ikke disse alvorlige Beskyldninger af hans Forgænger i Magten. De tjente tvertimod til at bevise, at Revolutionen i det hele var populær, og at de indfødte Islændere viste en usminket Glæde over at være befriet fra de danske Købmænds Tyranni og Fordringer, hvis Opposition imod de engelske Handelsmænd var dikteret af et egenkærligt Ønske om at opretholde de uforskammet høje Priser og beholde det Monopol, de saa længe havde nydt.*)

Sir William Hooker og de andre engelske Øjenvidner ere enige i deres Udsagn om, at den offentlige Handel og Vandel gik for sig som sædvanlig, efter at Jürgensen havde gjort sig til Konge, at de forskellige Regerings-Embedsmænd modtoge deres Gager paa det punktligste, at der ikke forefaldt nogen som helst Demonstration af Vigtighed for

*) Jürgensen førte uimodsagt Sceptret over en Ø paa 50,000 Indbyggere, hvis Forfædre havde udmærket sig ved deres vilde og krigerske Færd. Den Lethed, hvormed Revolutionen blev iværksat og opretholdt, skyldtes hovedsagelig en Følelse af Tilfredshed over Forandringen fra Islændernes Side. Danskernes trykkende Handelslove hvilede tungt paa den Fattige. (Knigth.)

at protestere mod den nye Tingenes Tilstand, at mange Islændere tilbød deres Tjeneste som Soldater for at opretholde Jürgensen's Autoritet, og at Biskoppen og Gejstligheden i Synoden, udtalte deres Tilfredshed med den forandrede Situation og erklærede sig beredvillige til at understøtte den nye Regeringsmyndighed samt underskrev et Hyrdebrev, hvori de opfordrede Folket til at følge deres Eksempel.

Efter at have sikret sig Magten i Hovedstaden Reykjavik foretog Jürgensen en beskeden kongelig Rundrejse i Landdistrikterne, hvor han, som det synes, blev modtagen med alle Tegn paa Folkets Yndest. I det Manuskript, hvori Jürgensen beskriver denne Rejse gennem Provinserne, opbevaret i »British Museum«, siger han:

»Jeg rejste over Land fra Sydlandet til Nord- og Østlandet, kun ledsaget af fem Indfødte, thi jeg behøvede ingen til at beskytte mig. Overalt blev jeg modtagen med den største Hjertelighed, og jeg sov sødelig i de gæstfri Hytter uden nogen Frygt eller Fare. De Indfødte betragtede mig som deres sande Ven og deres Lands Velynder. Jeg fandt mange, der led under haarde Misbrug og Undertrykkelser, og jeg afhjalp hurtigt alle deres Klagemaal, oprettede Frihed overalt og afskaffede alle tyranniske Forholdsregler, som havde hersket hidindtil. Efter at jeg havde besøgt alle de nordlige og østlige Havne, vendte jeg tilbage til Sydlandet med mit lille Følge, og dersom mit Herredømme ikke havde været populært, vilde det have været en let Ting at gribe mig i Søvne, men det er et Faktum, at jeg overalt blev budt Velkommen med de gladeste Ansigter af de forsamlede Indfødte. I en større By paa Nordlandet*), hvor der boede en hel Del danske militære Embedsmænd og Handelsfaktorer, blev der

*) Akureyri.

ikke foretaget den mindste fjendtlige Demonstration imod mig, thi de vare bange for Befolkningen, der flokkedes om mig, hilste mig hjerteligt Velkommen og bad mig paa det indstændigste om at raade Bod paa alle forskellige Forurettelser, hvorunder de saa længe havde sukket«.

Jürgensen, der følte sig styrket ved den øjensynlige Popularitet, hans Regimente nød i Provinserne, og derfor mente sig fast i Sadlen, begyndte straks efter sin Tilbagekomst til Reykjavik med stor Iver at iværksætte sit Dekret om Konfiskation af al dansk Ejendom paa Øen. De Forholdsregler, som han sanktionerede i dette Øjemed, vare uden Tvivl meget haarde og ødelæggende for enkelte Individer, men ligesom alle andre Usurpatorer følte Jürgensen det som en tvingende Nødvendighed at gøre den indre Fjende fuldstændig afmægtig. Ikke alene blev al Ejendom, som fandtes i de danske Butikker og Varelagere, borttagne og konfiskerede, men alle de danske Skibe i Havnene med samt deres Ladninger bleve tagne og bemandede med Jürgensens Garde. Dette Foretagende med at tilintetgøre den danske Indflydelse paa Øen og konfiskere dansk Ejendom af enhver Form og Skikkelse var endnu i fuld Fremgang, da den uventede Ankomst af den britiske Krigskorvet »Talbot« under Kommando af the Hon. Alexander Jones gjorde en brat Ende paa Revolutionen. Det lykkedes den afsatte Guvernør, Grev Tramp, som i 9 Uger var bleven holdt i strengt Fangenskab om Bord paa »Margaret and Anne«, at gøre den britiske Kommandør bekendt med den Behandling, han havde været Genstand for, og meddelte ham en alarmerende Beretning om Jürgensens Bedrifter; de plyndrede danske Købmænd udgøde ogsaa deres Klager i Kaptain Jones's sympathetiske Bryst og bønfaldt ham om at sætte en Stopper for den dristige Usur-

pators vilde og egenmægtige Løbebane. Som en Følge af disse Forestillinger satte »Talbots« Kommandør sig officielt i Forbindelse med Mr. Phelps, i hvem han saa den første og egentlige Anstifter af de nylig stedfundne revolutionære Begivenheder, en Warwick, en islandsk »Kongemager«. Mr. Phelps svarede med en kort Redegørelse af de Grunde (samlede paa en foregaaende Side), som havde tvunget ham til at afsætte den danske Guvernør. Denne Redegørelse fandt Kaptain Jones langtfra tilfredsstillende, og da, efter hans Mening, Englands Ære var indviklet i Sagen, afsendte han et bydende Brev til Mr. Phelps, der havde til Virkning at kuldkaste Kong Jürgensens Throne og afslutte et mærkeligt Kapitel i den nyere islandske Historie. I denne meget bestemte Skrivelse bemærkede den britiske Kommandør strengt:

»Jeg anser det ligeledes for min Pligt at meddele Dem, at eftersom De, — saavidt mig bekendt, — ikke har anden Bemyndigelse end et i Deres Besiddelse værende Kaperbrev, saa forekommer det mig, at De langt har overskredet den Magt, som dette giver Dem, ved at overtage Regeringen over en Ø, der ikke anses som staaende i virkeligt fjendtligt Forhold til Stor-Britannien, en Ø, hvis Indbyggere befandt sig i en saa elendig Tilstand, at det allernaadigst har behaget Hans Maj. Kongen at komme dem til Hjælp under Vintertiden ved ikke alene at give Dem, men endog Stor-Britannien's Fjender Frihed til at forsyne dem med Næringsmidler. De har, efter min Mening, ikke alene overskredet Stor-Britannien's, men alle andre Nationers Love ved at anmasse Dem en Myndighed, der ikke tilkommer nogen Undersaat af hvilket som helst Rige, nemlig den, at erklære Øen for fri, neutral, uafhængig og i Fred med alle Nationer, og at indsætte som Guvernør, ikke en britisk Undersaat, men en Dansker,

som har været Lærling om Bord paa et engelsk Kulskib, som har tjent sin Tid som Kadet i Hans Maj.'s Marine, som senere kæmpede mod Stor-Britannien og blev tagen til Fange af et engelsk Krigsskib. Jeg har bragt i Erfaring, at han har udstedt Proklamationer, der ere undertegnede paa kongelig Vis (vi, Jörgen Jürgensen); desforuden har han i Paasyn af Hans Majestæts Skib under min Kommando hejst et hidtil ukendt Flag, og er han i dette Øjeblik i Færd med at opkaste et Batteri inden et Bøsseskuds Afstand, uden min Tilladelse, og uden engang at have raadført sig med mig desangaaende, hvilket ikke blot er det samme som at gribe til Vaaben imod sit eget Land (Danmark), men ogsaa Mangel paa Respekt for min Stander. Jeg føler mig derfor kaldet til at rapportere hans Opførsel, som ikke den største Iver eller Hengivenhed, Mr. Jürgensen maatte nære mod Stor-Britannien, kan undskylde, ligesom jeg er vis paa, at den ej heller vil faa den britiske Regerings Bifald. Jeg raader Dem nu paa det indstændigste til, enten ikke at overlade hele Myndigheden paa Øen til Jürgensen alene, (hvor agtværdig hans Karakter end monne være), — indtil Hans Maj.'s Villie er kendt, eller at De øjeblikkelig restituerer den tidligere Regeringsform og giver Overkommandoen til nogle af Øens mest agtværdige Beboere. Idet jeg saaledes, ifølge min Pligt, har gjort Dem bekendt med mine Anskuelser og henpeget paa den Fremgangsmaade, De, som britisk Undersaat, efter min Mening, bør følge, skal jeg ikke blande mig videre i Sagen, men kun forlange mig bekendtgjort med Deres fremtidige Planer til Underretning for Deres Excellencer Admiralitetslorderne. De tager fejl i at tro, at jeg ønsker at kaste nogen Skygge paa Deres Karakter, hverken som Englænder eller som Mand af Ære, ligesom jeg heller ikke kan tro, at De med Forsæt vilde foretage noget, der

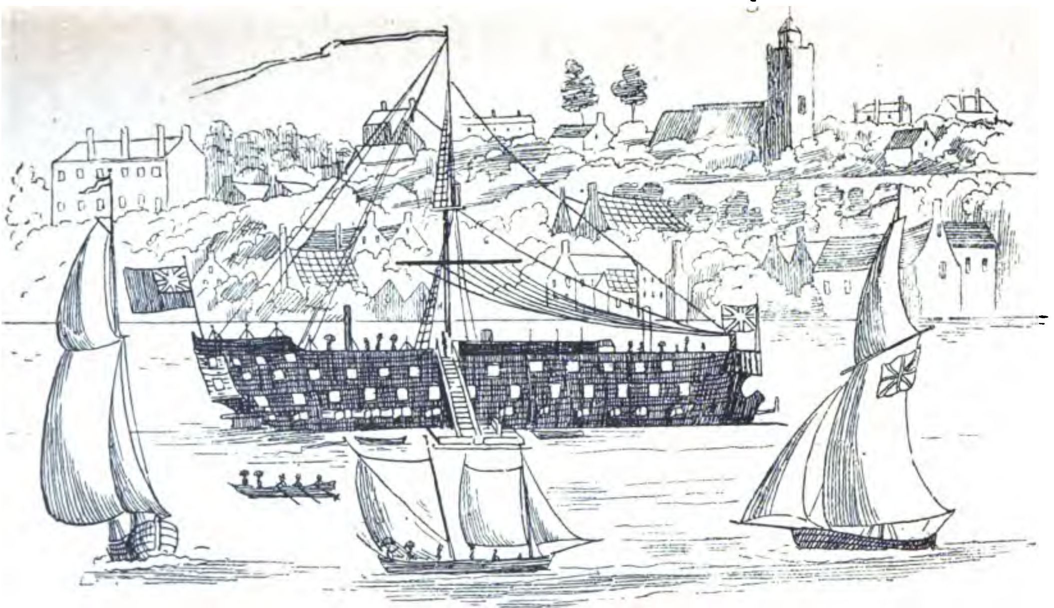
kunde bringe et Skin af Vanære over den britiske Regering. Jeg er ogsaa langt fra at tvivle paa Mr. Jürgensen's Ord, eller sætte nogen Plet paa hans tidligere Stilling, Karakter eller Opførsel; men den Omstændighed, at han ikke er i Besiddelse af noget Dokument, hvori den britiske Regering giver ham Tilladelse til at opholde sig paa Øen, og at han har vist sig om Bord paa Hans Majestæts Skib under min Kommando i en Koffardi-Kaptain's nonchalante Uniform, gør, at jeg ser mig nødsaget til at forlange, at han øjeblikkelig rejser tilbage til Stor-Britannien, med mindre De kan paavise mig, at De har haft Tilladelse til at bringe ham hertil.«

Mr. Phelps var ikke i Stand til at vise den britiske Kommandør den omspurgte Tilladelse, og da Jürgensen ikke var forberedt paa at optage Kampen for sin Throne med England, havde han intet andet Valg end at abdicere. En Overenskomst mellem alle interesserede Parter blev indgaaet, ifølge hvilken Islands Regering midlertidig blev betroet Øen's tvende mest indflydelsesrige Beboere, (Overdommeren og Amtmanden paa Vestlandet), som paatoge sig Ansvaret for britisk Liv og Ejendom paa Øen. Exkongen og den afsatte danske Guvernør sejlede derpaa til London i forskellige Skibe, den første for at gjøre Rede for sin Handling, egenmægtig at have indrulleret sig i de regerende Monarkers Rækker, den anden for at frembære sine Klager for den britiske Regering. Da de havde rejst i 3 Dage, opstod der Ild i det Skib, hvorpaa Guvernøren befandt sig, og Jürgensen kom netop tidsnok til at frelse alle om Bord fra en frygtelig Død. »Vi vare kun altfor lykkelige,« siger Sir William Hooker, der var en af Passagererne paa det dødsdømte Skib, »ved at slippe med Livet og de Klæder vi bar, og selv dette skylde vi for største Delen Mr. Jürgensen's overordentlige Anstrengelser, paa en Tid, da næsten

hele Skibets Besætning var som lamslaaet af Frygt. Som enhver, der kendte hans Karakter, vilde have ventet, var han ogsaa den sidste, der forlod det brændende Skib.«

Da de endelig ankom til London, opslog Jürgensen sin Bopæl i sin gamle Lejlighed, »Spread Eagle Inn, Gracechurch Street«, og meldte sig hos Admiralitetslorderne. Den danske Guvernør, Grev Tramp spildte ikke Tiden, men indgav straks til samme Domstol en fnysende Anklage mod Exkongen samt en detailleret Beretning om hele den uværdige Behandling, der var bleven ham til Del paa Usurpatorens Befaling. Det er Manuskriptet til denne sidste, der endnu findes paa »British Museum.«

Greven trak øjensynlig det længste Straa ved Argumentationen, thi, selv om det ikke lykkedes ham at faa al den Satisfaktion, han ønskede, saa var den Besked, han fik, dog tilstrækkelig til, at han taknemmeligt siger: »at den særdeles Velvillie, som Island og dets Anliggender har mødt her, og den Maade, hvorpaa Hans britiske Majestæts Ministre have interesseret sig for dets Velfærd, og fremfor alt den Sikkerhed, der er opnaaet for Fremtiden, har fuldstændig borttaget al Bitterhed fra mit Hjerte.« Stakkels Jürgensen derimod blev snart arresteret, ikke for den storartede og statelige Forbrydelse, ulovligt at have gjort sig til Konge over Island, men for den simple og almindelige Forseelse at have forladt England uden Tilladelse, medens han var Krigs-Fange paa Æresord. Han blev først sat i Tothill Fields Fængsel og senere overført til de gamle Skibe, der laa forankrede ved Chatham, og hvori et betydeligt Antal af udenlandske Krigsfanger vare i midlertidigt Fangenskab. Her maatte han døje megen Elendighed, mange Savn og Skuffelser, inden han opnaaede en delvis Frihed. Imedens dette stod paa, havde den britiske Regering udstedt

ET FLYDENDE FÆNGSEL.

(Efter J. Jürgensens Originaltegning i British Museum).

en Proklamation, ifølge hvilken Island, praktisk talt, blev gjort til neutralt Territorium, saalænge Krigen varede, idet den ganske specielt fritog det for Angreb og lovede Beskyttelse for alle Skibe, der sejlede i direkte Handel mellem Island og britiske Havne. Sir William Hooker paastaar derfor, ikke uden Grund, at Jürgensens Statskup saaledes blev »Midlet til at hidføre en større Sikkerhed paa Øen end hidindtil«, og at »det havde aabnet Vejen for en Forbedring af Indbyggernes Kaar«.

Successen eller dens Modsætning er det Afgørende, hvorefter man bedømmer Revolutionerne. Jürgensens Revolution var heldig saa længe, som den varede, og ligeledes i de Velgerninger, som den indirekte bragte Islænderne. Men da den blev kvalt i Fødselen, inden Jürgensens Planer kunde modnes eller hans Politik vise sig i sine Virkninger, er det umuligt at sige, hvilket Omdømme han vilde have erhvervet sig, dersom det var blevet ham tilladt at regere Landet i længere Tid. I sit Forsvar foran Admiralitetslorderne i London hævdede han med Stolthed, at han havde indført Frihed paa Island uden at udgyde en Blodsdraabe eller sætte en eneste Mand i Fængsel; endvidere, at han havde forskaffet Landet alle Frihandelens Velsignelser og aabnet de herligste Udsigter for et længe undertrykt Folk. Sir William Hooker bevidner ogsaa, at »blandt de Forbedringer, som det var Mr. Jürgensens Hensigt at indføre paa Øen, hvis det var blevet ham tilladt at beholde sit Embede, var Forbedringen af Skoledisciplenes elendige Kaar ikke den mindst fortjenstfulde og vigtige«.

1ste Kapitel.

Hvem skulde vel være bedre i Stand til at skrive en Mands Livshistorie — end Manden selv? Tidsalderens Intelligens sværmer for Autobiografier. Man trænger nu ikke mere til en Homer for at udødeliggøre Agamemnon; thi hvor ser man nu til Dags en Mand, der ikke er i Stand til at synge sin egen Pris og til at udbasune sine egne Bedrifter — en Mand som mig, der vilde finde sig i, at hans Skæbnes bedrøvelige, men lærerige Genvordigheder forbleve ukendte og ubegrædte, eller — som Horats siger — indhyllede i et langt og tavst Nattemørke — illacrimabilis? Nej! Siden der er blevet lovet mig en Plads i Ross's »Van Diemens Land Annual«, den eneste Helligdom og det sikre Tilflugtssted for store Navne, det eneste Westminster Abbedie, som disse australske Regioner kan rose sig af, saa skynder jeg mig med at udfylde den, forinden en større Mand kommer og optager Pladsen.

Det er mærkværdigt, at den vigtigste Begivenhed i en Mands Liv overalt maa bekræftes ved andres Vidnesbyrd. Ingen vil imidlertid kunne bestride det Faktum, at jeg blev født i Staden Kjøbenhavn i Aaret 1780 *). Min Fader, der var en vel anset Fabrikant af mathematiske Instrumenter, sendte mig tidlig i Skole, og, skønt det er mig selv, der siger det, jeg var ikke nogen daarlig Elev. Vi have meget gode Skoler i Danmark, og Drengenes Flid

*) For dem, det maatte interessere, hidsættes her en Stamtavle over Hans Majestæt, den senere Konge af Island og hans endnu blomstrende Slægt:

Jörgen Jürgensen, Hofuhrmager
i Kjøbenhavn † 1827.

1. Urban J. født 1777 Kronometermager i Kjøbenhavn, † 1833.	2. Jörgen J. født 1780 Konge af Island m. m. † 1845.	3. Fritz J. født 1784 Hofuhrmager i Kjøbenhavn † 1844.	4. Kathrine J. gift med Major Horstmann	5. Marcus J. født 1798. Etatsraad og Toldinspektør i Odense † 1879.

Børn af 1. Urban J.:

1. Louis Urban J. født 1800. Uhr- og Kronometermager i Kjøbenhavn † 1866.	2. Jules J. Uhrmager i Schweitz
Urban J. født 1836 Uhrmager i Kjøbenhavn † 1866 ugift.	Har endnu levende Efterkommere i Schweitz.

Efter 2. Jörgen J.: Skal have Efterkommere i Australien.

Børn af 3. Fritz J.:

1. Fritz J. født 1820 Karrikaturtegner i Kjøbenhavn † 1863.	2 Sophie J. gift med J. C. A. Nees Telegrafbestyrer i Helsingør	3. Fritz J. født 1817 Oberst i Artilleriet † 1891 ugift.

Børn af 1. Fritz J. (1820): Elisabeth J. gift med A. West Skolebestyrer i Store-Heddinge.

Børn af 2 Sophie J.: 1. Urban J. født 1868 stud. polit. — 2. Jules J. født 1875 Bankassistent

Børn af 5. Marcus J.:

1. Urban J. født 1831 Ritmester og Slotsforvalter i Odense.	2 Jörgen J. født 1836 Ritmester og Assistent i Finansministeriet.	3 Betty J. † 15 Aar gammel.
3. Wilh. J. født 1877 — 4. Marie J. født 1881	1. Georges J. født 1881 † 1891 — 2. Jenny J. født 1890 † 1891	

bliver opægget ved regelmæssige Belønninger, der uddeles af Kongens Ministre. Engang — jeg glemmer det aldrig — fandt en af mine Skolekammerater, en høj, stortalende Dreng, som jeg gentagne Gange havde besejret i Klassen, paa at fornærme mig groveligen paa Gaden, endskønt han var to Gange saa stor som jeg. Jeg tilbød ham øjeblikkelig Kamp. men den fejge Dreng, der saa, at Indgangen til »Runde-Taarn«, i hvis Nærhed Begivenheden foregik, stod aaben, løb derind, idet han formodentlig tænkte, at jeg ikke vilde vove at følge efter. Dette Taarn blev oprindelig bygget af Christian IV til Observatorium, og trods dets store Højde kan man køre op til Toppen ad en spiralsnoet Vej, der er saa jævnt opadstigende, at Vogne kunne komme frem. Opad denne løb min Modstander, og jeg efter i fuld Fart. Da vi vare nær ved Toppen, hvem skulde vi møde andre end Kongen, ledsaget af en af sine Ministre, og kørende nedad. I Forfølgelsens Hede strøg jeg forbi, som jeg haabede, ubemærket — og naaede Toppen. Der anfaldt jeg min Modstander, men blev grusomt slaaet, da jeg var aandeløs efter mit Løb opad. Nu vilde Skæbnen, at dette just hændtes Dagen før den offentlige Eksamen og Præmiefordeling, og skønt jeg stod mig til mine Læreres Tilfredshed, mistede jeg min Belønning af Ministerens Haand, da denne havde været Vidne til min utilbørlige Opførsel Dagen i Forvejen paa Runde-Taarn.

Jeg havde naaet fjorten Aars Alderen, da Kongens umaadelig store Slot »Christiansborg« blev ødelagt af en forfærdelig Ildebrand. Flammerne, der sloge ud af den kolossale Bygning, fyldte — saa forfærdelige de vare — mit ungdommelige Sind med den mest levende Følelse af Henrykkelse. Jeg tænkte under Beskuelsen af Scenens betagende Pragt ikke et Øjeblik paa Ødelæggelsen af saa megen Ejendom. I Nattens Mørke var Skuet i Sandhed storartet, og

jeg blev ved at staa og se med usvækket Nydelse, hvorledes det hærgende Element fortsatte Ødelæggelsen. Et efter et styrtede Lofterne over de skønne Sale sammen, næsten uden at levne Tid til at flytte noget af det kostbare Indbo ud. Da jeg stod paa et noget højtliggende Sted, kunde jeg navnlig følge Tilintetgørelsen af den store Riddersal, der var behængt med Portraiter i Legemsstørrelse af gamle danske Helte, og da de brændende Lærreder bugnede ud og gave efter for Flammerne, var det, som om Skikkelserne bleve levende og vare i Færd med at bevæge sig bort fra deres lange Fangenskab paa Væggen. De talrige Søer og Vandanlæg, der omringe denne smukke By, genspejlede de opadstræbende og dansende Flammer og bidroge meget til Scenens majestætiske Skønhed. Ilden rasede vildt i de tre paafølgende Dage og Nætter, og den engang saa mægtige Bygnings Ruiner røg og ulmede i mere end en Maaned. Slottet laa paa en Ø, til hvilken der kun havdes Adgang ved Hjælp af Vindebroer. Et ejendommeligt Præg erholdt denne Scene ved Hollænderne fra Øen Amager, der deltoge i de afmægtige Bestræbelser for at slukke Ilden. En lille Koloni fra Holland havde af Christian II faaet Lov til at nedsætte sig paa denne lille Ø. Øen ligger tæt op til Kjøbenhavn, og skønt der er hengaaet mere end 300 Aar, saa vedblive Indbyggerne at bære Dragter, at tale Sproget og i enhver Henseende at følge deres hollandske Forfædres Skikke, idet de opdrætte Malkekøer og forsyne Kjøbenhavn med Mælk og Grøntsager. Alene Synet af en Hollænder i sin uldne Trøje og enbenede Lærredsskørt faar en til at tænke paa Vadning i Vand, og ved Ildebranden mødte hele den lille hollandske Koloni med Spande »en masse« for at yde deres velmente, men virkningsløse Bidrag til at standse Flammernes Fremskridt. Kongen selv, Christian VII, en excen-

trisk Mand, var næppe i Stand til at fatte den forfærdelige Sandhed, at hans Slot, som han troede i Stand til at trodse Tidens Tand, nu var i Færd med at blive lagt i Aske, og man maatte bruge Magt for at fjerne ham fra sit brændende Gemak.

Som Dreng saa jeg i Kjøbenhavn saa mange Skibe fra fremmede Lande, at mit Sind umærkeligt blev fyldt med et brændende Ønske om at gaa til Søs og besøge andre Lande. Naar jeg saa en dansk Indiefarer sætte Sejl, med sine Officerer paa Dækket, klædte i deres tiltalende Uniformer, saa brændte mit Hjerte af Misundelse, og det syntes for min modtagelige Indbildning, som kunde der ikke gives nogen større Nydelse end at glide hen over de stille Vande i et umaadelig stort Skib, omgivet af nye Mennesker og nye Scener, der frembøde Billeder af uendelig Nyhed og Tiltrækningskraft. Maaske var det for at gøre mig kjed af disse Søfartslængsler, at min Fader havde sat mig i Lære paa et engelsk Kulskib, der havde bragt en Ladning fra Newcastle til Brug for Kjøbenhavns Grovsmede. Paa dette Skib tjente jeg i fire Aar, farende paa Østersøen om Sommeren og til London om Vinteren, og skønt jeg i det Tidsrum kun smagte lidt af Livets Sødme, saa blev jeg dog grundig bekendt med Søen, lærte Navigationskunsten, blev dygtig i det engelske Sprog, læste en hel Mængde Bøger og saa noget af London, naar jeg havde Landlov.

Da jeg havde naaet atten Aars Alderen og havde begyndt at tænke selvstændigt, (thi i Danmark ere vi voksne med seksten Aars Alderen) forlod jeg Kulskibet og forhyrede mig paa en Sydhavshvalfanger, der skulde gaa med Ladning til det gode Haabs Forbjerg. Der tog jeg ny Hyre hos Kaptajn Black paa Skonnerten »Harbinger«, bestemt for Algoa Bugten, ligeledes med Fragt for Regeringen. Kaptajn Black var en intelligent og foretagsom Mand,

Søn af en Gejstlig i Suffolk. Han havde været Regnskabsfører paa »Jane Shore«, dengang dette Fangeskib paa sørøverisk Vis blev overrumplet af Fangerne og Soldaterne. De gjorde Oprør midt paa Oceanet, myrdede Kaptajnen og de fleste af Besætningen og førte Skibet til Buenos-Ayres. Det lykkedes Black om Natten at snige sig ud af sit Lukaf, medens Kjeltringerne myrdede og sloge alting ned for Fode, og han undslap saaledes lykkelig Blodbadet. En af Fangerne, »Major Sempill«, en langfingret Berømthed, gjorde fortvivlet Modstand mod Oprørerne, og dersom hans modige og rosværdige Opførsel straks var bleven støttet af Militæret, vilde dette forvovne Sørøverforetagende rimeligvis aldrig være lykkedes. Sempill og atten andre, som nægtede at slutte sig til Oprørerne, bleve satte i en Baad, og efter mange Lidelser og Savn, paa Søen, i den brændende Sol, lykkedes det dem at naa til Vestindien. Black kom tilbage til England og begav sig derfra til Kap, hvor han fik Kommandoen paa »the Harbinger«, som skulde gaa med Forraad til de Tropper, der vare stationerede ved Algoa Bugten, for at forsvare Nybyggerne imod Kaffernes Angreb. Ankomne der, fandt vi H. M. S. »Rattlesnake« paa 22 Kan. og »The Camel«, en udrangeret 44, er liggende for Anker i Bugten.

Om Aftenen, efter at alt var bleven bragt i Orden paa Dækket, fik jeg Befaling til at tage en Baad og besøge det engelske Krigsskib. Da jeg nærmede mig Siden af, hvad jeg antog at være det engelske Skib, og var i Færd med at stige op i det, hørte jeg Folkene ombord tale i et Sprog, som dengang lød fremmed i mine Øren. Jeg trak mig hurtig tilbage og vendte om til »the Harbinger«. Det varede ikke længe, før vi opdagede, at det var det franske Skib »la Poeneuse«, paa 44 Kan., der havde set de to engelske Skibe komme ind i Bugten, og som, i

den Tro, at de ikke vare armerede, i Mørkningen ubemærket var kommen ind i Bugten og havde lagt sig til Ankers paa Siden af dem, i det Haab at gøre baade dem og vor Skonnert til et let Bytte. Kaptajnerne paa »Rattlesnake« og »the Camel«, der ikke ventede sig den Slags Hændelser, vare begge gaaede i Land for Natten og havde nu ingen Midler til at vende tilbage til deres Skib, hvilket de iøvrigt ønskede at gøre, saasnart de hørte Kanonernes Drøn i den Kamp, der nu hurtig paafulgte. Fægtningen varede i seks Nattetimer, indtil Franskmanden, benyttende sig af en Landbrise, flygtede ud i rum Sø.

Ved min Tilbagekomst til Kap tog jeg Tjeneste paa Briggen »Lady Nelson«, Løjtnant Grant, et lille Opmaalingsskib paa femogtresinstyve Tons, tildelt Kaptajn Flinders paa »Investigator« som Tender. Endskønt »Lady Nelson« var lille, var det meget komfortabelt indrettet, og da Skibet var bygget særlig til denne Rejse, var det udmærket godt egnet til dets bestemte Formaal. Det stak kun fire Fod, og var udstyret med en ejendommelig Slags glidende Køl, en Opfindelse af Kommissionær Shanks i Marineministeriet, og den viste sig at svare saa godt til Forventningerne, at jeg ofte har undret mig over, at den ikke er bleven almindelig benyttet. Den var sammensat af tre Bjælker eller brede Planker, der vare passede ind i tre korresponderende Huler eller Aabninger, som gik helt ned igennem Skibet lige fra Dækket til Kølen. Disse Planker kunde hæves og sænkes efter Behag indtil en Dybde af otte Fod, eftersom Skibet sejlede i dybt eller grundet Vand, eller for at hindre Afdriften i Modvind. Vi havde Befaling at begive os til Sydaustralien og undersøge, om Strædet, der nu kaldes Bass-Strædet og som skiller Australien fra Van Diemens Land, virkelig eksisterede. Dr. Bass havde gjort en forvoven Rejse i en Hvalfanger fra Sydney til Western

Port, men det var endnu uafgjort, om Van Diemens Land virkelig var en Ø, helt adskilt fra Australien ved Vand.

Paa Grund af de Iagttagelser, Dr. Bass havde gjort paa sin Rejse, udtalte han det som sin bestemte Mening, at der maatte findes et Stræde i denne Egn. For at opklare dette tvivlsomme Punkt, sejlede Kaptajn Flinders, ledsaget af Dr. Bass, fra Sydney, men førend Resultatet af deres Undersøgelse var kendt i England, blev »Lady Nelson« afsendt i samme Øjemed, idet Løjtnant Grant havde Ordre til at styre Kursen mod den samme Breddegrad for at sejle ind i Strædet fra dets vestlige Udløb, hvis det virkelig eksisterede. Det første Sted, vi anløb, var Kings Island, der var undgaaet Kaptajn Flinders Opmærksomhed. Vi omsejlede Øen og opkaldte den efter den daværende Guvernør af Ny Sydwales, Kaptain King R. N. Vor Opdagelse af denne Passage formindskede Afstanden til Sydney fra Kap og andre vestlige Steder med nogle Hundrede Mil og ophævede Nødvendigheden af i den stormfulde Aarstid at løbe ned paa en høj sydlig Breddegrad. Fra Kings Island begav vi os til Sydney og vendte senere om for at fuldende Undersøgelsen af Port Philip, Western Port, Port Dalsymple og Derwentfloden. Derefter ledsagede vi Kaptajn Flinders og »Investigator« paa en Ekspedition til Australiens nordlige Kyster. Da vi naaede Northumberlands Øerne, beliggende omtrent 1,500 Mil Nord for Sydney, havde vi det Uheld at miste alle vore Ankere og Kjættinger paa Koralrevene, hvorfor vi saa os nødsagede til at sætte Kursen mod Gruppens Hovedø, hvor vi fandt en god Havn. Det er med Grund blevet sagt, at Nødvendigheden er Opfindsomhedens Moder, thi her forfærdigede vi, hvad der under andre Forhold aldrig vilde være faldet os ind, et Anker af det tungeste Stykke Træ, vi kunde

finde paa Kysten. Det havde en Trediedel af hele Skibets Længde, og vi belastede Toppen med henimod 200 lbs. Bly. Skønt det frelste Skibet, var det dog meget uhandeligt, paa Grund af dets store Omfang, og vanskeligt at trække op. »Investigator« blev derfor nødt til at fortsætte sin Opdagelses-Rejse uden os. Ved vor Hjemkomst til Sydney bleve vi nødsagede til at sætte »Lady Nelson« paa Grund, thi vort Træanker var blevet saa tørt af at ligge paa Skanseklædningen i fem Uger, under disse Breddegraders meget varme Vejrlig, at vi ikke kunde faa det til at synke, da vi ved vor Ankomst til Sydney forsøgte paa at lade det falde.

Da »Investigator« havde fuldendt Omsejlingen af Australien, blev den i Sydney erklæret for udygtig til videre Tjeneste, skønt jeg dengang ansaa det for at være et meget godt Skib, og dersom det havde tilhørt mig, vilde jeg sandelig ikke have kondemneret det. Man har imidlertid gode Grunde for alting, undtagen for at drikke sig fuld, hvilket de største Drukkenbolte selv tilstaa er den ufornuftigste Handling, noget fornuftigt Menneske kan begaa, og »the Investigator« blev følgeligen dødsdømt og sendt hjem til England med Kaptajn Kent R. N. Denne Herre var egentlig Kaptajn paa »the Buffalo«, og i sin Tid Løjtnant under Admiral Byng, der blev skudt, fordi han ikke fik drevet Fjenden til Slag ved Minorca, medens den franske Flaades Admiral flygtede og blev rundeligen belønnet for sin Ulejlighed. Kaptajn Kent var den eneste Løjtnant under Admiral Byng, der senere blev forfremmet. Han giftede sig med en Niece af Kaptajn Hunter R. N., den anden Guvernør over Ny-Sydwales. Hunter var Kaptajn paa det Skib, der havde ført Kaptajn Philip, den første australske Guvernør, over. Kaptajn King, den tredie Guvernør, var anden Løjtnant paa samme Skib. Først var Kaptajn

King bleven sendt til Norfolk Island som Kommandant. Som Guvernør blev han berømt, paa Grund af sin Excentricitet. En Dag besøgte to Fanger ham i Paramatta for at bønfalde om deres Frigivelse. Den ene overleverede en Petition, der var undertegnet af alle de ledende Mænd i Sydney, medens den andens Petition kun havde en eneste Underskrift.

»Hvoraf kommer det,« sagde Guvernøren, »at De kun har et Navn paa Deres Petition, medens denne Mand har saa mange?«

»Jeg har,« svarede Manden, »kun levet under en Herre i hele min Tid, og jeg kjendte ikke nogen anden.«

Guvernøren gav øjeblikkelig denne Mand fri, medens den anden blev affærdiget med den Bemærkning: »Da De allerede kender saa mange rige Venner, trænger De ikke til flere.«

Ved en anden Lejlighed gjorde en Nybygger Guvernør King sin Opvartning for at bede ham om at faa en Fange tillaans, der kunde hjælpe ham med at tække hans Hus.

»Kom til mig,« sagde Guvernøren, »om en seks Uger, naar Høsten er forbi, saa vil jeg skaffe Dem en Mand.«

Efter Udløbet af den fastsatte Tid kom Nybyggeren, der just ikke var bekendt for utrættelig, personlig Flid, og fremstillede sig for Guvernøren.

»Gaa ind i det Værelse der,« sagde denne, »og De vil se Manden.«

Et Øjeblik efter kom Nybyggeren tilbage og sagde, at han ikke kunde finde Manden, skønt han havde søgt overalt i Værelset, selv under Bordet og bag Sofaen.

»Ikke finde ham,« sagde Guvernøren, »hvorledes kan det være? Kom med mig, og jeg skal snart finde ham til Dem.«

Idet han derpaa førte Nybyggeren før anden Gang ind i Værelset, lod Guvernøren ham se ind i et stort Spejl, som hang over Kamingesimsen, og sagde: »Det er Manden, som skal tække Deres Hus, tag ham hjem med Dem, og pas paa, at han gjør det.«

2det Kapitel.

I denne første Periode af Ny-Sydwales Historie bleve Levnetsmidler og andre Forbrugsartikler, paa Grund af sjeldne Tilførsler fra England, ofte solgte til enorme Priser. Det var ikke noget usædvanligt at give ti Guineer for en Gallon Rom, der endda ikke var saa lidt fortyndet. Tobak blev betalt efter samme Forhold, og The kostede aldrig under en Guinee Pundet. Pengene vare ogsaa i Overensstemmelse med den almindelige Dyrtid. De sædvanlige Penny-Stykker gik for »Twopence«, og »Halfpence« for »Pence«. En stor Mængde Kobber blev paa Spekulation bragt med fra England, af Skibsførere, der saaledes forskaffede sig en Profit paa 100 Procent, uden allermindste Ulejlighed. Kolonien blev tilsidst paa den mest generende Maade belemret med Kobbermønt. Det var endnu værre end dengang med Wood's »Halfpence«, som Dean Swiff afskaffede paa en saa dygtig Maade, og Guvernør King blev tilsidst nødt til at indlægge sit Veto imod yderligere Indførsel af den Slags Mønt. Han ordnede hurtigt Vanskeligheden, idet han reducerede »Pence« og »Halfpence« til deres oprindelige Værdi.

Det var i 1803, at vi satte Sejl fra Sydney, med Kaptajn Bowen R. N. som Kommandant, for

at være behjælpelig med Anlæget af en Nybyggerplads ved Derwentfloden i Van Diemens Land. Den afdøde Dr. Mountgarret og to Damer, hvis Navne jeg endnu stadig er glad ved at turde nævne blandt mine Venners, ledsagede os paa denne Ekspedition. Vi indskibede vore Passagerer og Forraad paa den nordre Bred af Derwent, ved Risdon. Idet vi derpaa begav os videre til Port Philip paa Australiens Sydkyst, hvor Oberst Collins paa Grund af Jordbundens Ufrugtbarhed og en sørgelig Mangel paa friskt Vand forgæves havde forsøgt at anlægge en Koloni, toge vi Obersten tilligemed hans Funktionærer om Bord i vort lille Skib. Skibet »Ocean« sejlede i Følge med os og havde Oberstens og hans Mænds Ejendele om Bord samt 300 til 400 Fanger. Skibet sejlede saa daarligt, at vi vare nødte til at hjælpe det op ad Derwentfloden.

Under vor Fraværelse havde det foreløbige Anlæg ved Risdon vist sig at være uheldigt, og blev da den nuværende Beliggenhed ved Hobart-Town definitivt valgt til fremtidig Nybyggerplads. Vi landede ved Sullivans Bugt, og opsloge vore Telte. Spader, Hakker, Save og Økser bleve givne Fangerne i Hænde, og vi begyndte at rydde Pladsen saa hurtigt som muligt. Naar jeg gaar op og ned ad denne, nu saa store og folkerige By's Gader, fylder Erindringen om denne Scenes oprindelige Vildhed, saaledes som jeg saa den for 32 Aar siden, mig med modstridende Følelser. Paa det Sted, hvor Van Diemens Lands Bank og »The hope and Anchor« nu staar, fandtes dengang en uigennemtrængelig Tykning af Kratskov, af hvilke nogle af de højeste Gummitræer, Øen har kunnet frembringe, ragede frem. Hele Strækningen langsmed den lille Flod indtil det Sted, hvor nu »The upper mile« ligger, var ufremkommelig paa Grund af Busk-

væksternes og Underskovens Tæthed og den vældige Ophobning af faldne Træer og af Tømmeret, som Strømmen havde skyllet op og strøet omkring. Disse havde for en stor Del opstemmet Vandløbet i Kanalen, og mange Steder, der nu ere tørre og bebyggede, eller opdyrkede til frodige Haver, vare i de Tider bedækkede med Siv og Vand.

»Lady Nelson« blev nu kommanderet af Løjtnant Simmons, under hvem jeg havde den Ære at tjene som Næstkommanderende. Da vi havde udført vort Hverv ved Derwentfloden, bleve vi beordrede til Port Dalrymple for at opmaale Indløbet til Tamarfloden. Ifølge vore Rapporter blev Oberst Paterson afsendt fra Hovedkvarteret, i en lille Kutter, med Fanger og Provisioner, for at anlægge en Koloni ved Georgetown. Dernæst begave vi os til Kings Island, hvis Opmaaling vi fuldendte. Vi fandt der de store Sæler, der ere bekendte under Navnet: Sø-Elefanter, og med hvilke enhver Del af Kysten var bedækket, og nogle smukke Eksemplarer af Emuen, der bragte Liv i de fritliggende Egne inde i Landet. Desværre er hele Slægten af disse interessante Fugle uddød paa Kings Island paa Grund af Sælhundefangernes stadige og ødelæggende Angreb. Efter at vi havde besøgt og opmaalt Kent-Gruppen og Havbunden langs med Kanalen ved Bass-Strædet, vendte vi tilbage til Sydney, hvor vi ekviperede os paany, og sejlede derpaa afsted, med Udstyret til den nye Koloni ved Newcastle, der ligger omtrent 70 Mil nord for Sydney og er rig paa Kul, Cedertræer og Fisk.

Da vi vare færdige med vort Arbejde i Newcastle, forlod jeg Hs. Majestæts Tjeneste og tog Tjeneste paa et Sælfangerskib, der skulde til Ny Zeeland. Vi dræbte flere Tusind af disse uskadelige Dyr. Det er forbavsende at se, med hvilken Ivrighed Søfolkene hengive sig til denne Bedrift, idet

de med største Iver og Udholdenhed hugger Sælerne ned med deres Knipler, trækker Skindene af dem, udspiler dem til Tørring, eller nedsalter dem i Fustager. I den Tid betaltes i London et Sælhundeskind med en Guinee. Vi fyldte vort lille Skib og vendte tilbage til Sydney. Mit næste Foretagende var som Næstkommanderende paa en Hvalfanger »The Alexander«. Vi sejlede til Derwentfloden, og jeg kan rose mig af at have været den første, der ramte en Hval i Floden. Havde dens Brødre og Søstre ladet sig advare af den grusomme Dødsmaade, der ramte deres Slægtning, saa de for Fremtiden havde undgaaet dette skæbnesvangre Sted, saa vilde jeg blot kunne gjøre mig lidet Haab om at staa i fremtidige Hvalfangeres taknemmelige Erindring; men just det modsatte skete, thi Tilintetgørelsen af den ene foranledigede, som det syntes, mange Hundrede andre til at mylre frem og udsætte sig for samme Skæbne, og den opblomstrende By Hobart Town bliver Aar for Aar hurtig beriget ved deres tranholdige Kroppe.

Fra Derwentfloden begave vi os til Norfolk Island, og derfra til Ny-Zeeland, hvor vi drev Hvalfangst i Bugten af Islands. Under vort Ophold der havde vi nær mistet vort Skib i en Skærmydsel med Maorierne, men det lykkedes os at undslippe med fuld Ladning, hvormed vi sejlede til London, medtagende to indfødte Ny-Zeelændere, ved Navn Marquis og Teinah. Da vi sejlede om Kap Horn, bleve vi overfaldne af en forfærdelig Orkan, der tvang os til at gaa næsten 3000 Mil ud af vor Kurs. Denne Forsinkelse havde til Følge, at vore Provisioner begyndte at slippe op, og vi bleve nødte til at styre mod Otaheiti, det nærmeste Sted, vi kunne anløbe, for ny Forsyning. Skønt vi fik en Overflødighed af friskt Kød paa denne skønne Ø, saa opstod der dog en ny Vanskelighed ved Manglen

paa Salt til at bevare det. Af den Grund bleve vi opholdte i to Maaneder paa Øen med at lave Salt og nedsalte vort Kød. Vort Forraad af Sukker var ogsaa slemt paa Hældningen, og vi maatte benytte os af den Udvej at presse Sukkerrørene ved Hjælp af en Kanonlavet og derpaa koge Saften til en Sirup eller Melasse, der viste sig at være et meget tilfredsstillende Surrogat.

Jeg havde saaledes meget god Lejlighed til at lære Otaheitis meget interessante Befolkning at kende, hvis Sæder og Skikke i høj Grad havde tildraget sig den civiliserede Verdens Opmærksomhed. Kvinderne udmærke sig ved deres stadselige og elegante Ydre, og de anvende lige saa megen Tid og Umage paa at frisere sig og indgnide Deres Haar med Olie, som de eleganteste Damer i London og Paris. Kongen var en Indfødt fra Øen Ulitea, og havde, ligesom de gamle franske Monarker og andre store Potentater, hvad man kunde kalde sin Schweitzer-Garde, der bestod af 200 majestætisk udseende Krigere, der vare udvalgte fra forskellige Øer, nogle endog stammende fra Peru. Der er en forunderlig Lighed mellem de Sprog, der blive talte af de Indfødte paa Ny-Zeeland, Otaheiti, Sandwichøerne og Peru, og selv Kastevæsenet og Ceremonierne, som ere gældende i disse vidt spredte Egne, ligne hinanden forbavsende meget.

Da vi endelig havde forskaffet os et nogenlunde tilstrækkeligt Forraad af Levnedsmidler, hejsede vi Sejl, idet vi endnu, foruden de to Ny-Zeelændere, medtoge en Høvding fra Otaheiti med hans unge Ledsager. Efter at være sejlet om Kap Horn, var vort Forraad af Skibstvebakker blevet udtømt, og vi maatte nu ty til Majsen, som vi havde medtaget fra Norfolk Island til vore Svin og Høns. Vi vare derfor glade, da vi havde naaet Brasiliens Kyst og kastede Anker ved St. Katherine, en Egn

af stor malerisk Skønhed. Her bleve vi i tre Maaneder for at proviantere og udbedre vort Skib, og en lignende Tid bleve vi opholdte ved St. Helena for at afvente en Konvoi; det var derfor først i Juni 1806, at vi naaede London.

Da jeg naturligvis var meget længselsfuld efter at besøge min Fødeby, efter saa lang en Fraværelse, men nødig vilde efterlade de to Ny-Zeelændere og de to Indfødte fra Otaheiti uden Venner i London, saa præsenterede jeg dem for Sir Joseph Banks. Han tog dem med Glæde under sin Beskyttelse, paatog sig alle deres Udgifter og overgav dem til den højærværdige Joseph Hardcastles Varetægt og Undervisning, for at han, ved at indvie dem i den kristelige Religions Sandheder, kunde dygtiggøre dem til igen at bringe disse Goder til deres Landsmænd, naar de atter vendte tilbage til deres Fødeø. Ulykkeligvis døde de tvende Otaheitiere samt den ene af de to Ny-Zeelændere efter lidt mere end tolv Maaneders Forløb. Kun Marquis stod sig imod det engelske Klimas Barskhed, og da han var en ret brugbar Tømmermand, havde han ogsaa stadigt og indbringende Arbejde.

Da jeg kom hjem til Kjøbenhavn, fandt jeg min Fødeby bombarderet af Englænderne under Lord Cathcart. Men jeg vilde ikke gerne berøre denne pinlige Episode, i hvilken henved 1,500 af mine Landsmænd mistede Livet, og en betydelig Del af denne, den bedste By i Europa, blev ødelagt. Den hele danske Flaade, der før kun havde staaet tilbage for Englands, blev tilintetgjort. Kongen af Danmark blev da af Nødvendigheden tvungen til at stille sig paa Napoleon Bonapartes Side og var den sidste af hans Allierede, der forlod ham.

Imod Slutningen af dette mindeværdige Aar 1807 erholdt jeg Kommandoen over et dansk Skib, armeret med 28 Kanoner. Min Fader og syv andre

Købmænd i Kjøbenhavn, der brændte af Begærlighed efter at hævne sig paa Englænderne, havde købt Skibet og foræret det til Regeringen. Det blev følgelig udkommanderet, bemandet og udrustet af Regeringen, og idet det skar sig tværs gennem Isen, en Maaned før man havde ventet, at noget Skib kunde forlade Havnene, kom vi bag paa de engelske Handelsskibe og toge otte eller ni Skibe. Dette Held indgav mig fornyet Tillid og Mod, og jeg stod over imod England, stolende paa mit Kendskab til dets Kyster. Jeg var kommen i Sigt af Flamborough Head, da jeg fandt mig selv inden for Skudvidde af Krigskorvetten »Sappho«, kommanderet af Kaptajn Longford. Noget længere borte var endnu et Skib, hvilket viste sig at være »Clio«, ligeledes engelsk. Jeg havde intet Valg, ej heller Tid til Eftertanke, hvilket rigtignok heller ikke behøvedes. Mine Forhaabninger, at tage Andre til Fange, forvandlede sig nu til det ene, alt optagende Ønske, at kunne frelse mig selv. Jeg har ofte tænkt, at det er heldigt for et Menneske, at de største og mest indgribende Begivenheder af hans Liv sædvanlig kun vare kort ja ofte kun ere nogle faa Øjeblikkes Værk. Som Dr. Johnson sagde, naar hans Lærer ikke kunde faa ham til at lære sin Lektie, og han blev pryglet, saa var »den Sag forbi«. Paa samme Maade, naar en Kanonkugle bortriver en Mands Hoved, hvilket han ikke havde ventet, saa er hans Liv forbi. »Sappho« havde 120 Mand om Bord, og mit Skib 83, men selvfølgelig havde jeg ikke Lejlighed til at gøre denne Beregning, ej heller Tid, om jeg havde haft Lejlighed, thi vi vare øjeblikkeligt engagerede. Vi kæmpede i tre Kvarter, og jeg affyrede sytten Bredsider, men tilsidst var mit Krudt forbrugt, mine Master, Takkelage, Sejl, alt skudt i Stumper og Stykker, og jeg var tvungen til at gøre, hvad mange tapre Mænd have gjort,

SIR JOSEPH BANKS, DE FRIE KUNSTERS OG LITTERATURENS VEN.

(Efter J. Jürgensens Originaltegning i British Museum).

— stryge Flag og overgive mig. Mange af mine Mænd vare enten døde eller saarede; men da en fuldstændig Beretning om Sammenstødet findes i »London Gazette«, vil jeg ikke trætte mine Læsere med de nærmere Details. Det maa være tilstrækkeligt at sige, at Longford blev gjort til Post-Kaptajn som Belønning for den Sejr, han vandt over mig ved denne Lejlighed.

Jeg blev bragt i Land ved Yarmouth, og den følgende Dag blev der bragt mig et Brev, hvori jeg blev anmodet om at komme til London for at træffe sammen med en Embedsmand, der stod i Forbindelse med Ministeriet, og hvis Bekendtskab jeg tilfældigvis havde gjort i Nærheden af de britiske Stillinger ved Kjøbenhavn. Da denne Mand havde set mit Navn i Avisen, havde han sendt mig et Brev, adresseret til Havneadmiralen, hvori han udtalte sit Ønske at se mig. Gennem ham blev jeg bekendt med flere Mænd, som i denne begivenhedsrige Tid indtoge høje officielle Stillinger. Efter at være kommen til London, spildte jeg naturligvis ikke nogen Tid, førend jeg gjorde Sir Joseph Banks min Opvartning. Denne store og gode Mand, tilligemed flere andre engelske Gentlemen, interesserede sig i den Tid meget for Islands Skæbne. Der var næsten udbrudt Hungersnød blandt Beboerne paa denne fjerntliggende Ø paa Grund af et med Haardnakkethed overholdt Forbud imod Indførsel af de sædvanlige, engelske Forsyninger under de mellem Danmark og England med saa stor Heftighed førte Fjendtligheder. Under disse beklagelige Forhold havde man opnaaet Tilladelse fra den britiske Regering til at fragte et Skib til de udsultede Islændere, og jeg overtog beredvilligt Kommandoen over det. Det blev ladet i Liverpool, og jeg afsejlede fra denne Havn den 29de December,

paa en Tid, da det ansaas for Galmandsværk at forsøge en saadan Rejse; thi paa Grund af Landets Beliggenhed under en saa høj Breddegrad vilde man paa den Aarstid være nødt til at rejse for største Delen i Mørke. Da vi nærmede os Island, fandt vi imidlertid Nætterne lysere end Dagene, saa glimrende var Genskinnet af Nordlysene. Forsikringssummen for vort Skib, der dog kun var 350 Tons, beløb sig til 1000 Guineer, thi man ansaa det for et fortvivlet Foretagende. Ikke desto mindre ankom vi velbeholdne til Island og bleve med Taknemmelighed budt Velkommen af de forsultede Indvaanere. Men Hjælpen, som en Skibsladning kunde yde, var langtfra tilfredsstillende, og jeg skyndte mig tilbage til Liverpool for at føre endnu en derop.

3die Kapitel.

Efter min Ankomst til Liverpool skyndte jeg mig til London og fragtede endnu to Skibe med Mel og andre Levnetsmidler. Denne Gang havde jeg den Fornøjelse at tage med mig som Passager til Island den fremragende Botaniker Dr. Hooker og Mr. Vancouver, den berømte Rejsendes Broder. Jeg var forbavset over at erfare ved min Ankomst til Island, at der under min Fraværelse var bleven offentliggjort en Proklamation, der forbød al Kommunikation med Englænderne. Den var øjensynlig bleven udstedt for at hindre Udskibningen af mine Ladninger, thi paa samme Tid lukkede Autoriteterne Øjnene for Indførelsen af et Kvantum Rug, fra et lille dansk Skib, som blev solgt til Folket for en Pris af fyrretyve Shilling pr 200 lbs. Jeg kunde naturligvis ikke finde mig i en saa vilkaarlig Anordning. Jeg afslog bestemt at vende tilbage med

uforrettet Sag og at se en hel Befolkning berøvet den Hjælp, som Forsynet havde ført lige til deres Dør i Nødens Stund. Jeg lagde mine Planer uden at betro mig til et eneste Menneske, og da Dagen efter min Ankomst var en Søndag, gik jeg i Land med tolv af mine Sømænd, saasnart jeg havde set Folk gaa i Kirke. Jeg gik lige til Guvernørens Hus og delte min lille Trop i to Afdelinger. De seks opstillede jeg foran, de seks bag ved Huset med Befaling at skyde paa enhver, der skulde forsøge paa at forstyrre mit Forehavende. Derpaa aabnede jeg Døren og gik ind med et Par Pistoler i Haanden. Hans Naade, Grev Tramp, laa paa Sofaen uden at ane, hvad der forestod, og han blev meget overrasket ved min pludselige Tilsynekomst. Med Undtagelse af Kokken, der var i Færd med at tilberede Middagsmaden, en eller to Tjenestefolk og en dansk Dame var han alene i Huset. Dersom han havde været i en from Sindsstemning og var gaaet i Kirke tilligemed Befolkningen, vilde det ikke have været saa let for mig at udføre min Plan. Men som det nu føjede sig, havde jeg ingen som helst Vanskelighed ved at arrestere Greven og bringe ham i Sikkerhed om Bord paa mit Skib. Medmindre en mere belæst Historiker end jeg kan anføre et Eksempel, tror jeg ikke, at nogen anden Nations Historie kan opvise en Revolution, der blev mere behændigt, mere uskyldigt og mere fuldstændigt udført end denne. Hele Øens Regering blev forandret i et eneste Øjeblik, uden at der blev affyret et Skud eller udøst en Draabe Blod. Jeg kendte Folkets Stemning godt, førend jeg lagde mine Planer, og havde en begrundet Formodning om, at alt vilde gaa godt; dog bragte jeg for alle Tilfældes Skyld Regeringens Jernskrin i sikker Forvaring. Da Folkene kom ud fra Kirke, hørte de snart Nyheden og samlede sig i undrende Grupper for at

drøfte Fængslingen og Afsættelsen af deres fordums Guvernør, men da de følte sig overbevist om, at jeg aldrig vilde have foretaget et saa forvovent og afgørende Skridt uden med den britiske Regerings Billigelse og Samtykke, underkastede de sig beredvilligt den nye Tingenes Orden og begave sig efterhaanden til deres forskellige Hjem. Skønt jeg just ikke havde synderlig Øvelse i den Slags Forretninger, udstedte jeg dog straks en Proklamation, i hvilken jeg uden Betænkning erklærede, at Island havde afkastet de Danskes utaalelig trykkende Aag og enstemmig stillede mig i Spidsen for Regeringen.

Aldrig fandt nogen Proklamation større Bifald. De engelske Beboere, der formodede, at jeg ved mit første Besøg havde aftalt den hele Plan med Islænderne, gjorde intet Forsøg paa at lægge sig derimellem, og de derværende Danske antoge, at jeg ved mit Statskup var bleven støttet baade af Englænderne og Islænderne. Alle de Forholdsregler, som jeg i min nye Egenskab af Regent over Island traf, havde Karakter af folkelige Reformer. Jeg indførte Juri-Domstole og en fri repræsentativ Regeringsform. Jeg fritog Folket for Halvdelen af Skatterne, idet jeg udjævnede det derved opstaaede Deficit i Indtægterne ved at lægge en ringe Afgift paa Ind- og Udførselen af engelske Varer, for hvilke jeg havde aabnet Havnene. Jeg forhøjede Gejstlighedens Indkomster, lige fra Biskoppen til den ringeste Kateket. Stakkels Folk! Nogle af Præsterne havde ikke mere end 12 £ om Aaret at leve af, og naar jeg iværksatte en saa vigtig Revolution, var det ikke mere end billigt, at jeg forhøjede deres Indtægter til en mere anstændig og passende Størrelse. De lode det heller ikke mangle paa Taknemmelighed, thi de anbefalede

alle i deres Prædikener Resignation og Billigelse af den nye Tingenes Tilstand. Jeg gav Pengeforskud til Fordel for offentlige Skoler og Fiskeriet, og tvang Alle, der havde Restancer til Offentligheden, at svare det manglende af deres private Kasse. Jeg fritog Folket for al Gæld, de skyldte den danske Regering, der saa skammeligt havde tilbageholdt de Summer, der vare indkomne ved de Subskriptioner, der af andre europæiske Nationer, men særlig af Englænderne, vare blevne satte i Gang for at komme Islænderne til Hjælp efter Heklas forfærdelige Udbrud i Aaret 1783, hvor Island blev ødelagt af Lavastrømme. Jeg byggede et Fort paa seks Kanoner for at forsvare Havnen, oprettede et Kavallerikorps og hejsede Islands gamle Uafhængighedsflag, og jeg har den Tilfredsstillelse at vide, at de Love og Anordninger, jeg har givet og truffet, endnu for største Delen uhindret ere i Kraft den Dag i Dag.

Da jeg var i Liverpool, havde jeg skrevet til New-York og bedet om, at der maatte blive sendt et Skib til Island med Tobak og andre amerikanske Produkter, thi da Rejkjavik Havn ikke var indbefattet i Kontinentalspærringen, stod den frit aaben for de forenede Staters Skibe. Som Svar paa mit Brev havde jeg den Glæde at se et Skib komme ind i Havnen med en værdifuld Ladning fra New-York, som vi modtoge i Bytte for engelske Manufakturer og andre Varer.

Da jeg havde befæstet min Autoritet i Hovedstaden, fandt jeg det raadeligt at gøre en Rejse gennem Øen. Skønt næsten helt uden Træer er Island dog maaske det mest maleriske Land i Verden, paa Grund af den store Ujævnhed i Overfladen og de stejle, med Sne og Is bedækkede Bjergkæder. Hovedkilden til Folkets Erhverv er Faarehold og

Fiskeri. Ulden af de islandske Faar er grov, men stærk og meget brugbar. I syv til otte Maaneder af Aaret maa Faarene fodres med Hø. Der vokser ikke noget Korn paa Island, da Klimaet er saa koldt, at de fleste Huse om Vinteren maa have dobbelte Døre og Vinduer. Mærkværdigt er det, at der næsten ikke er Skorstene paa Husene, idet Røgen gaar ud ad et Hul i Loftet, tæt ved Gavlen og over Ildstedet, ligesom i de skotske Hytter.

Da jeg i et af de nordlige Distrikter, omtrent 150 Mil (engl.) fra Rejkjavik, kom til Præfektens eller Amtmandens Bolig, nægtede denne at udlevere Regeringens Pengekasse, men da jeg befalede, at der skulde lægges Riskviste omkring Huset, og da han saa, at jeg var fast bestemt paa at tænde Ild i dem, dersom han fremturede i sin Modstand, forandrede han Tonen og underkastede sig min Overhøjhed.

Da jeg indsaa, hvilke Fordele det vilde bringe Island, om der kunde komme en venskabelig Overenskomst i Stand med Englænderne om Indførsel af Korn ved priviligerede engelske Skibe, besluttede jeg at tage til London og forsøge paa at bringe denne vanskelige Overenskomst i Stand. Jeg tog et dansk Skib i Besiddelse, som havde tilhørt den afsatte Guvernør, medens Dr. Hooker og de andre Passagerer foretrak at vende tilbage i mit eget Skib. Vi afsejlede samtidig, men jeg erfarede snart, at Ex-Guvernørens Skib paa ingen Maade kunde hamle op med mit gamle Skib i Henseende til Sejldygtighed. Da jeg frygtede for, at vi skulde komme fra hverandre, styrede jeg ind mellem Kysten og Revet, en Vej, som man hidtil havde holdt for at være ufremkommelig. Det andet Skib sejlede i Læ af Revet, og skønt jeg saaledes fik et Forspring paa 17 Mil, saa vi, da det dagedes, vor Ledsager kun tre Mil til Læ hejse Nødsignaler. Vi styrede

EN HÆNDELSE PAA ET ISLANDSK BAL.

(Efter J. Jürgensens Originaltegning i British Museum).

i Hast ned mod ham og opdagede, at der var udbrudt Ild, og at Flammerne vare i Færd med hurtigt at udbrede sig. Der herskede stor Bestyrtelse om Bord paa det brændende Skib, og der gjordes ingen som helst systematiske eller virkningsfulde Anstrængelser, hverken for at slukke Flammerne eller for at frelse Livet af de om Bord værende Mennesker. I vor Ophidselse og Hastværk glemte vi, at Kanonerne i det brændende Skib vare ladede, og holdt os tæt til Luvart af det, indtil tre eller fire hurtig paa hinanden følgende Eksplosioner, der meget nær havde forvoldt os nogen Skade, mindede os om Faren. Kanonskuddene, der løsnedes ved den voldsomme Hede, tilligemed Flammerne, der slikkede op langs med Takkelage og Sejl, frembragte en storartet Virkning paa Søen, og da Skroget og Ladningen fængede, — den sidste bestod af Uld, Fjer, Tjære, Olie og Talg, var Skuet ejendommeligt og storslaaet gribende. Kobberbunden af mit gamle Skib vedblev at flyde paa Havets Overflade som en umaadelig stor, brændende Kedel, længe efter at Nattens Skygger havde sænket sig over Scenen. Da en Søbrise havde rejst sig, bleve vi drevne bort fra Ildebranden, men vi beholdt den i Sigte, indtil vi vare komne 35 Mil bort fra den. Denne Tildragelse tvang os til at vende tilbage til Island for at proviantere os paany. Passagererne bleve bragte om Bord paa Hans Majestæts Skib »Talbot«, der tilfældigvis paa den Tid befandt sig i Havnen, og jeg selv satte igen Sejl for Liverpool, som jeg naaede efter otte Dages Forløb.

Jeg skyndte mig med at begive mig til London og hilse paa Sir John Banks; men »Talbot« var ankommen før mig, og dens Kaptajn havde falskeligen meddelt den engelske Regering, at jeg havde indsat en revolutionær Regering paa Island i den Hensigt at gøre denne Ø til en Rede for alle util-

fredse Eksistenser i Europa. Han berettede endydermere, at jeg aldeles ikke egnede mig til at forestaa Regeringen af et Kongerige, fordi jeg havde været Lærling om Bord paa et engelsk Kulskib og havde tjent som Midshipman paa et engelsk Krigsskib, idet han derved hentydede til den Stilling, jeg havde indtaget om Bord paa »Lady Nelson«. Tre Uger efter min Ankomst, omtrent Klokken ti om Aftenen, medens jeg rolig nød en Forfriskning paa mit sædvanlige Opholdssted i London, »the spread Eagle« i Grasechurch Street, blev jeg arresteret og næste Dag ført frem for Lord Mayoren, anklaget for at være en udenlandsk Fjende, paa fri Fod uden Kongens Tilladelse, og for at have brudt mit Æresord, skønt jeg aldrig havde givet det.

Jeg blev sendt til Tothill Fængsel, hvor jeg forblev i fire Uger, og hvor jeg traf sammen med Folk, hvis Berøring med mig bragte Elendighed over mit fremtidige Liv og kastede en Skygge over det, som kun nu og da adspredtes ved forbigaaende Haab og Anger. Fra dette Fængsel blev jeg overført til et Blokskib, som særlig var bestemt for danske Fanger, hvor jeg blev holdt fangen i elleve Maaneder, hvorefter nogle Venner ved Hoffet forskaffede mig Tilladelse til at bo i Reading paa Æresord. Her fordrev jeg Tiden med at forfatte et lille Skrift under Titel: »The Copenhagen Expedition traced to other causes than the treaty of Tilsit« (Ekspeditionen mod Kjøbenhavn, hidført af andre Aarsager end Freden i Tilsit). Efter ti Maaneders Ophold i Reading erholdt jeg Tilladelse til som engelsk Undersaat at søge Beskæftigelse, og i den Hensigt begav jeg mig paa Vej til London, men faldt ulykkeligvis i med mine Bekendte fra Tothill Fængsel og blev af dem indviet i alle Spillebordets Tillokkelser og Rædsler. I hele seks Maaneder var jeg nedsunken i denne Forlystelsernes Malstrøm, indtil jeg

fandt mig berøvet alt, hvad jeg ejede og havde, inclusive en sekstende Del af en Gevinst i Statslotteriet paa 20,000 £. Saa alvorlig Foranledning jeg end har til at dadle Drukkenskabens Last, paa Grund af de mangfoldige Erfaringer, jeg paa min brogede Løbebane har indsamlet, saa er jeg dog nødt til at erklære Spillesygens Last for at være en langt mere forbrydersk og ødelæggende Tilbøjelighed. Drikkesygens Angreb tage fra første Færd hovedsagelig Sigte paa Legemet, men Spilledjævelen belejrer først Sjælen i dens Forskansninger og bevirker dernæst Legemets Ødelæggelse som en secondair Følge. Naar først denne forfærdelige Last har sat sig fast i Hjertet, da absorberer og behersker den enhver anden Tilbøjelighed. Tanken paa den er stadig nærværende i Sjælen, — den fortrænger alt andet. Stadig ventende paa en gunstig Vending vedbliver Spilleren at tabe, indtil alt Haab om at fornye sin Indsats er forbi. Ingen Rovfugl eller Vampyr er saa graadig efter at ødelægge en Anden, som Spilleren er det lige over for sit Offer. De sætte sig ned i Haab om og med det bestemte dæmoniske Forsæt at sluge hinanden, ligesom Irlænderens to Katte, indtil der ikke er levnet Spor af dem begge. Enhver som helst Tanke om ærligt Spil og Redelighed er snart langt borte fra dem. Bedragerens Offer søger at holde sig skadesløs ved selv at blive Bedrager. Det var først efter nogle Maaneders Erfaring, at jeg opdagede, at disse Mænd, med hvilke jeg havde den Ulykke at spille, hver Gang jeg troede (og det var med Grund) at have vundet, tog mig ved Overrumpling og ganske rolig, lige for mine Øjne, strøg hver Skilling fra Bordet ned i deres egne Lommer. En eller to Gange var jeg kæk nok til at gøre Indsigelser, men blev øjeblikkeligen bragt til Tavshed ved en Mængde Vidner, der vare rede til at modbevise mig.

Efter nu at være bleven bragt til fuldstændig Fattigdom, og opfyldt af Ønsket om endnu engang at se mig om i Verden og at sprænge Fristerens Lænker, indskrev jeg mig som Passager paa et Skib, bestemt til Lissabon. Det traf sig saa, at Bellingham's Mord paa Mr. Perceval i Underhusets Forhal var bleven udført, lige før vort Skib skulde sejle, og jeg var den første, der meddelte denne uvelkomne Nyhed til den britiske Konsul. Mistanken blev vakt, at jeg af politiske Grunde havde udspredt dette Rygte. Da jeg nu ikke kunde give nogen videre tilfredsstillende Beretning om mig selv, og det endydermere fremgik af nogle Papirer, jeg havde hos mig, at jeg havde været Krigsfange, saa blev jeg arresteret paa Befaling af General Trant og sendt tilbage til England. Da jeg atter havde faaet min Frihed og var bestemt paa ikke at ville lade mig forhindre i Udførelsen af mit Forsæt, tog jeg Hyre som Styrmand paa et Handelsskib, idet jeg akkorderede med Kaptajnen om, at jeg skulde afmønstres i Lissabon. Herfra rejste jeg videre, passerede Grænsen og gik ind i Spanien. Da jeg atter var vendt tilbage til Lissabon, bukkede jeg paany under for min genopstandne Tilbøjelighed for Spil, skønt den for nylig havde paaført mig saa mange Lidelser, og tabte hver Skilling, jeg ejede. Jeg solgte de Klæder, jeg bar, og klædt i Trøje og Bukser tog jeg Hyre som Matros paa en Kanonbaad, der skulde sejle hjem med Posten. Ligesom jeg var i Færd med at stikke i Søen, kom Postskibet i Sigte, tog vore Postsække om Bord, og vor Kanonbaad blev beordret afsted for at krydse ud for Kap St. Vincent.

Her gjorde vi adskillige Priser, idet vi ved nøjere Undersøgelse fandt, at flere af Skibene vare forsynede med forfalskede Papirer. Paa Grund af den flinke og beredvillige Maade, paa hvilken jeg udførte mine Pligter, blev jeg snart sat til at kom-

mandere en Vagt, en Forfremmelse, der fremkaldte en Del Jalousi hos nogle af Officererne. Denne Misstemning imod mig tog til i den Grad, at den gjorde min Stilling om Bord meget ubehagelig. Da vi kom til Gibraltar, var jeg saa heldig at blive indlagt paa et Hospital, da jeg havde erhvervet mig Lægens Gunst, lige over for hvem jeg havde ladet mig det været magtpaaliggende at fremstille i det værste Lys et gammelt Onde, der undertiden plagede mig. Herfra blev jeg hjemsendt som Invalid og ankom til Portsmouth i 1813, hvor jeg blev anbragt om Bord paa »the Gladiator«, paa 50 Kan., som var stationeret der for at modtage samtlige Invalider fra alle Flaadens Skibe. Imellem 700 og 800 Personer vare sammenstuvede i dette forfærdelig snævre Rum, der ikke vilde have kunnet yde en nogenlunde tilstrækkelig Plads for blot det halve Antal, selv om de havde været raske. Som det var, maatte de ulykkelige Invalider skiftes Nat og Dag til at være oven Dæk og under Dæk, — en meget skadelig Indretning, der bragte mangen en Mand Døden. I det Hele var Opholdet her yderst pinligt, og det Onde, jeg havde været saa ivrig efter at forstørre, for at komme bort fra Kanonbaaden, blev nu Dag for Dag værre, og jeg følte mig nu virkelig syg, uden al Overdrivelse. Jeg skrev nu et Brev til Admiralen, uden først at have overvejet, til hvem jeg helst burde henvende mig, idet jeg forestillede ham min daarlige Helbredstilstand og bad om Tilladelse til at maatte gaa i Land. Men jeg mærkede snart, at jeg her havde begaaet en stor Uforsigtighed. Baade Kaptajnen og Lægen bleve begge meget vrede, da de hørte om Sagen, og truede med at binde og piske mig, fordi »jeg havde skabet mig«, som det hed. Jeg var nu værre faren end før og følte mig i Sandhed elendig. Især Kaptajnen lod ikke hengaa nogen Lejlighed ubenyttet, idet han ofte erklærede,

at han vilde lære mig at henvende mig til Admiralen i Stedet for til ham selv, og han kun sorterede under Admiralitets-Lorderne. Da jeg saaledes havde forfejlet mit Maal ved mit første Brev til Admiralen, besluttede jeg at skrive endnu et, thi min Stilling kunde ikke godt blive værre, end den var. Jeg skrev derfor, at jeg var meget bedrøvet over at have forset mig ved forleden at have henvendt mig direkte til ham selv, da jeg havde været uvidende om den Kendsgerning, at Kaptajnen ikke sorterede under ham, men under Admiralitets-Lorderne. Den umiddelbare Følge af dette Brev var en Ordre fra Admiralen, baade til Kaptajnen og mig, at komme i Land til ham, hvor jeg havde den Glæde at høre Kaptajnen blive irettesat, medens jeg selv fik Lov til at gaa, hvor jeg lystede.

4de Kapitel.

Jeg begav mig til London, og skønt hun iført Trøje og Bukser blev jeg dog venligt modtagen af nogle Venner af høj Rang og Indflydelse. Efter et kort Ophold i Hovedstaden besøgte jeg en højagtet Ven paa hans Herresæde i Suffolk, som bød mig et hjerteligt Velkommen. Idet jeg benyttede mig af det tilbagetrukne stille Liv paa det landlige Opholdssted, afsondrede jeg mig for en Tid og skrev en Beretning om den islandske Revolution, som jeg tilegnede Sir Joseph Banks. En Dag, medens jeg var ivrigt beskæftiget med min Pen, stadig klædt i min Sømandsdragt, spurgte en fornem Herre, der var kommen for at besøge min Ven og saa mig sidde ved Bordet, omgiven af alle mine Papirer, hvem denne forunderligt udseende Mand var. »Aa«, svarede min Vært, »tillad mig at forestille min Ven, Kongen af Island!« Vi gav

hinanden Haanden og samtalede en Tid lang paa en meget behagelig Maade. Da jeg havde modtaget Pengeforsyninger fra mine Venner i København, og ligeledes havde faaet min Kasse fyldt ved nogle engelske Venners Hjælp, hvem jeg havde ydet vigtige Tjenester, vendte jeg tilbage til London, hvor jeg, — det gør mig ondt at maatte sige det, igen bukkede under for min Fristelse, styrtede mig ind i et vildt Liv og satte alt igen overstyr.

Paa denne Tid hændte en vigtig Begivenhed i mit Liv. Blandt de Bekendtskaber, jeg havde stiftet under mit Fangenskab i Tothill Fields Fængsel, var et med en Grev Dillon, en fransk Fange. Idet han ansaa mig for en af Englands Fjender, og troede, at jeg var bleven tagen til Fange af lignende Grunde som han, meddelte han mig en Dag, da vi mødtes i et Kaffehus i »Strand«, en Plan, som dengang var i Gære, som var bleven aftalt imellem Amerikanere og Franskmænd og som gik ud paa at udsende en bevæbnet Ekspedition for at tage de australske Kolonier i Besiddelse. Tanken herom var opstaaet ved Beretninger, som den franske Søfarer Kaptajn Baudin af »le Geographe«, der havde besøgt Australien i 1801, havde indsendt. Jeg havde dengang haft den Fornøjelse at se ham i Sydney. Han var en Mand, der meget ivrigt stræbte efter at udmærke sig ved at udføre noget, som intet Menneske før ham havde udført. Jeg var bleven opfordret til at ledsage ham paa en Undersøgelsesrejse, som han foretog sig til det indre af Ny-Syd-Wales, og hele hans Ærgerrighed gik da ud paa at trænge længere frem, end nogen Englænder før ham havde gjort. Vi havde tilbagelagt omtrent 100 Mil fra Sydney og vare naaede et betydeligt Stykke op ad »the Hawkesburg«, idet Mærker i Træer eller Ruiner af en eller anden provisorisk Hytte stadig havde tilkendegivet for os,

at der her havde været Europæere før os. Jeg var bleven meget utaalmodig over, at vi saaledes uafladelig opdagede nye Aarsager til yderligere Fremtrængen med et saa intetsigende Maal for Øje: at kunne vende tilbage til Paris og rose sig af at have været der, hvor endnu ingen anden Rejsende havde sat sin Fod. Da jeg derfor opdagede en stor, hvid Klippe, som sprang frem fra et højt liggende Sted foran os, løb jeg frem, og idet jeg stillede mig op paa den, raabte jeg med et Skin af Begejstring, at dette var et Punkt, udover hvilket aldrig nogen hvid Mand var trængt frem. Baudin marcherede derpaa omtrent tyve Skridt videre, og vendte saa tilbage med en fuldstændig tilfredsstillet Ærgerrighedsfølelse. Efter hvad Grev Dillon fortalte mig ved vor Sammenkomst i London, gik den imellem Franskmændene og Amerikanerne aftalte Plan ud paa, at hver skulde udruste tvende Krigsskibe, der skulde give Møde paa et bestemt Sted, hvorpaa de skulde sejle i Fælleskab og dele det Bytte, der gjordes i de australske Kolonier. Efter i saa lang Tid at have levet i et nært og venskabeligt Forhold med Englænderne og modtaget saa megen Venlighed af dem følte jeg mig ikke oplagt til at bevare Tavshed om et saadant underfundigt Komplot imod en, den britiske Krone tilhørende, fjerntliggende Besiddelse, som jeg, der længe havde opholdt mig i de Egne, var kommen til at holde af. Jeg ilede derfor med at meddele, hvad jeg havde hørt, til en Ven, som stod i Forbindelse med Kolonial-Departementet. Men da en højtstaaende Embedsmand i dette Departement var bleven underrettet om Planen, ansaa han den for at være altfor vild og urimelig, til at den kunde tænkes udført paa en Tid, da alle Europas's Kræfter droges som i en Hvirvel ind i den Kamp paa Liv og Død, der gik for sig paa Kontinentet, saa at han aldeles

ikke tog Notits af min Underretning og kun sagde til min Ven: »Det har ingen Nød, det lønner sig ikke for dem at gøre dette Forsøg, og selv om de alligevel gjorde det, vilde England tabe lidet eller intet derved. Disse Kolonier er det ikke værd at bevare, de koste allerede 100,000 £ om Aaret.«

Der blev saaledes intet foretaget fra den britiske Regerings Side for at standse Ekspeditionen og frelse Australien fra fremmed Herredømme, men Forsynet skred ind og forhindrede Ulykken. De to franske Skibe under Kommando af Grev Dillon bleve overfaldne af en voldsom Storm og lede Skibbrud nær ved Kadix, og det gjorde Ende paa Foretagendet for Frankrigs Vedkommende. Ikke saaledes med Amerikanerne, der, skønt berøvede deres Allieredes Hjælp, dog sejlede til de australske Have, hvor de toge og brændte ikke færre end sytten af vore Hvalfangerskibe. Dette skete i det mindeværdige Aar 1813, hvor Spermacet-Olie, paa Grund af den saaledes opstaaede Mangel, stod i enorm høj Pris paa Londons Marked. Det er meget beklageligt, at Autoriteterne i saa lang Tid have unddraget Skibsfarten, Fiskerierne og Handelen paa disse sydlige Havne deres Opmærksomhed. Det stille Havs umaadelig store Arkipelagus er beboet af tusinde, venligt sindede Folkeslag, rede til og ivrige efter at udveksle deres Produkter imod britiske Manufakturvarer. Den kristelige Religions velgørende Indflydelse, som ved vore engelske Missionærers Anstrengelser er i Færd med stærkt at udbrede sig overalt, bidrager meget til at løfte disse Folkeslag op paa Civilisationens Standpunkt, og skønt Amerikanernes Handledygtighed daglig vinder Forspring for vor forholdsvis store Sorgløshed, saa bliver det britiske Flag dog altid, der hvor det viser sig, hilset med særlig Glæde. — Efter hvad

der siges, skulle Perlefiskerier være fordelagtigere og mindre vovelige end Jagten paa Spermacethvalen, og det er bekendt, at Sandeltræ og Merskum, hvoraf der findes store Mængder paa Australiens Nordkyst, indbringer Hollænderne umaadelig store Summer, ved Malayernes Hjælp. Da Kaptajn Flinders sejlede under disse Breddegrader, var han forbavset over de umaadelig store Flaader af malayiske Kanoer, som vare beskæftigede i denne Handel, og som han mødte i Karpentariabugten, nord for Australien.

Min ulykkelige Tilbøjelighed for Spil blev i denne Tid stadig ved at beherske mig, og til Trods for min sunde Fornuft og mine gentagne Tab, fremturede jeg i denne Løbebane som Spiller, indtil den fik en brat Afbrydelse ved, at jeg blev arresteret for Gæld og indsat i Fleet Fængslet, hvor jeg sad indespærret i to Aar. Da Efterretningen om Erobringen og Ødelæggelsen af de engelske Hvalfangere i Sydhavet kom, undlod jeg ikke at skrive til Ministeren for Kolonial-Departementet, idet jeg beklagede, at den Underretning, jeg havde givet om denne Plan, paa en Tid, da den kunde have været kvalt i Fødselen, var bleven upaaagtet. Denne Meddelelse viste sig at være meget heldig udtænkt, og den blev Midlet til at skaffe mig indflydelsesrige Venner, hvis Venlighed jeg i lang Tid erfarede. Det blev mig nu tilladt at nyde godt af Fængselsreglementet, og da jeg havde været saa heldig at faa mine Pengemidler fornyede, var jeg svag nok til, atter at styrte mig ind i Spillets Malstrøm. Denne Lidenskab var saa mægtig hos mig, at den fik mig til at overskride Fængslets Love for at kunne spille i et velbekendt Spillehus i Londons Westend. En Dag var jeg saa uheldig, da jeg gik ind ad Døren til Spillehuset, at komme til at staa Ansigt til Ansigt med Fængselskriveren, som, derom

var jeg overbevist, vilde angive mig. Min Beslutning var øjeblikkeligen taget, thi jeg havde erhvervet mig nogen Erfaring i den Kunst at finde paa Udflugter. Jeg løb tilbage, saa hurtig jeg kunde, og idet jeg traadte ind i Fængslets offentlige Spisesal, gjorde jeg, ligesom tilfældigvis, en Støj, der maatte henlede Opmærksomheden paa mig. Samtidig saa jeg paa Uhret og nævnte Timen, som om jeg var forundret over, at det allerede kunde være saa sent. Sagen var af stor Betydning for mig, thi som den, der engang havde overskredet Fængselsreglementet, vilde jeg aldrig mere faa Lov til at nyde godt hverken af denne Begunstigelse eller af Insolvent Aktens Velgerninger, hvad jeg ønskede at ansøge om. Jeg kom imidlertid ikke til at lide under min Uforsigtighed, og mine Venner toge sig tilsidst af mig og forsynede mig med Penge, for at jeg kunde betale min Gæld. Læseren vil næppe tro det, thi jeg kan næppe tro det selv, at jeg, i Stedet for at gøre dette, og frigøre mig, dog bukkede under for den indgroede Magt, som Spillebordet havde over mig, saa at jeg vendte tilbage til det og tabte hver Penny.

Jeg var nu fuldstændig indelukket i Fængslet, og for at adsprede mine sørgelige Betragtninger over min egen Daarskab, og forsone mig med min Skæbne, gav jeg mig med Kraft til at arbejde paa Fremstillingen af en romantisk Episode i Afghanistans Historie, hvis nærmere Omstændigheder jeg var bleven gjort bekendt med. Jeg digtede ogsaa under mit Fangenskab en Tragedie, til hvilken jeg havde faaet Ideen ved Hertugen af Enghien's grusomme Henrettelse paa Keiser Napoleons Befaling, en Begivenhed der i sin Tid opvakte en stor og almindelig Deltagelse. En statistisk Afhandling var ogsaa et Arbejde, som paa den Tid beskæftigede mig. Jeg tog flere smukt skrevne Afskrifter af disse Vær-

ker, og forærede dem til forskellige Adelsmænd og Gentlemen, som jeg kendte, og som belønnede mig rigelig for min Ulejlighed.

Jeg begyndte nu at hengive mig til alvorlig Eftertanke og at nære det trøsterige Haab, at jeg nu havde erhvervet mig den nødvendige Karakterfasthed for at kunne modstaa yderligere Fristelser af den Last, som beherskede mig. Og paa samme Tid, som jeg saaledes lykønskede mig til at have underkuet den Fjende, der forstyrrede min Fred, min Velfærd og Lykke, modtog jeg en Eftermiddag Besøg af en Afsending fra Regeringen, der bragte mig et Brev fra en Herre, som indtog en høj Stilling i Udenrigs-Departementet, og som ønskede, at jeg skulde besøge ham. Dette gjorde jeg, og Udfaldet af vor Sammenkomst blev, at jeg engageredes til at overtage en diplomatisk Sendelse til Krigsskuepladsen. Gælden, for hvilken jeg var fængslet, blev øjeblikkelig betalt, jeg blev forsynet med tilstrækkelige Midler for at være i Stand til at rejse udenlands, og erholdt Tilladelse til at trække Veksler paa London for alle rimelige Rejseudgifter. Det lyder utroligt, men er bogstavelig sandt, at til Trods for dette uventede Held, til Trods for alle mine Selv-Lykønskninger til endelig at have besejret Fjenden, hengav jeg mig atter til mit Livs Dæmon, — og saa hensynsløst hengav jeg mig til Spillet, — at jeg ikke alene tabte alle de Penge, der vare blevne mig udbetalte til Rejseudgifter, men at jeg bogstavelig indsatte og tilsatte selve de Klæder, som jeg havde forsynet mig med til Rejsen. Da jeg ikke kunde skaffe en eneste Shilling mere til at kaste hen paa Spillebordet, og da jeg fuldstændig var blottet for Midler til at leve i London, var min Anger og Fortrydelse ubeskrivelig bitter. Der kunde naturligvis ikke være Tale om atter at henvende mig til mine Foresatte i Udenrigs-Ministeriet, som jeg nu vilde skamme mig for at møde

da de naturligvis troede, at jeg for længe siden var naaet over til Fastlandet. Hvad jeg i denne Nød greb til, var at ombytte den Dragt jeg bar, med en Matrostrøje og Benklæder. I denne Dragt, begav jeg mig til Gravesend, hvor jeg fremstillede mig for Føreren af et Transportskib, der skulde sejle med Provisioner, for hvem jeg udgav mig som hørende til et Skib, der var sejlet fra mig, og som jeg nu ønskede at indhente i Antwerpen. Paa denne Maade lykkedes det mig at naa til Ostende, hvor jeg atter vilde kunne faa min Pung fyldt ved at benytte mig af det mig tilstaaede Privilegium, at trække paa Londons Bank. Men da jeg fremviste mit Kreditbrev, opstod der en ny og foruroligende Vanskelighed, thi min Matrosdragt stod i en saa stor Modsætning til den ydre Fremtræden, Bankieren havde Grund til at vente hos en Person, der henvendte sig til ham med en saadan Fordring, at jeg blev anset for en Bedrager. Jeg var fortvivlet over dette ærgerlige Nederlag, der i høj Grad satte mig i Forlegenhed, og begreb ikke, hvorledes i al Verden jeg skulde kunne besejre denne Vanskelighed, da jeg ved et lykkeligt Tilfælde mødte en Officer af den britiske Armee, som kjendte mig personlig og øjeblikkelig bevidnede min Identitet.

5te Kapitel.

Nu var jeg i Stand til at antage et mere respektabelt Ydre, som stod i bedre Overensstemmelse med de Pligter, jeg havde paataget mig. Jeg begav mig til Gent, og jeg havde ikke været der i tre Dage, før det blev indlysende, at Waterloo vilde blive det Sted, hvor det epokegørende Slag vilde blive slaaet, der vilde komme til at afgøre Europas Skæbne.

Jeg ilede videre, og var en uvirksom Tilskuer til disse mindeværdige Begivenheder, der nu i hurtig Rækkefølge gik for sig fra den 16de til den 18de Juni 1815, og som kulminerede i Napoleons Flugt og den endelige Kuldkastelse af hans engang saa store Magt. Jeg vil ikke forsøge at beskrive Waterloo-Slagmarkens storartede Panorama. Mange dygtige Penne have allerede paataget sig dette Hverv. Idet jeg indskrænker mig til mine personlige Oplevelser, maa det være tilstrækkeligt at sige, at jeg fulgte den flygtende Armee til Paris, hvor 400,000 Kombattanter snart vare forsamlede efter Katastrofen ved Waterloo. Herren fra Udenrigsministeriet i London, som havde engageret mig, mødte mig efter Aftale i Paris, og under hans Ledelse var jeg en Tid lang beskæftiget med hemmelige diplomatiske Forretninger, der bragte mig i Forbindelse med flere af den Tids berømteste Mænd. I Særdeleshed havde jeg den Glæde at blive bekendt med en fransk General, som var en af Napoleons Yndlinge, og som nu er Marskalk af Frankrig.

Da mit diplomatiske Hverv i Paris var fuldført, engagerede min Chef mig paany til at begive mig videre til Warschau, fra hvilken By jeg skulde sætte mig i Forbindelse med ham. Han fyldte igen mine Lommer paa en rundhaandet Maade, ligesom tidligere, for at jeg dermed skulde bestride mine Rejseudgifter. Men jeg kunde ikke forlade Frankrigs glade Hovedstad uden en eneste Gang at have været Vidne til, hvorledes Spillets Videnskab her blev drevet til sin højeste Fuldkommenhed. Jeg gik derhen første Gang, uden paa nogen Maade at have til Hensigt selv at ville spille, men kun som Tilskuer. Ak! Fristelsen blev mig endnu engang for mægtig. Jeg vovede en Indsats, og — jeg maa sige uheldigvis — vandt jeg i Begyndelsen, thi snart vendte Lykken sig, og jeg vedblev at tabe i flere paafølgende Dage

og Nætter. Min Foresatte i Paris levede i al den Tid i den Tro, at jeg var rejst. Den sidste Gang, jeg spillede i London, havde jeg, som Læseren vil erindre, beholdt de Klæder, jeg gik i, efter at have tabt alle mine Penge, men i Paris spillede jeg saa vildt, at jeg bogstavelig i den kolde December Maaned maatte sælge min Skjorte for syv Franks til en Sergeant, og idet jeg knappede min Frakke op til Halsen, begav jeg mig tilfods ad Paris's østlige Port ud paa Landevejen, som førte imod Nord.

Idet jeg overholdt den nøjagtigste Sparsommelighed og fandt mig i ethvert Savn, lykkedes det mig at naa til den lille By Joncherie, omtrent 120 Mil fra Paris, hvor jeg var reduceret til min sidste Sous. Men jeg havde levet længe nok i denne Verden for at have lært ikke at dø af Sult i et kristeligt Land. Da jeg saa Døren til et lille Værtshus staa aaben, gik jeg kæk og frejdig ind, skønt jeg ikke havde noget i Lommen, satte det mest storagtige Ansigt af Verden op og bestilte et godt Middagsmaaltid, som om jeg havde Masser af Penge. Medens jeg nød mit Banket kom Byens Maire, der tilfældigvis var Bourbonist, for at undersøge mit Pas. Idet jeg tog det frem, trak jeg med Villie et Brev op tilligemed Passet og lod det falde paa Gulvet i den Hensigt, at han skulde se det og tage det op.

»Kjender de Haandskriften uden paa det Brev«, spurgte jeg ham.

Han svarede benægtende.

Saa viste jeg ham, at det var fra Hertuginden af Angoulème, en Omstændighed, der, som jeg kunde vide paa Grund af hans politiske Retning, væsentlig vilde tjene til at vinde mig hans Gunst. Jeg fortalte ham saa, at jeg var en Irlænder, der var paa Pilgrimsrejse til det hellige Land.

»Dersom det er Tilfældet« sagde han, »saa maa de ikke forlade denne Landsby uden at be-

søge vor fortræffelige Frue, Baronesse d'Este, der sikkerlig vil blive glad ved at se En, der drager ud i et saa fromt Øjemed«.

Jeg hilste paa Baronessen og var saa heldig at erfare, at min Fattigdom snarere var en Anbefaling hos hende end omvendt. Hun betalte beredvillig alle mine Værtshusudgifter og gav mig desuden forskellige Mønter, som jeg skulde tage med mig og nedlægge paa den hellige Grav. Hun modtog mig med saa stor en Venlighed, at jeg blev hos hende i ti Dage og gjorde Bekendtskab med Præsten, en god, fordringsløs Landsby-Pastor, som var i Besiddelse af en ikke saa ringe Lærdom og god Forstand.

Denne meget belejlige Hjælp satte mig i Stand til at fortsætte min Rejse saa langt som til Rheims. De politiske Anskuelser, der herskede i denne gamle By, vare, som jeg erfarede, lige modsat dem i min foregaaende Hvileplads. Præfekten var en ivrig Bonapartist, og jeg opnaaede at skaffe mig en Introduktion hos ham, som jeg forstod at udnytte med Ihærdighed og Held, saa at han ikke alene forsynede mig med Penge, men ogsaa gav mig en Billet, der berettigede mig til, for en vis Sum pr. Mil, at faa erstattet mine Udgifter paa Vejen, foruden at jeg blev forsynet med en Hest til at befordre mig fra Station til Station. I en af disse Landsbyer afslog Mairen, en højttalende, mistroisk Mand, efter at have betragtet mig fra Top til Taa, at fornye min Billet for Leveringen af Hesten, med den Bemærkning, at jeg var en doven Person og godt nok i Stand til at gaa til Fods. Jeg blev vred og ærgerlig over disse krænkende Ord og denne hovmodige Opførsel, og idet jeg pludselig knyttede Næverne, bibragte jeg ham et temmelig virkningsfuldt Dunk i Hovedet. Et højt Skrig var den umiddelbare Følge heraf, Landsbybefolkningen kom frem i

Hobetal, bevæbnede med Høtyve og andre Vaaben. Synet af disse overbeviste mig om Nødvendigheden af øjeblikkelig at tage Flugten.

Det lykkedes mig at komme saa langt som til Metz, hvor der taltes et Slags hollandsk Patois. Da jeg hilste paa Mairen, mærkede jeg snart paa hans mislykkede Forsøg paa at tale Fransk, at han ikke godt vilde kunde læse Fransk, det Sprog, hvori min Billet var skreven. En Smule Aandsnærværelse er altid nødvendig for at undgaa at blive sejlet agterud, og jeg har saa godt som altid baade i den gamle og i den nye Verden fundet, at en vis Grad af beskeden Selvsikkerhed er til stor Nytte for at komme frem i Verden. Idet jeg saaledes overleverede Mairen min Billet, uden at lade ham faa den svageste Formodning om min Overbevisning, at han ikke var i Stand til at læse den, sagde jeg: »De vil af dette Dokument kunne se, min Herre, hvad det er, hvormed jeg af dem skal forsynes«!

Han saa paa mig, idet han paatog sig en myndig Mine fuld af Forstaaelse, samtykkede med største Alvor og gav Befaling, at jeg skulde erholde alt, hvad jeg behøvede. Ved Hjælp heraf naaede jeg Grænsen, hvor jeg havde den Tilfredsstillelse, at min Billet atter blev fornyet. Efter 22 Dages Rejse naaede jeg Frankfurt. Det var en meget regnfuld Dag, og jeg drog ind i Byen fuldstændig gennemblødt og uden at kunne begribe, hvad jeg nu skulde gøre. En Jøde, der saa mig strejfe om uden Maal og Med, stirrende ind ad Butiksvinduerne, kom hen til mig i den Tro, at jeg var en af hans polske Brødre, der var kommen for at besøge Markedet, men da jeg fortalte ham min Historie, vendte han sig pludselig bort fra mig og gik. Ihukommende et gammelt Ordsprog, der, skønt det næppe kan være bleven udtalt af en saa hæderlig Mand som Salomon, dog dengang slog mig som

indeholdende en stor Sandhed, nemlig »at en Mand ligesaa gærne maa blive hængt for at have stjaalet et Faar som et Lam,» begav jeg mig ind i et godt Hotel, bestilte et rigeligt Maaltid og gik i Seng.

Ved Frokosten den næste Morgen sendte jeg Bud efter Værten og fortalte ham lige ud, at jeg ikke havde Penge, og at han maatte vente lidt, da jeg vilde faa dem i Løbet af Dagen. Og i Sandhed, jeg var allerede saa ofte ved saa mange forskellige Lejligheder paa en uventet Maade bleven forsynet med de nødvendige Midler til Livets Ophold og til Fortsættelse af mine Rejser, at jeg nu ogsaa smigrede mig med, at Skæbnen i Løbet af Dagen endnu engang vilde være mig gunstig i en By som Frankfurt. Ved at gaa gennem Byen fik jeg Øje paa Navnet Fraser, en berømt Fabrikant af mathematiske Instrumenter, en Skotte. Ved at gaa ind i hans Butik fandt jeg, at han havde et Kronometer af min Faders Fabrik, hvilket tjente til min Introduktion. Han var en meget elskværdig og menneskekærlig Mand og gav mig de bedste Raad. Han viste mig Vejen til Lord Clancarty, den britiske Gesandts Hus. Jeg begav mig derhen og sendte mit Kort ind. Min fattige Paaklædning tiltrak sig Tjenestefolkenes ugunstige Opmærksomhed. Disse kom og kigede paa mig med øjensynlig Mistillid, som om de antog mig for at være en Morder, der pønsede paa at dræbe Hans Herlighed. Jeg var i denne ubehagelige Stilling i fuld Forventning om, hvad der vilde komme, da en Sidedør aabnedes og en Herre, hørende til Gesandtskabet, og som jeg havde den Fornøjelse at kende, kom ud og genkendte mig. Dette belejlige Møde førte til, at alle mine pekuniære Vanskeligheder bleve fjernede.

Da jeg forlod Frankfurt, var Mr. Fraser saa venlig at give mig et Anbefalingsbrev til Storhertugen af Hessen-Darmstadts Sekretair. Da jeg præsente-

rede dette, havde jeg den Fornøjelse at faa Audiens hos Hans Højhed, med hvem jeg havde nogle meget interessante Samtaler om, hvad jeg havde set i de australske Kolonier, thi Hertugen var en lærd og videnskabelig dannet Mand. Jeg tilbragte flere Timer med at bese hans Museum, der indeholder en umaadelig stor Samling af naturhistoriske Mærkværdigheder og Forsteninger. Hans Billedgalleri er vistnok et af de skønneste i Europa. Da jeg tog Afsked fra ham, gjorde Hs. Højhed mig en meget smuk Foræring.

Sachsen-Weimar var mit næste Holdested, og der havde jeg den store Ære at blive forestillet for den ærværdige Digter Goethe. Jeg mødte ham i Hertugens Bibliothek, en pragtfuld Samling af henved 200,000 Bind. Goethe var Medlem af Gehejmeraadet, foruden at han indtog Pladsen som Hertugens Bibliothekar, en Stilling, der, som det vel er unødvendigt at bemærke, vistnok var mere i Overensstemelse med hans litteraire Smag og Interesser. Skønt han var begyndt at blive gammel paa den Tid, saa var denne berømte dramatiske Digter, Tysklands Shakespeare ligesaa fuld af Liv og Lune som en ung Student. Han bar Gehejmeraad-Uniformen, en blaa Kjole med Guldbroderier. Hans ydre Skikkelse var noget fyldig og temmelig høj, han havde nøddebrune Øjne og særlig tykke Øjenbryn tilligemed en mørk Hudfarve.

Mine forbedrede Pengeforhold tillode mig nu at leje en Vogn og saaledes med et vist Anstrøg af Fornemhed at rejse til Berlin. Her besøgte jeg ikke alene den britiske Minister, men ligeledes mine udmærkede Landsmænd Niebuhr og Bernstorff; den første stod i Spidsen for Finansdepartementet, og den sidste var Minister for de udenrigske Anliggender, en Mand af stor politisk Takt. Jeg forblev syv til otte Maaneder i Berlin, forhalende fra Dag til

Dag min Afrejse til Warschau. Thi jeg havde her det Held eller Uheld at vinde 400 Thaler i det preussiske Lotteri, i hvilket der kunde købes en Seddel for tre engelske Shillings. Denne Hændelse bragte den i mig slumrende Lidenskab atter tillive, og jeg hengav mig paany til alle Spillets Udskejelser. Mine Medspillere vare absolut ærlige, thi Svindlernes Broderskab plejer for det meste at holde sig til Londons og Paris's Spillehelveder, saaledes som de meget passende blive kaldte. Men Tilbøjeligheden til Spil er meget stor i Berlin, saavelsom i de andre af Kontinentets store Byer. Spillerne begynde deres Whist i Kaffehusene midt om Dagen, og hvor ivrigt jeg end selv dyrkede denne Sirene, saa kunde jeg dog ikke andet end anstille mine Betragtninger over, hvor stor en Del af Livets bedste Tid der bliver ødslet bort paa denne unyttige, indholdsløse og utilfredsstillende Bedrift.

Under mit Ophold i Berlin besøgte jeg Frederik den Stores Residens Sans-souci, nærved Potsdam, omtrent tyve Mil fra Berlin. Bygningen, skønt stor, har et hyggeligt Cottage-Præg. Saa almindelig var Agtelsen for den gamle Konge, at Napoleon midt under den Tids bitre Kampe ikke i mindste Maade vilde tillade nogen som helst Forulempelse af denne Bygning. Engang blev der rigtignok borttaget et Sværd fra Slottet, men det blev bagefter bragt tilbage. Jeg tilbragte nogen Tid med at bese Biblioteket og fandt en smuk Udgave af Voltaire. Mølleren, dennes Familie og den historiske Mølle findes endnu ligesom fordum midt i Haven. Frederik II, der ønskede at flytte Møllen bort fra Haven, gik en Dag til Mølleren (Faderen til den, jeg saa) med den Befaling, at han skulde sælge den og selv flytte bort. Men Mølleren afslog høfligt, men bestemt Kongens Begæring. »Hvad skal det sige Mand«, udbrød Kongen vred, »veed I ikke, hvem jeg er, og

at jeg kan tage Møllen fra Dem, naar det behager mig, enten De vil eller ej?« »Ja, det tror jeg nok, De vilde, Deres Majestæt,« svarede Mølleren, »dersom der ikke gaves en Højeste-Ret i Berlin for at forhindre det.« Frederik II blev øjeblikkelig rolig, og det mandige, ligefremme Svar behagede ham saa godt, at han nøjedes med at bede Manden tillade sig at udbedre Møllen paa egen Bekostning, for at den ikke længere skulde være et skæmmende Syn midt i hans Park. Dette Forslag gik Møllereu naturligvis med Glæde ind paa; men hans Søn, der havde en stor Familie, saa sig nødsaget til at bede Wilhelm, den nuværende Konge, om at købe Møllen, for at se sig sat i Stand til at forsørge sine Børn. Men Kongen gav det smukke Svar, at han umulig kunde tænke paa at købe Møllen, der var identificeret med Preussens Historie, men han haabede, at de vedlagte 6000 Thaler vilde lige saa godt kunne opfylde det tilstræbte Øjemed. Ikke langt fra Sanssouci staar et vældig stort Palads, bygget af Frederik II, som har kostet tre Millioner, men aldrig er blevet beboet af nogen af den kongelige Familie. Da jeg gik hen til det, fandt jeg kun en Portier i Portnerboligen, en gammel Veteran. Da jeg kom hen til ham for at spørge ham noget angaaende Bygningen, var han i Færd med at hælde en flydende Vædske ud af en Flaske i et Bæger, som han derpaa tømte i et Drag. Jeg vovede at sige, at jeg ogsaa vilde være taknemmelig for et Glas Vand, hvorpaa han antog en yderst foragtelig Mine. »Dette er ikke Vand,« raabte han, »det er god Kornbrændevin. Vand er kun godt at drikke for Hunde.«

Jeg maa ikke undlade at omtale her de Sammenkomster, jeg havde med den nu meget berømte Rejsende, Fyrst Pückler von Muskva, dengang endnu Greve. Han havde før været sachsisk Gesandt ved St. James Hoffet, men ved Sachsens Sønderlemmelse,

kom den Provins, i hvilken Grevens Godser laa, til at høre til Preussen. Han var unægtelig i Besiddelse af store Evner og Egenskaber og holdt af at gøre sig bemærket, skønt han var endel excentrisk i sin Maade at tilstræbe dette Maal. Mens jeg var i Berlin, lod han en Luftballon stige til Vejrs, i Fællesskab sammen med en kvindelig Aëronaut, hvem han forærede 500 Thaler. Ved en anden Lejlighed var han saa fornøjet over en Skuespillerindes Præstationer ved det berlinske Theater, det skønneste i Europa, at han den følgende Dag forærede hende et Diamanthalsbaand af stor Værdi. Hans Gæstebud for Kongen, den kongelige Familie og Ministrene vare altid efter den mest storartede Maalestok. Hans Skrifter, der tildels ere meget sarkastiske, have tjent til at fremdrage mange af Englændernes fashionable Særheder.

Blandt andre Medlemmer af vort Spilleselskab havde jeg ogsaa undertiden den Fornøjelse at spille med den gamle Feltmarskalk Blücher, som var en lidenskabelig Elsker af sin Pibe og et Partie Whist. Jeg besøgte ofte Bibliotheket, tilhørende den gamle Marskalk Prins Heinrich, Onkel til den nuværende Konge, og talte ofte om Dagens Litteratur med Bibliothekaren »the reverend W. Beresford,« en af dem, som havde været nødt til at forlade England, da det berømte »Corresponding society« blev opløst. Dengang jeg var i Berlin, boede Kongen ikke i det kongelige Slot, men i et simpelt Hus i Byen, for at undgaa al Glans, Ceremoni og en stor Hofholdnings Udgifter. I de unge Prinsessers Sovekammer, hvoraf den ene nu er Kejserinde, saa jeg tre smaa Feltsenge uden Omhæng.

Jeg vilde have været mere urolig, og selv skamfuld over at dvæle saalænge i Berlin, uden at udføre det Hverv, der var Hovedøjemedet for min Sendelse til Warschau, dersom jeg ikke havde været

saa heldig at gøre Bekendtskab med nogle Polakker, gennem hvilke jeg erholdt mange af de Underretninger, som det var min Pligt at skaffe tilveje. Disse Kendsgerninger og Forhold samlede jeg i en Depeche til mine Foresatte. Tilsidst rev jeg mig løs, bort fra Preussens Hovedstads Tillokkelser, og begav mig afsted til Dresden i November Maaned 1816. Det Held, der havde ledsaget mig i Berlin, forlod mig nu, og jeg havde ikke været to Dage i Dresden, før jeg kom i Lag med Svindlere og blev fuldstændig afklædt. Jeg var ligefrem saa vanvittig uforsigtig at sætte mig hen og tabe 500 £ til en Karl, som jeg vidste var uhæderlig og ikke ejede ti Shillings. Det afskyelige Slæng, jeg var kommen i Lag med paa dette Sted, ruinerede mig saa grundigt, at jeg begyndte at tabe min sædvanlige Sindsligevægt, der ved alle forrige Lejligheder havde holdt mig oprejst i min Modgang. Tanken paa de mange hundrede Mile, jeg havde at tilbagelægge midt i Vinterens Hjerte, fik mig til at opgive Fortsættelsen af min Rejse til Warschau, og jeg besluttede at vende tilbage til London. Jeg blev nødt til at skille mig ved min hele Ekvipering, med Undtagelse af de Klæder, jeg bar, for at skaffe mig nogle faa Pund, der kunde hjælpe mig frem paa Vejen. Jeg var bange for, at mine Svindler-Bekendte, dersom de fik Mistanke om min Hensigt, vilde gjøre Skridt for at holde mig tilbage, paa Grund af en indbildt Gæld, som de paastod, jeg skyldte dem, og jeg ansaa det derfor for at være det raadeligste at se at komme bort uden at forlange et Pas. Men Manglen af dette nyttige Dokument skaffede mig ikke faa Forlegenheder og stillede store Fordringer til min Opfindsomhed. Da jeg imidlertid var til Fods, blev jeg mindre mistænkt, og jeg kunde saaledes ofte om Aftenen slippe ind i Byerne, eller om Morgenen ud af dem, ved at gaa kækt og ubekymret gennem

Porten, som om jeg hørte hjemme paa Stedet eller hørte til de Bønder fra Omegnen, der bragte deres Landprodukter ind.

Jeg husker en Aften, hvor en Mand ved Porten til en lille befæstet By kort afslog at lade mig passere, medmindre jeg kunde fremvise mit Pas. Jeg var træt og sulten efter min lange Marche. Mine indtrængende Bønner og Støjen af vor Talen frem og tilbage bragte Portvægterens Kone ud for at høre, hvad der var paa Færde. Idet jeg nærmede mig hende, trak jeg to Silketørklæder frem, som jeg havde i Lommen, og bønfaldt hende om at gaa i Forbøn for mig, thi det vilde være min Ødelæggelse, om jeg blev lukket ud i Nat, da jeg hvert Minut ventede en lille Vogn med en Ladning indsmuglede Varer, der vilde staa i stor Fare for at blive konfiskeret, dersom jeg ikke var tilstede for at tage imod den; paa samme Tid bad jeg hende modtage det bedste af de to Tørklæder, idet jeg lovede hende meget fordelagtige Kjøb, saasnart mine Varer vare ankomne. Virkningen af denne lille Opfindelse viste sig snart at være meget gunstig for mig. Jeg blev indbudt til Aftensmad i Porthuset og hyggeligt indkvarteret for Natten. Efter en grundig Frokost om Morgenen sagde jeg, idet jeg gav mig Skin af at være meget forbavset, fordi min Vogn endnu ikke var kommen, at jeg vilde gaa et lille Stykke videre for at se, hvor den blev af, og saaledes begav jeg mig videre paa min Rejse.

Hvor meget jeg end havde ladet det skorte paa at undersøge og reformere mit eget Hjertes Lidenskaber, saa førte mit Livs forskellige Uheld mig til nøje at lægge Mærke til den menneskelige Naturs Virken i andre Menneskers Hjerte. Saaledes mødte jeg ofte en ikke ringe Utilbøjelighed til at give mig de Meddelelser, som det var min Pligt fra Tid til anden at søge at erholde. Hos Nogle hjalp en vis

Grad af Smiger, og forsigtig anvendt Ros, til at lokke Ræven frem af Hulen. Andre fremstillede sig for mig, fast besluttede paa intet at røbe. En anden Fremgangsmaade udkrævedes naturligvis lige over for saa afgjort tavse Personer.

»Aa!« vilde jeg sige til en saadan Mand, »De paastaar at vide noget herom; — men De ved jo aldeles intet. Jeg ved mere end De.«

Farende op, vilde han saa maaske holde den knyttede Næve foran mit Ansigt og sige:

»Saa, ved jeg intet derom, mener De?«

Saa vilde jeg føre ham fra Trin til Trin, indtil jeg til sidst havde faaet alt at vide, hvad jeg ønskede.

6te Kapitel.

Ved min Hjemkomst til London havde jeg uagtet alle mine Forseelser og Skrøbeligheder den Glæde at blive vel modtagen af mine Foresatte i Udenrigs-Departementet og at blive rigelig belønnet for de af mig udførte Hverv. Med Pengene, jeg saaledes havde erhvervet, besluttede jeg at udvandre til det spanske Amerika, som i de Tider frembød et gunstigt Virkefelt for Folk af min Tilbøjelighed for Eventyr. Dog stadig daaret af det falske Haab som Spillebordet uophørlig lokkede mig med, vovede jeg en lille Indsats i den Forventning at kunne formere den lille Sum, jeg havde samlet for at tage den over med mig. Men engang vendt tilbage til Tryllekredsen, var jeg ude af Stand til at frigøre mig, og i Stedet for at udføre min Udvandringsplan tilbragte jeg de næste tre Aar af mit Liv (fra 1817 til 1820) ved Spillebordet i en stadig Hvirvel af Elendighed og Skuffelse. Jeg ser tilbage med den største Beklagelse paa dette mørke Tidsrum af min

brogede Løbebane og vilde, dersom det var mig muligt, helt udslette det af min Livshistorie. Det endelige jammerlige Resultat af disse tre Aar, tilbragt i utæmmet Daarskab og nedbrydende Udsvævelser, var, at jeg en Dag blev arresteret og dømt til syv Aars Deportation paa Grund af Utaknemmeligheden og den snu Beregning hos en Person, der boede sammen med mig i Tottenham Court Road. Men i Stedet for at blive sendt ud til Straffe-Kolonierne, blev jeg anbragt hos Kirurgen i Newgate Fængsel, den afdøde Dr. Box, som Hospitalsmedhjælper. Jeg beholdt denne Stilling i tyve Maaneder, indtil, i Følge Doktorens Tilfredshed med mig og Sheriffens gunstige Udtalelser om mig, min Sag nøjere blev undersøgt, og da det viste sig, at de mistede Genstande, paa Grund af hvilke jeg var bleven dømt, i Virkeligheden vare blevne pantsatte i min Medlogerendes Navn og ikke i mit, saa havde jeg den Glæde at erholde min Frihed, under den Betingelse, at jeg skulde forlade Kongeriget inden Udløbet af en Maaned, fra Dagen for min Frigivelse at regne.

Det er maaske nok Umagen værd her at nedskrive nogle af mine Indtryk og Erfaringer under mit Ophold i Newgate. Der var fastslaaet den meget passende Bestemmelse, at ingen kvindelige Besøgende maatte erholde Adgang til Fængslet, medmindre de vare gifte. En Følge af denne Bestemmelse var imidlertid, at mange ugifte Fanger erklærede, at de vare gifte, for at opnaa at faa Besøg af deres forrige kvindelige Omgangsfæller, idet de ikke tænkte paa, at en slig Erklæring vilde medføre meget ubehagelige Konsekvenser for dem, naar de først vare blevne deporterede til andre Lande. Thi deres Erklæring blev naturligvis optagen i Fængselsprotokollen og overført paa de Lister, der altid blive sendte over tillige med dem selv til Australiens og Van Diemens Lands Straffekolonier. Men Majori-

teten af Fangerne i Newgate vare Folk, der ventede paa Undersøgelsen af deres Sag, og af hvilke der ikke krævedes noget Arbejde, derfor var dette Opholdssted paa Grund af Ørkesløsheden og denne Sammenblanding af forskellige Karakterer og Grader af Forbryderiskhed bogstavelig en umaadelig stor Lastens Skole. Spille-Kort bleve, skønt forbudte i Fængselsreglementet, indsmuglede til Trods for Vogterne, og der blev stadig spillet med dem, og drevet andre Hazardspil, med hvilke jeg allerede var gjort fortrolig under mit Fangenskab i Tothill Fields. I min Egenskab af kirurgisk Assistent var jeg i Stand til at blive temmelig nøje bekendt med Karaktererne og de særlige Forhold hos alle dem, som kom til Newgate, og skønt jeg ofte har hørt Folk paastaa det modsatte, saa kan jeg med Bestemthed sige, at af alle dem, som i min Tid bleve bragte til Fængslet, var ikke een uskyldig. Jeg taler naturligvis kun om Forbrydelser og Forseelser, ikke om dem, som bleve fængslede for ikke at have betalt Bøder. Der var altid nogle af denne sidste Klasse indespærret. Medens jeg var i Newgate, udstod en Adelsmand af høj Rang, der nu er en højtstillet Embedsmand i en af Kolonierne, et Fangenskab paa tolv Maaneder og betalte 5,000 £ til Kronen.

Blandt de Fanger, der særlig tiltrak sig min Opmærksomhed, var Kaptajnen paa et Slaveskib, som var bleven erobret, medens han drev Handel paa Madagaskar, i et Skib, der hørte hjemme i Mauritius. Han blev anklaget af Admiralitetet og dømt til 14 Aars Deportation. Han havde besøgt den afdøde Konge af Madagaskar, Radamas Hof og havde optegnet en Række af interessante Bemærkninger, som jeg hjalp ham med at arrangere og oversætte paa Engelsk. De indeholdt mange interessante Enkeltheder om denne skønne Ø. Blandt andre Kendsgerninger meddeltes der, at en gammel Koloni, be-

staaende af 4000 Arabere, der boede paa Vestkysten af Madagaskar, drev en betydelig Handel paa Afrikas Fastland. Mange af de Indfødte beskrives som Folk med udmærket god Forstand, og der siges, at den regerende Dronning begunstiger Samkvemmet med Englænderne, en klog Politik, som efterhaanden vil kunne føre til en fremadskridende Udvikling af Madagaskars Hjælpekilder og til Handelsforbindelser med de australske Kolonier saa vel som med Mauritius og Europa.

Den store, og jeg kunde fristes til at sige usømmelige Hast, hvormed mange Forhør ved Old Bailey bleve førte, har den dygtige Forfatter af »Skolelæreren i Newgate« allerede paapeget. For Resten kan det ikke nægtes, at mange af de snildeste og ældste Fanger ved deres egen Opførsel bidrage deres til at forkorte den Tid, som gennemsnitlig anvendes paa hver Sag. Disse Folk, som maaske allerede før have mødt for Skranken som Anklagede, vide meget godt, hvilket Udfald deres Sag vil faa, og ligeledes, at de rimeligvis ved at gøre Retten megen Ulejlighed, og ved at forlænge Processen ved unyttige Forsvarsforsøg, vil forlænge Varigheden af deres Straf. Jeg husker godt en Dag, hvor fem Mænd stode for Skranken. De fire, der vare mest skyldige, svarede øjeblikkelig, da de blev spurgte, om de havde noget at anføre til deres Undskyldning, med tilsyneladende stor Anger: »Skyldig, Hr. Dommer« og slap med nogle faa Maaneders Fangenskab, medens den femte, som var sig sin forholdsmæssige Uskyldighed bevidst, svarede: »Ikke skyldig,« optog Rettens Tid med sit Forsvar i tre Kvarter og blev dømt til syv Aars Deportation.

Penge, der kunne antages at være ærligt erhvervede, indtil det modsatte er bleven bevist, skaffer sin Ejermand altid, i civiliserede Samfund, en vis Grad af Agtelse og faar selv den dømmende

Øvrighed til at behandle den Anklagede med størst mulig Billighed under den grundige Undersøgelse af hans Sag. — Et mærkeligt Eksempel herpaa forefaldt, medens jeg var i Newgate, med en af de første Funktionærer i Bank of England. Han var beskyldt for at have benyttet sig af de Midler, hans betroede Plads stillede til hans Raadighed, og enten ved Bedragerier eller Falsknerier at have besveget Banken for et stort Beløb af Værdipapirer, der stode paa den afdøde Sir Robert Peel's Navn. De Beviser, der lod til at foreligge imod ham, vare meget graverende. Han havde fjernet sig fra Banken, lige i det Øjeblik, en mistænkelig Opdagelse var bleven gjort. Forskellige Mæglere aflagde Ed paa, at han havde givet Ordre til, at Obligationerne skulde sælges i otte forskellige Partier, og 4000 £ af de af Mæglerne indbetalte Penge bleve fundne i hans Besiddelse. Han lod til at være sig sin Skyld meget vel bevidst, ligesom han lod til at kende den Skæbne, der ventede ham, dersom Sagen kom for Retten, saaledes at han, da han blev arresteret, havde søgt at undslippe fra Soveværelset i tredie Etage, i hvilket Politibetjenten, under hvis Opsigt han befandt sig, havde lukket ham inde for Natten. Han havde lavet sig et Tov af sine Lagener for at fire sig ned dermed, men han var saa uforsigtig kun at benytte sine Hænder dertil og ikke, ligesom Matroserne, ogsaa at holde sig fast med Benene, og saaledes jevnt at glide nedad. Fordi han undlod at anvende denne Forsigtighedsregel, svajede Tovet frem og tilbage og kastede ham ind imod Vinduet af det Værelse nedenunder, i hvilket hans Vogter sov. Dette forskrækkede ham i den Grad, at han slap Taget og faldt ned paa Gaden, hvor han brækkede sit Kindben, et af sine Hofteben og sin ene Arm.

I denne elendige Tilstand blev han bragt til Newgate, og for saa haabløs ansaa man hans Sag,

at enhver Forsigtighedsforanstaltning blev truffen, for at han ikke ved et Attentat paa sit eget Liv skulde undgaa Skammen ved en offentlig Undersøgelse og Domfældelse. Hans elskværdige Hustru plejede ham med utrættelig Omhu og Kærlighed, og da det ikke manglede paa Penge, fremkom der tilsidst et svagt Glimt af Haab om, at de store Anstrengelser, der bleve gjorte til hans Forsvar, vilde faa et heldigt Udfald.

Hans Fader og Slægtninge vare meget agtede. Hans Fader havde været Sheriff i London og havde, med øjensynlig Fare for sit Liv, forhindret Urostifterne i Lord George Gordon's Tid i at bryde ind i det store Rum, i hvilket »Bank of England« opbevarede Barrerne og at bortføre Guldet. Sheriffen stillede sig selv foran Porten, fik med største Besvær anbragt Kæden tvers foran Døren og standsede saaledes lykkeligen Pøbelens Fremtrængen. Afset fra Faderens Krav paa Hensyntagen, saa havde Fangen selv, lige indtil denne Opdagelse var bleven gjort, vist sig at være en meget dygtig Embedsmand i Banken. Men i de Tider beherskedes mange af Bankens Funktionærer af Manien for at spekulere med offentlige Værdipapirer, en Mani, der kun i ringe Grad er mindre forkastelig end Spil i Spillehelvederne, og denne Fange var bleven smittet deraf i en saadan Grad, at han ved en eneste Spekulation havde tabt en stor Sum, som han atter tilvejebragte ved at overføre de Fonds, der tilhørte Sir Robert Peel, til en fingeret Person, kaldet William Penn. Han havde til Hensigt, ligesom saamange andre, der hengive sig til lignende Forbrydelser, at tilbagegive disse Værdier til Banken, lige saa snart han ved et forventet heldigt Kup vilde være bleven sat i Stand dertil.

Uagtet det Krav, han havde til en overbærende Hensyntagen, saa var Banken dog fast besluttet paa

ikke at vise den ringeste Eftergivenhed, men at drive Sagen til det yderste, for at statuere et meget nødvendigt Eksempel. Men Resultatet viste, i hvor høj en Grad Retsplejen er et Lotteri, eller snarere, i hvor høj en Grad dens Chancer blive paavirkede af en behændig Indgriben af Guden Plutus. Sagen imod Fangen laa saa klar, at det første, man stræbte hen til, var at vinde Tid, idet man fik Forhøret udsat til næste Session. Mine Sympatier vare naturligvis satte i livlig Bevægelse, og det vilde ikke være i Overensstemmelse med Sandheden, der, som Læseren forhaabentlig er overbevist om, er det styrende Princip i hele denne Historie, dersom jeg ikke ærligt tilstod, at jeg ønskede Fangens Frikendelse. Saa vidt som jeg havde Lejlighed dertil, lagde jeg ikke Hindringer i Vejen for, at han kunde blive det. Han var bleven helbredet for de Saar og Brud, han havde paadraget sig ved sit Fald ned fra Vinduet, men jeg lukkede Øjet for, at han blev ved med at holde Sengen, skønt jeg uden al Betænkning svarede, da jeg af Politiembedsmanden blev spurgt, om han var tilstrækkelig restitueret til at kunne taale at blive forhørt: »Jovist, lige saa godt som jeg.« Følgelig blev der intet mere sagt, indtil den Morgen, hvor Forhøret skulde finde Sted, da det blev befalet ham at møde for Retten. Men Dommerne og Advokaterne vare ikke lidt overraskede, da de saa ham blive baaret ind paa en Baare, helt omviklet af Bandager, som om han endnu led af sine halvlægte Brud. Planen lykkedes, og Retten gav øjeblikkelig Befaling til at bringe ham tilbage og at give ham Tid til at komme sig til næste Session.

Da der saaledes var vundet Tid, lod man ingen Sten urørt, som Penge paa nogen Maade kunde sætte i Bevægelse, for at faa et antageligt Forsvar i Stand. For at opklare den omtalte Overdragelse af Papirerne til en Person, kaldet William Penn, enga-

gerede Bankens Sagfører en af de dygtigste Opdagelsesbetjente fra Bowstreet til at opspore dette Individ, i Fald der virkelig eksisterede en saadan Person. Dette kom naturligvis Fangens Venner for Øre, og disse lode sig det være magtpaaliggende at lægge, ligesom tilfældigvis, et lille Spor paa Betjentens Vej, ad hvilket han maaske vilde kunne finde den savnede Mand. Værtinden i et Hotel, som naturligvis havde modtaget en Godtgørelse for sin Ulejlighed, erklærede højtidelig, at en Person, der svarede til Beskrivelsen af Penn, pludselig havde forladt hendes Hus, hvor han havde boet, da han havde hørt om Fangens Arrestation. Dette var det første Led af en Kæde, som man havde fabrikeret, ad hvilken Bowstreetbetjenten skulde blive sat i Stand til at følge den opdigtede Penn's Spor til en Søhavn, hvor andre Personer vare rede til at bevise, at en saadan Mand til en bestemt Tid havde indskibet sig paa et Skib, der afgik til Amerika.

De to Hovedvidner imod Fangen vare de underordnede Skrivere i den Afdeling, i hvilken han havde været beskæftiget. Da den første af disse blev kaldt frem for med Ed at bekræfte, at han kendte Haandskriften, tog Fangens Defensor, der vidste, at Manden var Atheist, en Kendsgerning, som ikke før havde været kendt, ham i Krydsforhør om dette Punkt med et saadant Held, at hans Vidnesbyrd blev forkastet. Det andet Vidne svigtede ligeledes for Anklageren, fordi han ikke kunde huske at have set Fangens Haandskrift i Protokollen før efter hans Fængsling, og saa stor var Pengenes Magt, at selve det Blad, paa hvilket Overdragelsen var bleven indført, var forsvundet og revet ud af Bogen. Følgen af alt dette var, at Vidnerne for Banken fuldstændig bleve slaaede af Marken, der blev gjort Rede for alting, og alting opklaret til Rettens Tilfredshed, og efter et ti Timers Forhør blev Fangen frikendt i alle Punkter.

7de Kapitel.

Folk, der befinde sig i lignende Forhold som den omtalte Fange, ere naturligvis anderledes til Mode ved Indtrædelsen i Newgate, end den store Masse af Forbrydere, der hvert Aar passerer dens mørke Porte. Naar Hjertets finere Følelser ere blevne vakte ved Forstandens tidlige Udvikling og ved de venlige Paavirkninger, som den selskabelige, forfinede Omgang fremkalder, saa føles det ved Lykkens Omskiftelser eller ved en offentlig Doms Skam foranledigede Ærestab langt haardere, end det paa nogen Maade kan føles af En, der aldrig har smagt Selskabets Glæder, der for største Delen har modtaget sin Opdragelse i Lastens Skole, og hvis Liv er gaaet hen i dovne Adspredelser. Det er ofte blevet sagt, at Lovens Usikkerhed og den Taage, der stadig indhyller selv den dømte Forbryders endelige Skæbne, tjener til stor Beroligelse for den lastefulde. Selv ved kapitale Forbrydelser er der saa mange Chancer for at undslippe. Men dette er, efter min Mening, kun Halvdelen af den slette Virkning, Lovens Usikkerhed, eller Tilfældighed, som det godt kan kaldes, medfører. Forbryderen forbereder sig nemlig i sit Sind paa Muligheden af Dødsstraf, paa samme Tid som han udregner de Chancer, han har for at undslippe. Den sunde Fornuft siger os, at dette kun er den simple Proces af Aarsag og Virkning, der foregaar i den menneskelige Natur. Lad Loven være saa mild, som den være vil, des mildere des bedre maaske, men lad dens Straf i alle utvivlsomme Tilfælde være sikker og uundgaalig. Saalænge som Verden staar, eller indtil Tusindaarsriget begynder, vil Forbrydelsen, med al den Elendighed, den har i sit Følge, vedvare, men Fornuftens og Religionens Lys kunne

uden Tvivl gøre meget for at standse dens Fremskridt. Det nuværende Systems direkte Følge er den at udtørre og ødelægge den menneskelige Naturs bedste Evner. Overfladiskhed og Hensynsløshed ere de umiddelbare Følger.

En Forbryder ved Navn M., der blandt andet var bleven dømt til Døden, var overgiven til min Varetægt paa Hospitalet, for et ubetydeligt Onde, som han paastod at være behæftet med. Hvis jeg havde haft Lyst dertil, vilde jeg have kunnet sende ham bort fra Hospitalet ved at paavise, hvor ubetydelig hans Sygdom var. Men under disse pinlige Omstændigheder, da jeg vidste, at han, hvad Øjeblik det skulde være, kunde blive underrettet om, paa hvad Dag Dommen skulde fuldbyrdes, vilde jeg nødig være haard og tillod ham derfor at nyde godt af den forholdsvise Hygge, som Hospitalet ydede ham. En Aften var han falden i Søvn, da Retsbetjenten kom for at meddele ham den grufulde Efterretning, at han skulde hænges næste Mandag Morgen. Den stakkels Skabning rejste sig op i Sengen, og jeg tror virkelig, at han tænkte mere paa den Respekt, han skyldte Retsbetjenten, end paa den rædsomme Stilling, i hvilken han selv befandt sig; thi han trak i en lille Tot Haar, der stak frem af hans Nathue, og idet han bøjede Hovedet, svarede han kun: »Meget vel, min Herre.« Saa lagde han sig ned igen, trak Tæppet om Skuldrene, og i Løbet af fem Minutter var han falden i Søvn igen og snorkede oven i Købet. Der er Nogle, som paastaa, at oprigtig Anger og et lykkeligt Temperament vilde under samme Omstændigheder frembringe den samme udprægede Ligegyldighed. Jeg har imidlertid faaet det Indtryk, at der i dette specielle Tilfælde var en fuldstændig Mangel paa Følelse til Stede, med Undtagelse af hvad der ligesom hos de umælende Dyr har sit Udspring i Naturens simple

Krav. Jeg har dog ogsaa haft Lejlighed til at se, hvorledes en utæmmet Lidenskab var saa mægtig, at den selv i Menneskets sidste Time opslugte enhver anden Følelse. Paa samme Tid, som den ovennævnte Begivenhed fandt Sted, led en gnieragtig gammel Mand Dødsstraffen, og skønt hans Kone var i den yderste Fattigdom og ofte kom til Fængslet for at bede ham om at yde hende lidt Hjælp, vilde han dog ikke give hende en eneste Sixpence. Omendskønt han vidste, at han skulde dø om nogle faa Dage, gik han virkelig ud til Galgen, og blev hængt, med ni Guldstykker i Lommen, medens hans Kone var nær ved at dø af Sult.

Mr. Gibbon Wakefield har, idet han talte om sine Erfaringer angaaende Fængselslivet, erklæret, at Fangerne, baade i og uden for Newgate, næsten alle uden Undtagelse ere besjælede af det brændende Ønske at blive deporterede til Kolonierne, — et Ønske, siger han, som har bevæget mange til at begaa Forbrydelser for derigennem at naa deres Længslers Maal. Den lærde Ærkebiskop af Dublin har taget dette Thema op og i to lange Breve til Earlen af Grey indtrængende forestillet ham, hvor uheldigt det nuværende Deportationssystem var, set baade fra et moralsk og et politisk Synspunkt. Efter de Erfaringer, jeg har gjort, ikke alene i de tyve Maaneders Fangenskab, som jeg har omtalt, men i de tre Aars, som Læseren snart vil se, jeg maatte udholde, og ved paa nært Hold i ni Aar at have iagttaget Forbryderne efter deres Deportation til Kolonierne, maa jeg paa det bestemteste erklære at Mr. Wakefields Opfattelse ikke er korrekt.

Lad enhver undersøge sine egne Følelser og sige, om han, blot i Tanken, eller under nogen Omstændighed kunde ønske at blive bortreven fra de Omgivelser, der fra Ungdommen af, dels ved Vane, dels ved kærligt Samliv, ere blevne ham

dyrebare, bort fra Slægt og Venner, af hvem han syntes at have Ret til at vente Medfølelse og Hjælp, naar han var i Nød, og saa at blive stillet hen iblandt sunkne og degraderede Mennesker iblandt Fremmede, i et Land, langt borte fra Hjemmet. Selv den frivillige Udvandrer, der er fuld af Haab og Forventninger om at forbedre sin Stilling i Livet, undgaar ikke denne indre Smerte, der under disse alvorlige Forhold kan blive til en Tortur. Og hvor meget stærkere maa Forbryderen berøres af disse Følelser! Han er dømt til at landsættes paa en fremmed Kyst, med Forbrydelsens Kendemærke paa sig, paa et Sted, hvor Berøvelsen af hans Frihed ikke som i England bestaar i kun at sidde bag Fængslets Mure, eller i tvunget Arbejde, men deri stadig at maatte være under Opsyn, at være undergivet en Herre, hvis Interesse det er uafladeligt at passe paa ham og at berøve ham enhver som helst Lejlighed til at hengive sig til sine Yndlingstilbøjeligheder. Nej! Newgatefangerne frygte netop intet saa meget som Deportation. Fra det Øjeblik, de træde over Fængslets Tærskel, er det, der hovedsagelig beskæftiger deres Tanker, netop hvorledes de skulle kunne undgaa denne mest frygtede Skæbne. Dette er et Faktum, lad hvem der vil bestride det; og det bør erindres, at jeg taler ud af lang Erfaring og efter at være kommen i personlig Berøring med henved 15,000 Individer, som jeg under mit Ophold i Newgate særlig havde Lejlighed til at lære at kende.

De kvindelige Fanger bleve holdte fuldstændig afsondrede i en særlig Afdeling af Bygningen. Der var undertiden op til 200 forinden Old Bailey Sessionernes Begyndelse. En Dame-Komité inspicerede Fængslet hver Fredag. Jeg har set imellem fyrretyve til halvtredsindstyve Vogne holde foran Portene ved disse Lejligheder. Damerne gave de

kvindelige Fanger Haandarbejde at udføre og betalte dem smaa Summer derfor. Jeg erindrer et Kamintæppe, paa hvilket fire af Fangerne havde arbejdet, og som blev betalt med 10 Guineer. Mrs. Fry var en stadig Besøgende. Blandt andre distinguerede Damer, der besøgte Fængslet, saa jeg engang Prinsessen af Danmark, som dengang var i Besøg hos den kongelige Familie. Grevinde Darlington, som ledsagede Hendes Kongelige Højhed, sagde til mig: »Jeg kan ikke forstaa, hvor De kan holde Fængslet saa rent og pænt«. »Med Tilladelse, Deres Naade«, svarede jeg, »men jeg har lært det paa en Orlogsmand«. For de mandlige Fanger gaves der ingen Beskæftigelser, da de efter Slutningen af hver Session bleve sendte til deres respektive Bestemmelsessteder, med Undtagelse af nogle faa, der som jeg fik Lov at blive og arbejde i Fængslet paa forskellig Maade, som Kokke, Skorstensfejere, Malere, Tømmermænd, Opsynsmænd etc. Hvert Kneb forsøges, og enhver Indflydelse gøres gældende af Fangerne for at blive udsete til disse tjenende Stillinger fremfor at komme ud paa Fangeskibene eller blive deporterede.

Min Stilling som Assistent ved Hospitalet udelukkede mig fra Ønsket om, og enhver Lejlighed til, at give efter for min fordærvelige Last. Hvor betydningsfuld er dog ikke den Bøn, som det guddommelige Forsyn og Menneskets Lærer har lagt os paa Hjertet som den vigtigste: »Led os ikke i Fristelse«. I denne Tid, da jeg var uden for al Fristelse, var mit Liv lykkeligt og tilfredsstillende. Under mit tyve Maaneders Ophold i Newgate skænkede jeg Spillet knap en Tanke. Idet jeg dømmer ud fra min egen Erfaring i dette Stykke, virkeliggjorde jeg Ideen om Deportation som en Skranke for Forbrydelsen, thi naar Fristelsen bliver fjernet fra den Deporterede, er dermed Ønsket og Tilbøjeligheden til at forsynde

sig samtidig borttaget. Men selv om jeg havde næret nogen syndefuld Tilbøjelighed, saa vilde den uforanderlige Venlighed og Hensynsfuldhed, som min umiddelbare Foresatte Dr. Box viste mig, have været tilstrækkelig til at lægge Baand paa mig. Kun de, som have været i tjenende Stillinger, kunne have fuld Forstaaelse for de Følelser, der besjæler den, der har haft den Tilfredsstillelse at tjene en god Herre, eller kunne bedømme, hvor meget Tjenerens gode Opførsel afhænger af Herrens.

Dr. Box var ogsaa Læge i andre londonske Fængsler end Newgate, og det Ansvar, som hans Stilling medførte, var meget stort. Han afslog engang ædelt og samvittighedsfuldt en meget betydelig Bestikkelse. Det hændte engang, at en Herre blev fængslet for en Kapitalforbrydelse, forhørt og dømt fra Livet. Ved hans Død vilde hans Familie gaa Glip af den største Del af sin Fædrenearv, som bestod i et Skøde paa Livstid paa noget Krongods, som de havde betalt meget billigt, og hvoraf de havde en udmærket Indtægt. Fangens to Sønner kom til Dr. Box og tilbød ham 4,000 £ under Løfte om den strengeste Diskretion, hvis han vilde erklære deres Fader for sindssyg og derved forhindre Dommens Udførelse. Dr. Box tilbageviste indigneret Bestikkelsen, men hans Sympathi for den ulykkelige Familie bevægede ham til at love ikke at fortælle det skete til andre end til Protokolføreren, Sir John Silvester, der ogsaa lovede at tie. Sønnerne opsøgte derefter to højt ansete Læger i London, og ved Hjælp af ligesaa store Bestikkelser opnaaede de en Attest for deres Faders Sindssyge. Sagen kom for Raadet, og Dr. Box blev tilsagt at møde. Ved hans Indtrædelse sagde Lord Sidmouth:

»Tag Plads, Mr. Box«.

Hvorpaa Lord Eldon udbrød:

»Nej! den Mand skal ikke sætte sig i min Nærværelse. Han har gjort sig skyldig i en stor Pligtforsømmelse ved ikke at erklære den Person for gal, der dog nu har vist sig at være det, ifølge Udsagnet af tvende Læger, der ere meget betydeligere og dygtigere end han selv,»

De to betydelige Lægers Attester overbeviste Dommerne, Fangen blev frikendt paa Grund af Utilregnelighed, gik snart omkring og morede sig i sin Have og talte lige saa fornuftig som altid. Sir John Silvester gjorde senere Lord Sidmouth bekendt med Sandheden og roste Dr. Box for hans urokkelige Fasthed i at tilbagevise Bestikkelsen. Det skete kom ogsaa Lord Eldon for Øre; han sendte Bud efter Dr. Box, gjorde ham en Undskyldning for hans tilsyneladende Grovhed under deres første Møde og roste ham efter Fortjeneste for den strenge Opretholdelse af personlig og professionel Ulastelighed.

Den Tid, jeg fik tilovers efter Udførelsen af mine Pligter i Fængslet, benyttede jeg til Læsning og litteraire Sysler. Da jeg levede meget billigt, og undertiden ogsaa modtog forskellige Gratialer, vare mine Lommer ret godt fyldte, da jeg blev sat i Frihed. Det første Menneske, jeg mødte, da jeg gik nedad Gaden, var min gamle Ven, Kaptajnen paa Hvalfangeren »Alexander«. Stakkels Mand! Han var just sluppen ud af Kings Bench-Fængslet, hvor han havde siddet paa Grund af Gæld. Næppe havde jeg forladt ham, før jeg havde den Glæde at møde Kaptajn King, som jeg havde kendt som Guvernør paa Ny-Syd-Wales. Han fortalte mig, at han var paa Vejen til Bath, for at se til min gamle Ven Kaptajn Phillip, den første australske Guvernør, der laa farlig syg. Det var den sidste Rejse, han foretog, thi han døde snart efter sin Ankomst, medens Phillip kom sig.

Jeg har aldrig været overtroisk. Hvis jeg havde været det, vilde jeg have haft en Forudfølelse af min fremtidige Skæbne ved den forunderlige Paamindelse om tidligere Scener og Begivenheder i Australien, som saaledes aldeles tilfældigt bleve mig paaførte. Lidet tænkte jeg dengang, at jeg var bestemt til at udholde saa mange Aars Fangenskab hos Antipoderne. Hvis jeg dengang havde faaet min Frihed paa den Betingelse, at jeg skulde forlade England, vilde jeg sikkert være bleven sparet for mit sidste skrækkelige Tilbagefald til Spillebordet, der havde saa ødelæggende Følger for hele min Fremtid. Men, som Læseren vil erindre, blev det mig tilladt, at opholde mig en Maanedstid i England, og da jeg havde Lommerne ret godt fyldte, kunde jeg ikke modstaa Fristelsen til at besøge de elendige Steder, hvor jeg tidligere plejede at færdes. Snart var jeg da ogsaa i Spilledjævlens Kløer, der lidt efter lidt bragte mig til Tiggerstaven. Jeg havde ogsaa overskredet den Tid, det var mig tilladt at blive i England, med flere Uger. Jeg var paa Vejen til en Lægter, der laa i Floden, for at lade mig sætte om Bord paa et Krigsskib, da jeg var saa uheldig ved Tower Hill at møde en gammel Bekendt fra Newgate. Skurken indbød mig til Middag, og medens vi vare i en, som jeg troede, venskabelig Samtale, havde han hentet Politiet og lod mig, sin Gæst, arrestere under sit eget Tag. Jeg blev forhørt og dømt til Døden for ikke at have holdt de Betingelser, under hvilke jeg var bleven løsladt; men denne Dom blev senere forandret til Deportation paa Livstid. Gennem Protektion opnaaede jeg imidlertid at blive gjenindsat i min tidligere Stilling i Hospitalet, hvor jeg forblev i tre Aar; men jeg havde aldrig et Øjeblik tænkt mig, at jeg skulde faa saa haard en Dom, blot fordi jeg var forbleven

i England nogle faa Uger udover den mig anviste Tid.

Da jeg saaledes atter var indespærret bag Newgates Mure, sørgede jeg en Tid lang meget dybt over min ulykkelige Skæbne. Tiden lægede imidlertid denne Sorg, og jeg fandt Trøst i Studeringer. Jeg gennemgik og forbedrede den udgivne Beretning om min treaarige Rejse gennem Frankrig og Tyskland, efter Slaget ved Waterloo. Øjemedet med denne Rejse havde været at undersøge, hvilken Indflydelse Overvindelsen af Napoleons Hære rimeligvis vilde faa for de britiske Handelsinteressers Fremme, og dette gav Bogen en Betydning, som den maaske ellers ikke vilde have faaet. Jeg skrev ogsaa det Værk, som senere uden mit Vidende blev udgivet i England under Titlen: »The religion of Christ, the religion of Nature« (Kristi Religion, Naturens Religion) og som kostede mig ikke saa lidt Studium og Arbejde. Jeg vilde have været taknemmelig, dersom det ikke havde kostet mig mere end det. Men netop det, at jeg havde skrevet et saadant Værk, paadrog mig visse atheistiske Kredses Fjendskab, et helt Batteri blev løsladt paa mig, og det holdt ikke op med at give Ild, før jeg blev sendt om Bord paa Blokskibet «Justitia» for med det første Transportskib at blive sendt til Kolonierne. Jeg var meget forbavset over, at Statssekretariatet havde hørt paa disse atheistiske Uhyrers Forestillinger og befalet, at jeg skulde deporteres, eftersom jeg efter almindelige Regler var berettiget til Kongelig Benaadning.

8de Kapitel.

I Oktober 1825 blev jeg flyttet fra Newgate til Blokskibet »Justitia«, som laa ved Woolwich. Saasnart en Forbryder har passeret et saadant Skibs Landgangsbro, bliver han undersøgt for Penge eller andre Værdisager; derpaa bliver han ført nedenunder, fuldstændig afklædt, badet, Haaret bliver afklippet, og han iføres en Fangedragt; hans Fødder lægges i Jern, og den næste Morgen bliver han sendt til Tvangsarbejde i Dokkerne. Det tillades kun meget faa, som en særlig Begunstigelse, at bære en let Ring om det ene Ben, og disse faa ere ogsaa fritagne for Arbejde i Dokkerne. Jeg var en af de saaledes begunstigede. Alt Samkvem med den øvrige Verden er afskaaret; det tillades Ingen at komme om Bord, alle Besøgende maa staa paa en Platform ved Siden af Skibet og tør kun tale med en Fange i en Officers Nærværelse. Penge eller enhver anden Genstand, der foræres en Fange, maa afleveres til Næstkommanderende. Alle Breve til Straffefangerne, om det saa er Breve fra Parlamentsmedlemmer, blive aabnede, og naar Kaptajnen ikke synes om at aflevere dem, kan han lade det være. Ligeledes blive alle Brevene fra Forbryderne til deres Venner, Slægtninge og Andre inspicerede, saa, hvis det skulde falde Nogen ind at klage, vilde han kun udsætte sig for Hævn og Straf. Naar en Komité fra Underhuset besøger Fangeskibene, viser alting sig i den mest udmærkede Orden, og naar de ulykkelige Mænd adspørges, om de have noget at klage over, saa er Svaret ufravigelig et »Nej«; thi ve den, der vilde vove at aabne sin Mund for at sige andet, end at Behandlingen om Bord er den humaneste og venligste! Opsynsmanden paa et Fangeskib kaldes Kaptajn, og de underordnede Officerer Baadsmænd, skønt Ingen af

dem har været til Søs, og de kun ere forfremmede Fangevogtere. Jeg har set Kaptajnen slaa et stakkels Menneske ned med eét Slag, alene af den Grund, at Synderen ikke hurtig nok gik af Vejen for ham, da han passerede Dækket. Det er umuligt at faa Oprejsning, thi alt er indhyllet i et hemmelighedsfuldt Mørke. Dog maa jeg tilstaa, at jeg for min Part slap for al haard Behandling, og det er kun Sandhedskærlighed og Ønsket om at gavne det Offentlige, der har foranlediget mig til at komme frem med ovenstaaende Kendsgerninger.

Jeg har længe gemt paa Beretninger om forskellige Tildragelser paa Fangeskibene, som jeg havde til Hensigt at offentliggøre, men en Følelse af Skam holdt mig tilbage, og nu er jeg glad over, at Fangeskibene ikke mere eksistere, thi de have hidindtil ikke tjent til andet, end til at være en sand Fordærvelsens Skole. De, som ere løsladte fra dem, have spredt sig over England og udbredt Last og Umoralitet, hvor de kom. Næsten aldrig saa jeg Tegn paa Anger hos nogen af dem; tværtimod, de fleste ere efter deres Frigivelse igen blevne dømte, skønt det, ved at de skiftede Navn, er lykkedes dem at skjule denne Kendsgerning for Autoriteterne. Jeg er virkelig meget glad ved, at disse Anstalter, disse Forargelser, disse Drivhuse for de største Forbrydelser ere blevne afskaffede, thi jeg vilde kun meget nødigt have offentliggjort, hvad jeg selv har set i dem. Om Bord paa Fangeskibene vilde enhver, der klagede til de Overordnede over disse hjerteskærende Scener, være bleven ødelagt af de andre Fanger og have paadraget sig Officerernes Vrede.

Hvis man spurgte mig, om alle, eller den største Del af Straffefangerne om Bord paa Fangeskibene, virkelig havde fortjent den Straf, der ramte dem, maatte jeg i Sandhedens Interesse svare »Ja«;

men hele Systemet har dog uden Tvivl bidraget til at gøre dem til lave Smigrere, Hyklere og ti Gange mere Mørkets Børn, end de vare i Forvejen. Mindre Poster bleve kun givne til dem, der vilde forraade deres Medfanger, ikke med Hensyn til store Forbrydelser eller Flugtforsøg, men i Smaating, saasom at være i ulovlig Besiddelse af en Tomme Skraatobak, en Smule The eller Sukker eller et halvt Brød.

Det var ikke mere end naturligt, at jeg, paa Grund af al den Rædsel, der omgav mig, gjorde mig al Umage, for saa hurtigt som muligt at komme bort fra Scener, der pinte mig mere end alt, hvad jeg hidtil havde oplevet. Jeg var derfor henrykt over at modtage Indenrigsministerens Tilladelse til at rejse til Van Diemens Land, i »Woodman«, som var bestemt til at føre Straffefanger ud til denne Koloni. Paa »Woodman« herskede der, ved min Ankomst om Bord, al den Travlhed og Forstyrrelse, der følger med Forberedelserne til et Togt. Fangernes Køjer vare endnu ikke parate, fra alle Kanter strømmede Venner og Bekendte til for at byde dem, der skulde banlyses til et fjernt Land, det sidste »Farvel«. Banden. Sværgen, Skænden, Klager og Taarer hørtes fra alle Sider, og man var fristet til at tro, at ti Tusind Djævle vare slupne løs. Overlægen var endnu ikke kommen, og som Følge deraf var der ingen, der kunde sætte sig i Respekt hos Fangerne, thi de andre Officerer havde andet at gøre end at passe paa dem. Man skulde tro, at Folk der bleve sendte til Kolonierne, til Straf for Forbrydelser, de havde begaaet hjemme, dog i det mindste i Afrejsens Time vilde vise noget Tegn paa Anger og lægge Baand paa deres tidligere onde Vaner; men det var ikke Tilfældet. De gjorde sig ingen Samvittighed af at stjæle alt, hvad de kunde faa fat i, enten det saa var ved højlys Dag eller i Nattens Mørke. Kasser og Pakker med The og

Sukker bleve revne bort fra deres Ejermænd, og man risikerede Livet, om man vilde sætte sig til Modværge mod disse Skurke. Jeg husker, at en Dag, hvor jeg i den mig tildelte Enkeltkahyt havde haft Anledning til at lukke min Kuffert op, blev der af en eller anden Person revet et Silketørklæde fra mig, og da jeg vendte mig om for at se, hvem det var, hændte der mig noget lignende fra den anden Side. Da jeg havde taget de fleste Ting ud af Kufferten, blev en hel Del af dem stjaalne, førend jeg kunde bringe dem i Sikkerhed. De dygtigste og dristigste i denne Idræt blev der med største Respekt set op til af deres mindre forhærdede Medfanger. Man skulde tro, at det maatte være vanskeligt at skjule disse Tyvekoster paa et Skib, hvor hvert Hul og hver lille Krog var underkastet Inspektion og Undersøgelse. Men Tyvene fandt let Afsætning for deres Varer, thi Beklædningsgenstande og andre Sager bleve solgte til Soldaterne, deres Koner og til Matroserne paa Mellemdækket

Overlægen kom nu om Bord paa Skibet. Han var i Besiddelse af en mild og venlig Karakter og egnede sig godt til sin Post, da han allerede havde gjort to Rejser til Kolonierne med Straffefanger og erhvervet sig almindelig Tilfredshed. En Marineløjtnant Mr. Leary havde Kommandoen paa »Woodman«, og Næstkommanderende Mr. Nutting var klog, ærlig og aaben og med ikke saa lidt af en Gentleman i sit Væsen. Snart blev Orden og Regelmæssighed indført paa Skibet, og til nogle af Fangerne, som havde et godt Skudsmaal paa sig, betroede man underordnede Poster, som Underbaadsmænd, Kokke, Svabergaster etc. Da jeg forstod mig lidt paa Lægekunsten, blev jeg ansat i Hospitalet som Uddeler og Assistent. De saaledes udvalgte nøde endel Privilegier, som de andre Fanger ikke kendte noget til, og de havde Lov til at gaa omkring paa Dækket

næsten til alle Tider mellem Solopgang og Solnedgang, Jeg havde skrevet til mine Venner, at de skulde forsyne mig med nogle Penge, men vor Afrejse gik saa pludselig for sig, at det Brev, en af dem sendte mig som Svar, aldrig naaede mig, skønt jeg senere maatte staa til Regnskab for det.

Efter at have modtaget sine sidste Ordrer forlod »Woodman« Sheerness i Slutningen af November, med 150 Straffefanger om Bord og en Afdeling Soldater; nogle af de sidste vare ledsagede af deres Koner og Børn. Vi vare ikke komne langt frem i Kanalen, før vi bleve overfaldne af en Storm, og Skibet arbejdede haardt. Der var bleven anvendt meget lidt Omhu ved Undersøgelsen af Skibet før Rejsen, thi Stevnen var saa løs, at en vældig Masse Vand skyllede ind i Hospitalet og anrettede en slem Forstyrrelse i alle mine Arrangements. For dem, der aldrig havde været til Søs, var Situationen særdeles ubehagelig; mange af Fangerne laa sammenkrøbne i deres snævre Køjer, besværede af deres Lænker og forfærdelig søsyge; det hele var en over al Beskrivelse modbydelig Scene. Dog selv under de mest pinagtige Forhold kan der forefalde komiske Scener. Jeg erindrer en Nat, hvor Søerne gik over Dækket, og Vandet strømmede ned til os gennem Lugerne. Vi havde en Lampe brændende i Hospitalet, da en tyk, uvidende Landmand kom styrtende ind og bad om at maatte laane Lampen. Da jeg spurgte, hvad han vilde bruge den til, udbrød han:

»Vi ere alle i Færd med at gaa under med Skibet, og da vilde jeg dog helst se, hvor vi gaa hen«.

Endelig stilnede Vejret af, og vi sejlede videre for en let Brise. Timen kom, da vi skulde se Englands Kyst for sidste Gang. Jeg var nu bortrevet fra alt, hvad der var mig dyrebart paa Jorden, fra Slægt og Venner, som jeg ikke havde set i Aarevis,

men med hvem jeg dog stadig havde staaet i Forbindelse. Jeg led tavse Kvaler, medens jeg kastede det sidste dvælende Blik paa disse Kyster, der saa ofte havde opvakt de gladeste Følelser hos mig, naar jeg, fra lange Rejser i fremmede Lande, vendte tilbage til dem. Nu var jeg en Landsforvist, og en Fange, paa det samme Element, paa hvilket jeg tidligere havde været en Befalingsmand. Jeg følte Slaget og følte det dybt. Det var mig næsten umuligt at lægge Baand paa de Følelser, der fyldte mit Bryst, og ikke give Taarerne frit Løb; men Bevidstheden om, at dette vilde være umandigt, holdt mig tilbage fra at bære min dybe Bevægelse offentlig til Skue. Jeg opsendte en brændende Bøn til Himlen, og den har ikke været forgæves.

Til Underretning for dem, der ikke kende noget til, hvorledes det rigtig gaar til ved Overførelsen af Straffefanger til Kolonierne, skal jeg give en kort Oversigt over Reglementet. Indtil nu har den britiske Regering anset Deportation af Fanger som et Hovedmiddel til at forsyne Kolonierne med Arbejdere. Man har forenet Afstraffelsen med Hensynet til det Nyttige, for saaledes at gøre Straffefangernes Arbejde lige tjenligt saavel for Kolonisterne selv som til Befordringen af Moderlandets højeste Interesser. Alle Straffefanger, som blive sendte afsted, blive iførte nye Dragter, og der tildeles dem rigelige Rationer af sunde og nærende Fødemidler. Sundheden bevares ved Hjælp af strengt overholdt Renlighed, og Skibsejerne ere ved Bestemmelser i deres Bevilling forpligtede til at forsyne enhver Fange med en halv Gallon Vand daglig. Der bliver ogsaa sørget for, at de ikke blive Genstand for Undertrykkelse eller lunefuld Behandling. Tidligere skete det ofte, at raa Befalingsmænd paa Transportskibe lod hver Fange piske om Bord. For at forhindre den Slags Misbrug blev det for nogle

Aar siden bestemt, at en Læge af den kongelige Marine skulde følge med hvert Fangetransportskib for at føre Overopsynet med Fangerne paa Udrejsen. Denne Officer er, foruden sin Gage, berettiget til en halv Guinee for hver Fange, som han afleverer sund og rask ved Rejsens Ende, dersom han kan fremlægge en Attest fra Koloniens Guvernør for at have fortjent et saadant Gratiale. Ifølge denne Bestemmelse laa det selvfølgelig i Overlægens egen Interesse at vise den største Agtpaagivenhed og Omhu, og at paase, at enhver fik det, der tilkom ham, hvori var indbefattet to Potter Vin om Ugen og hver Dag en vis Mængde »Limejuice« og Sukker efter at være kommen ind i den varme Zone. De Syge faa Konservedaaser med Kød og desuden Ris, The, Sukker og Sago og ekstra Vin, samt ogsaa en ekstra Ration Vand. Hvis en Forbryder har fortjent korporlig Revselse, maa Overlægen og Kaptajnen begge være enige derom, før den kan blive ham tildelt, og saavel Forseelsens Art som Straffens Størrelse, skal nøjagtig optegnes i Skibets Journal. Under vor Rejse fra England til det gode Haabs Forbjerg bleve kun to Fanger piskede, og de havde rigelig fortjent det, da de vare grebne paa fersk Gerning i at stjæle fra deres Kammerater.

Efter at Landet var forsvundet for vort Blik, bleve alle Fangerne kaldte op paa Dækket og Jernene tagne af dem. Denne Lettelse bragte en fornøjelig Stemning tilveje, og vi glede for en mild Vind med gladere Ansigter end før hen over de svulmende Bølger. Da Fangernes Opførsel var fortrinlig, og det var bleven dem tilladt at komme hver Dag en bestemt Tid op paa Dækket, saa herskede der en almindelig god Stemning om Bord, og Soldater og Matroser vare lige elskværdige.

Efter at have passeret Krebsens Vendekreds blev en Del af Fangerne angreben af en Slags

Hjernefeber, der hurtigt gjorde det af med fire af dem, som derpaa bleve begravede i Dybet. Et stort Antal maatte indlægges paa Hospitalet. Det forekom mig rigtignok, som om Lægen ikke behandlede Sygdommen rigtigt. Han gav undertiden imellem 20 til 30 Gram Kalomel i en Dosis, i hvilke Tilfælde Sygdommen ufravigelig endte med Galskab. Men, stakkels Mand, han blev snart selv angreben af Feberen, og en Morgen faldt han pludselig død ned fra Stolen til stor Sorg for Alle om Bord. Denne sørgelige Begivenhed bragte mig i en meget ansvarsfuld Stilling, thi jeg fik det Hverv alene at overtage Omsorgen for hele Hospitalet, saa godt som det var mig muligt. I det jeg fulgte den simple Fremgangsmaade, som jeg havde lært af Dr. Box i Newgate, lykkedes det mig at gengive alle de Angrebne deres forrige gode Helbred, og da »Woodman« naaede til Kap, var der ikke et eneste Individ mere i Hospitalet. Avtoriteterne paa Kap vilde ikke tillade Kaptajnen og Officererne at gaa i Land, da de troede, at der herskede en epidemisk Sygdom om Bord. Men det var i Følge Reglementet absolut nødvendigt, at vi bleve forsynede med en Læge, og Admiralen paa Stationen befalede Kaptajn Aukland, der havde Kommandoen over en Krigskorvet, at sende sin Læge om Bord paa »Woodman«. Denne Herres Navn var Kelly, og han var øjensynlig glad over denne Forflyttelse til vort Skib. Han var særdeles dygtig Læge og besad en ædel Tænkemaade. Hans Historie er meget mærkelig. Han havde med Udmærkelse tjent i Marinen, og da Krigen var forbi, havde han nedsat sig i Belfast, hvor han havde en indbringende Praksis. Han havde taget sig en ung Hustru, og det er bekendt, hvorledes en saadan forstaar at behandle en middelaldrende Mand. Hun var romersk-katolsk og overtalte ham engang til at være til Stede ved en anti-orangistisk Demonstration.

Dette kom Admiralitetets Herrer for Øre med det Resultat, at Mr. Kelly straks blev kommanderet ud til aktiv Tjeneste. En Vægring vilde naturligvis have haft Tabet af hans Ære til Følge. Den Omstændighed, at han var bleven kommanderet til en Korvet og tvungen til at forlade sin indbringende Praksis og til at lade sin Kone blive hjemme, gjorde, at hans Stemning blev en Del bitter, og at hans Kammerater ikke altid fandt ham behagelig i Omgang.

Da »Woodman« atter stak i Søen, mærkedes det snart, at Mr. Kelly og Kaptajnen, skønt de begge vare Irlændere, havde fuldstændig diametrale politiske Anskuelser. Fangerne havde ikke saa lidt Fordel af denne Meningsforskel, thi hvis nogen af dem stødte an imod Disciplinen, og Lægen vilde have ham straffet, vilde Kaptajnen ikke give sit Minde dertil, og omvendt. Imidlertid var Fangernes Opførsel i det Hele tilfredsstillende.

Den 4. Maj 1826 ankom vi i Storm Bay Passagen og sejlede op ad Floden for en frisk Brise. Jeg, der for fire og tyve Aar siden havde været paa samme Sted, da endnu ingen hvid Mand ejede et eneste Stykke Land i Van Diemens Land, og da alt rundt omkring var et Vildnis, følte mig meget bevæget ved at se alle de Forandringer, som Tiden og Kolonisternes Energi havde frembragt. Langsmed Flodens Bredder bemærkede jeg en lang Række af Farms og hyggelige Villaer, men det var først, da vi naaede Havnen næste Morgen, at min Forundring blev rigtig stor. Det er faldet i min Lod at besøge mange Kolonier paa denne Klode, men hvis jeg ikke selv havde set den forbavsende Forvandling, der var foregaaet, og som nu udbredte sig for mit Blik, paa det Sted, hvor Hobart Town knejste i sin unge og nye Skønhed, vilde jeg ikke have kunnet danne mig en Forestilling derom ved

nogen som helst Beskrivelse, og jeg vilde have tilbagevist Sandheden som Overdrivelse. I mindre end en Menneskealder er Grunden til fremtidig Lykke og Velvære bleven lagt.

Jeg dvælede længe i dybe Tanker ved Betragtningen af denne By, som var fremstaaet; medens jeg havde vandret om i den nordlige Hemisphære, og jeg huskede paa, at jeg for fire og tyve Aar siden havde været med til at grundlægge denne Nybyggerby paa selvsamme Sted. Idet jeg saaledes tænkte paa før og nu, paa de sørgelig forandrede Omstændigheder, under hvilke jeg nu gensaa Scenerne for min tidligere Virksomhed, følte jeg Skæbnens sørgelige Omskiftelser, mit Hoved sank ned paa mit Bryst, og jeg kunde knap lade være at græde over min nuværende hjælpeløse Stilling og mine knuste Forhaabninger. Jeg saa i Tankerne ikke andet end mørke Udsigter og en sørgelig Tomhed for Resten af min jordiske Løbebane. I Sandhed, mine Udsigter vare sørgelige nok, og dog oplivedes jeg af en Haabets Straale, om at Tiden vilde læge de dybeste Saar, og at frisk Handlekraft og en urokkelig Tillid til Forsynet vilde bidrage sit til i dette nye, og for Fremskridt tilgængelige Land at udviske Fortidens pinlige Erindringer og føre til en lysere Fremtid.

9de Kapitel.

Om Morgenen, efter at »Woodman« havde kastet Anker i Havnen, bleve alle Forbryderne landsatte i deres Fangedragter, og de maatte marchere i regelmæssig Orden til deres Barakker, hvor de bleve stillede op i Række og inspicerede af Hs. Excellence Oberst Arthur, dengang Guvernør i Van Diemens

Land. Jeg havde medbragt Anbefalingsbreve fra de tvende Direktører for Van Diemens Lands-Kompagni, Mr. Pearse og Kaptajn Dundas, til deres Hovedagent Mr. Edward Curr. Jeg benyttede mig uheldigvis ikke af disse Anbefalinger, skønt Mr. Curr indgav en Ansøgning om, at jeg maatte blive ansat i Selskabets Tjeneste. Da »Woodman« sejlede op ad Floden, kom Mr. Rolla O'Farrell om Bord; det var en af Regeringens Embedsmænd med et elegant Ydre og som talte en Smule Fransk. Han tiltalte mig, og da jeg havde hørt, at han var en human Mand, bad jeg om Tilladelse til at blive ansat paa hans Kontor i Stedet for at komme i Selskabets Tjeneste. Jeg opdagede snart, at jeg her havde gjort mig skyldig i et alvorligt Fejlgreb, thi Regeringen betalte meget slet; en Skriver, som var Fange, modtog kun en Løn af Sixpence daglig, og en Shilling til Forplejning, den første betalt kvartalsvis og den sidste maanedsvis. Da jeg steg i Land, havde jeg et Pund Sterling i Lommen og var saaledes nødsaget til at sælge den største og bedste Del af min Garderobe for at forskaffe mig Midlerne til mit Underhold. Ofte naar jeg saa Fanger, der vare komne i Tjeneste hos private Herrer, Købmænd og Farmers, sætte sig til et rigeligt Maaltid, følte jeg mig fristet til at forbande den ulykkelige Stjerne, under hvilken jeg var født, og at jeg ikke var bleven oplært til at være Arbejder, Tjener eller Haandværksmand.

Jeg havde ganske vist haabet, at Guvernøren vilde have taget særlige Hensyn til mig, i Betragtning af mit lange Fangenskab i Newgate og mine paa »Woodman« ydede Tjenester, hvor jeg med Held i fem Uger havde suppleret Lægen. Men jeg blev skuffet. Under Oberst Arthurs Regimente havde Fængsels-Disciplinen antaget en meget forskellig og langt strengere Karakter end før. Tidligere havde

det været let at opnaa Benaadning, men ikke saaledes nu. Desuden var der Rygter i Omløb, der tjente til at gøre Guvernøren noget forsigtig i Omgang med mig. Nogle sagde, at jeg var bleven straffet for at have skrevet Smædeskrifter mod den britiske Regering og for at have været Spion i England. Andre vendte Historien om og fortalte, at den britiske Regering havde benyttet mig som sin Spion i andre Lande, og Himlen maa vide, hvad man ellers fandt paa af latterligt og usandt. Deslige tossede og urimelige Historier gjorde, at der i de højere Kredse opstod en Fordom imod mig. Mr. O'Farrel fortalte mig, at Guvernøren havde svaret, da man havde henvendt sig til ham for at tale min Sag:

»Jeg kan ikke gøre noget for Jürgensen, da han er en farlig, politisk Person, der gør Skade hvor han kommer«.

I dette Dilemma gjorde jeg fornyede og ihærdige Anstrengelser for at blive forsat fra Regeringens Tjeneste til Van Diemens Lands-Kompagniets. Jeg stødte paa mange Vanskeligheder, da det ikke gerne blev tilladt en Skriver paa et offentligt Kontor i Kolonien at blive forflyttet. Imidlertid vare de Tjenester, jeg kunde yde mine Foresatte, forholdsvis værdiløse, thi skønt min Haandskrift var temmelig god, var jeg aldeles ikke i Stand til at føre Regnskabsbøger og Protokoller. Efter en Del Bryderi lykkedes det mig endelig at blive ansat i Selskabets Tjeneste, og nu behøvede jeg ikke længer at være bekymret for mit Udkomme.

Efter nogen foreløbig Uddannelse paa Kontoret blev jeg med en Del Mænd sendt til det Indre for at undersøge det Selskabet tilhørende Land og at afstikke en Vej fra Shannon-Floden til Circular Head. Det havde regnet næsten uophørligt hele Vinteren, og Floderne vare meget opsvulmede. Vi maatte

bære vore Levnetsmidler og de nødvendigste Ting i et Tornyster, og dette hindrede ikke alene vore Bevægelser, men lagde ogsaa stærkt Beslag paa vore Kræfter, thi hver Mand bar Proviant for seks Uger. Jeg var i en Alder, hvor man ikke mere er en saadan Opgave voksen, men ikke desto mindre marcherede jeg muntert fremad, thi jeg holdt meget mere af at vandre om i den vide Verden end at sidde indemuret paa et Kontor. Vi besøgte en Del Farms paa vor Vej, og fik en gæstfri Modtagelse overalt. Den Gang vare nogle Egne hjemsøgte af Røvere (bushrangers), og de Indfødte begyndte ogsaa at blive besværlige. Det varede over otte Dage, inden vi fandt et Vadested over Floden Shannon, og selv der gik Vandet op til Skulderen. Paa Grund af det svære Tornyster, som jeg maatte bære, og Strømmen, der løb med en Fart af 6—7 Mil i Timen, tabte jeg Ligevægten, og vilde sikkert være druknet, hvis ikke det var lykkedes en af vort Selskab, Sorte Georg, at gribe og redde mig. Endelig naaede vi Alle over i god Behold, og efter at være gaaet videre i nordvestlig Retning, naaede vi til «The Big Lake«, en storartet Vandflade. Fra Højderne, der omgave den, havde vi en storartet, malerisk Udsigt over denne henrivende Sø-Egn. Da vi kom til Floden »Ouse«, befandt vi os atter i et Dilemma, da vi ikke vare i Stand til at opdage et Vadested over den. Vi gik nogle Mil op ad Floden, til vi kom til et Vandfald, der var omgivet af stejle og, som det syntes, utilgængelige Klipper. Da vi lige vare ved at opgive Haabet om at komme videre frem, sprang en Kænguruh forbi os, vore Hunde forfulgte Dyret, og til vor Forundring bleve vi førte gennem en Aabning, der ledte os ud til Klippernes vestlige Side. Snart fandt vi ogsaa et Vadested og gik over Floden, skønt ikke uden overhængende Fare, da Vandet var højt og Strømmen stærk. Efter

at have tilbagelagt en længere Strækning paa vor Undersøgelsestur, hvor vi vare omgivne af opsvulmede Floder, dybe Kløfter og snebedækkede Bjerge, begyndte vore Provisioner at svinde i betænkelig Grad, og jeg besluttede derfor at vende tilbage til Shannon for at faa nye Forsyninger. Vi naaede heldig til Dr. Ross's Farm og Cottage, der ligge, hvor Ouse og Shannon løbe sammen. Ved vor Ankomst erfarede vi, at Stedet Dagen i Forvejen var blevet hjemsøgt af den bekendte »Bushranger« ved Navn Dunn, der havde terroriseret Beboerne, tvunget dem til at yde ham udmærket Forplejning, og som derpaa var gaaet sin Vej, medtagende en Del Ammunition og Levnetsmidler. Det forekom mig noget mærkeligt, at en saadan lovløs Skurk turde fare frem paa denne ugenerte Maade, indtil jeg huskede paa, at et betydeligt Antal af de anviste Tjenestefolk, hele Landet over, stode i Ledtog med »Bushrangerne«.

Efter at have afsendt en af mine Folk til Hobart Town med Breve til Mr. Curr, Selskabets Forretningsfører, undersøgte jeg Egnen i alle Retninger. I Almindelighed gik jeg alene, bevæbnet med et stort Sværd, som Dr. Ross havde foræret mig. Jeg har ofte senere undret mig over, at jeg ikke mødte nogen »Bushranger« eller andre Indfødte paa disse mine ensomme Vandringer. Jeg mødte ofte en Kaledonier, ved Navn Scott, der var kommen til Kolonien som en fri Mand og havde taget Plads som Faarehyrde hos en Herre, der ejede en smuk Hjord paa denne Egn. Scott var en fredelig og skikkelig Mand, hvem det var lykkedes ved Nøjsomhed og Sparsommelighed at spare 400 £. Jeg underholdt mig ofte med ham og erfarede, at nogle af de indfødte Stammer jevnlig gæstede hans Hytte eller mødte ham paa hans Vagt. Han havde i mange Aar levet i bedste Forstaaelse med dem og

beskrev dem som en yderst uskadelig Race, hvis de ikke hensynsløst bleve tirrede og fornærmede. Han bar aldrig Skyde- eller andre Vaaben til sin Beskyttelse og smilede ved Tanken om, at han nogen Sinde skulde kunne blive overfaldet af de Sorte.

To Dage efter, at jeg, som sædvanlig, havde talt med Scott, kom en stor Trop af Sorte ned til en Hytte, som var beboet af tre tjenestegørende Straffefanger. Disse Mænd sluttede en Handel med nogle af de Sorte, hvorved de imidlertid narrede dem; herover bleve de Sorte, der vare omtrent Hundrede i Tallet, saa forbitrede, at de omringede Hytten og sikkert vilde have nedbrændt den lige til Grunden og dræbt Beboerne, hvis ikke Bushrangeren Dunn var fremtraadt paa Scenen med en Del af sin Bande og havde tvunget dem til at trække sig tilbage. I Raseri og Skuffelsen over at være gaaet Glip af deres Hævn overfaldt de den stakkels Scott; tidligere Dages Venskab var nu fuldstændig glemt, og de myrdede ham paa den skændigste Maade.

Denne »Bushranger« Dunn nærede et gammelt Had til en Mr. Thomson, en Øvrighedsperson, der boede i Nærheden af New Norfolk. Den forvovne Røver var for kort Tid siden gaaet ned til Mr. Thomsons Farm, havde løst en stor glubende Hund fra dens Lænke og taget den med sig. Det skulde synes utroligt, at en Fremmed rolig skulde kunne bortfjerne en vild Pladshund, men dette lader sig dog let udføre, »Bushrangeren« lægger et stort Stykke Bede-, Okse- eller Kænguruhkød paa Ilden og steger det halvt. Derpaa lægger han det paa et Sted, hvor Vinden fører Lugten hen til Hunden, der snart, fristet af denne appetitlige Duft, viser megen Utaalmodighed efter at naa hen til Kødet. Bliver dette saa kastet inden for Hundens Rækkevidde, opsluger den det graadigt og lader sig nu

let bortføre. Da Dunn paa denne Maade havde faaet fat paa Mr. Thomson's Hund, tog han den et Stykke længer bort med sig, og efter at have dræbt et Faar og kastet en Fjerdedel deraf for Hunden, sagde han til en af Mr. Thomson's Folk, som han havde tvunget til at ledsage sig:

»Nu kan Du gaa og fortælle Din Herre, at jeg har stjaalet hans Hund i New Norfolk og fodret den her med hans eget Faar«.

Da min Afsending var vendt tilbage fra Hobart Town, genoptoge vi den afbrudte Undersøgelsestur, og det lykkedes os at trænge frem til Derwents Kilder. Jeg havde haabet at naa »Circular Head«, som endnu laa en 65 Mil længere inde i Landet, da vi pludselig bleve standsede ved en fuldstændig ufremkommelig Egn, gennemskaaren af dybe Kløfter. Vore Provisioner vare paa Hældingen, og der var Hundrede Mil til det nærmeste Blokhus, paa den Nybyggerplads, som vi vare rejste ud fra. Jeg beroligede Mændenes Frygt og deres øjensynlig store Utaalmodighed ved at forsikre dem, at jeg nok vilde være i Stand til at føre dem til et eller andet Blokhus. Da vi gik ned fra Bjergene og holdt os midt imellem de opsvulmede Floder, kom vi efterhaanden, til min store Glæde, ind paa græsrige Landstrækninger, der skraanede ned mod Syd, og snart opdagede vi mange Spor af Kvæg, der tydelig fortalte os, at vi befandt os nær ved civiliserede Egne. Snart fik vi Table Mountain ved Clydefloden i Sigte, og vore Livsaander opfriskedes ved dette kendte Syn. Nu var vort Forraad helt opbrugt, men ikke desto mindre brød vi op i en glad Stemning den næste Morgen ved Daggry, da vi vidste, at vi ikke kunde være mere end 30 Mil fra Blokhuset, som vi da ogsaa naaede, til vor usigelig store Glæde, Kl. 3 om Eftermiddagen. Da vi nærmede os, saa Hyttens Beboere paa os med Mistanke og

øjensynlig Frygt. Vore Klæder hang i Laser, vore Skæg havde en patriarkalsk Længde, og da vi bare Skyde- og andre Vaaben, ansaa de os naturligvis for »Bushrangere«. Jeg havde en Del Vanskelighed ved at overbevise dem om, at vi vare Folk, der stode i Van Diemens Lands-Selskabets Tjeneste, men da vi alle lagde vore Vaaben fra os, og jeg fremviste mine Kort, Kompasset, Dagbøger og Breve fra Mr. Curr, forsvandt deres Tvivl, og de behandlede os med den største Gæstfrihed og Venlighed. Paa en Farm, som vi senere kom til, bleve Beboerne saaledes slagne af Frygt, at de barikaderede sig inde i Huset og ikke paa nogen optænkelig Maade kunde bevæges til at aabne Dørene for os. De havde imidlertid god Grund for deres Mistillid, thi deres Hus var allerede tre Gange blevet udplyndret af Bushrangere og Familien haardt behandlet. Heldigvis blev jeg genkendt af en af mine Kammerater paa Skibet, der lige kom ind for at spise sin Middagsmad, og saa paafulgte der gensidig tilfredsstillende Forklaringer. Vi naaede saa, uden videre Eventyr, Hobart Town, hvor jeg afleverede min Rapport over Rejsen til Selskabets Bestyrelse.

Efter hvad jeg nu erfarede, havde vi god Grund til at lykønske os selv til, at vi ikke havde fortsat vor Rejse til »Circular Head«. Det havde været bestemt, at nogle Kasser med Proviant og Klædningsstykker skulde bringes dertil, for at vi kunde finde dem ved vor Ankomst; men forskellige uheldige Omstændigheder gjorde, at de ikke naaede deres Bestemmelsessted, og vi vilde være bleven udsatte for alle Hungersdødens Rædsler, dersom vi ikke havde ændret vort Program.

Efter endnu at have foretaget os flere Undersøgelsesrejser gennem »the Bush«, hvilke jeg har beskrevet i min offentliggjorte Beretning: The rise, Progress and History of Van Diemens Land Company«,

(Van Diemens Lands-Selskabets Opkomst, Fremgang og Historie) fik jeg, i Begyndelsen af Januar 1827, Ordre til at tage til Launceston og gaa om Bord paa »the Tranmere«, et af Kompagniets Skibe, der skulde føre en Del lejede Tjenestefolk, Varer og Provisioner etc. til »Circular Head«, hvor der skulde grundlægges en ny Koloni. Der var udbrudt et Mytteri blandt de Straffefanger, som først vare blevne sendte ud til Pladsen, og der maatte anvendes en Del Tvang for at holde det nede; men Tvang er til alle Tider ubehagelig og opnaar ikke altid den ønskede Virkning. Mr. Curr ønskede derfor, at jeg ved min Ankomst til »Circular Head« skulde anvende min Indflydelse over Fangerne og forestille dem, at de skadede deres egne Interesser ved ikke at være rolige og lydige. Jeg udførte dette Hverv med Lethed, thi Fangerne havde i Virkeligheden ingen alvorlig Grund til Klage; deres Arbejdstid var fra seks om Morgenen til seks om Aftenen, de havde tilstrækkelig Tid til Maaltiderne, og de fik rigelige Rationer og gode varme Klæder og Senge.

Snart efter min Ankomst til »Circular Head« fik jeg Kommandoen over en Afdeling, med Ordre, at drage langs med Van Diemens Lands Vestkyst, og at forsøge paa derfra at trænge frem til Shannon. En Hvalfanger, ladet med vore Provisioner, ledsagede os de første fem Dage; saa pakkede vi vore Tornystre med Levnetsmidler og Ammunition og begyndte vor March gennem denne endnu ikke undersøgte Del af Øen, ledsagede af tre Kænguruhhunde. For alle Tilfældes Skyld nedgravede vi 32 ℔ Mel i to stærke Sække og antændte et stort Baal over Stedet, for at de Indfødte ikke skulde opdage, at Jordbunden var bleven opgravet. Mr. Lorymer, en af Selskabets Opsynsmænd, var med os, og vi dannede et lille Selskab paa fire Personer. Egnen var i Begyndelsen ikke tiltalende. Udsigten

i Retning af Kysten var vild og truende, og da vi steg op af »Mount Norfolk« og andre Højder, var Sceneriet til alle Sider alvorligt og vildt. Paa mange Steder lignede det, saa langt Øjet kunde naa, Oceanets vilde Bølger, naar de piskes af Stormen. Nede ved Kysten stødte vi af og til paa Vrag, der vare nedgravede i Sandet, som paa sine Steder laa ophobet i høje Bunker. Paa et Sted i Særdeleshed var der fremkommet et Sandbjerg, som vi med megen Besvær klatrede op paa, og som vi fandt at være syv Mile langt. Jo længere vi kom frem, desto større Vanskeligheder stillede der sig i Vejen for os. Da vi vare naaede til »Piemans River«, brugte vi en hel Dag for at komme fra Toppen af Højlandet ned til Vandfladen, thi Nedstigningen var saa brat, at et Fejltrin vilde have styrtet os hovedkulds ned i Afgrunden. Endnu vanskeligere var Opstigningen paa den anden Side, og dertil brugte vi næsten to Dage; for det meste maatte vi klatre op ad en aldeles lodret Skrænt. De faa Steder, hvor det var muligt at udhvile, frembød et i Sandhed uhyggeligt Skue. Alt var øde og kaotisk, som om et mægtigt Jordskælv havde sønderrevet og kløftet Jorden og leget med kæmpehøje, kolossale Træer, revet dem op med Rode og strøet dem omkring i vild Forvirring. Endelig naaede vi Toppen og genkendte nu i det Fjerne »the Frenchmans Cap« og »the Travellers Guide«, to velbekendte Landemærker i Nærheden af »Macquarie Harbour«. Fra Højden, vi nu befandt os paa, opdagede jeg med megen Tilfredsstillelse noget, som jeg antog for at være to store græsrige Sletter, der strakte sig imod Vest. Vi troede Alle, at vi her havde opdaget godt og frugtbart Land, og saaledes naaet vor Ekspeditions Maal, hvorfor vi glade begyndte paa Nedstigningen. Men da vi nærmede os de formodede yppige Sletter, hvor stor, var da ikke vor Ærgrelse og Skuffelse ved at opdage

at vi befandt os i et uigennemtrængeligt Krat, der var saa højt, at vi intet kunde se af Omgivelserne, efter at vi vare komne der ind. Vi banede os Vej med vore Økser, men med al Anstrengelse kunde vi ikke naa hurtigere frem end 200 Yard daglig. Saa gik den rædselsfulde Sandhed op for mig, at vi befandt os i den uigennemtrængelige Egn, i hvilken alt mangen tidligere Ekspedition og mange flygtede Straffefanger vare omkomne. Vi besluttede da i al Hast at vende tilbage til »Circular Head«, da vore Forraad var i Færd med at slippe op, og to af vore bedste Hunde vare døde af Sult. Der var ikke en eneste Kænguruh at se i denne ufrugtbare og ugæstfri Egn. Vore sidste Levnetsmidler vare opbrugte, da vi naaede det Sted, hvor vi havde indrettet et underjordisk Spisekammer for Nødstilfælde, og til min store Beroligelse fandt vi de to Sække med Mel urørte og ubeskadigede. Da vi atter havde fyldt vore Tornystre, genoptoge vi vort Tilbagetog, idet vi fra Tid til anden stødte paa Hytter, opførte af de Indfødte, men efter helt andre Principer end dem, der herskede paa andre Dele af Øen. De vare meget smukt byggede og godt tækkede, af Form som Bikuber, og kunde rumme omtrent tredive Personer. De Indfødte bebo disse Hytter paa visse Tider af Aaret. Vi saa ofte deres Fodspor i Sandet og ved Kysten, men det lykkedes os aldrig at faa dem at se.

Ved »Cap Cameron« begyndte Farerne atter at trænge sig sammen om os, og i to Dage kunde vi ikke finde drikkeligt Vand. Vi forsøgte at gaa over Vadestederne ved Kysten, men Forsøget faldt uheldigt ud, da vi sank i til Knæene, og det var kun med Nød og næppe, at vi fik hinanden halet op igen. Da vi ikke kunde vade over »Duck River«, konstruerede vi en Flaade af alt det tørre Træ, vi kunde finde. Jeg var den første, der vovede mig

ud derpaa, men ikke saa snart havde jeg gjort det, før den kæntrede med Stævnen nedad, og jeg undgik kun med Nød og næppe at drukne. Vi gik da længere op ad Floden, men vare endnu ikke saa heldige at finde et Sted, hvor vi kunde komme over den. Den næste Morgen foreslog Mr. Lorymer, at vi skulde gaa samme Vej tilbage og paa en eller anden Maade forsøge paa at gaa over Floden ved dens Munding. Han sagde, at han kunde svømme lidt, og da der løb lange Sand- og Mudderspidser frem, mente han, at der ikke kunde være nogen Fare. For en Sikkerheds Skyld skar vi dog vore Tæpper i smalle Strimler, og bandt dem sammen til et Slags Tov, som vi gjorde fast om ham. Stakkels Lorymer var den forreste; paa en Gang saa vi ham synke, en af Mændene trak uheldigvis for stærkt i Tovet, det brast, vor ulykkelige Kammerat sank ned for anden Gang, og vi saa ham aldrig mere. Det var en af de sørgeligste Begivenheder i mit Liv, og det gjorde et uudsletteligt Indtryk paa mig. Synet af min Kammerat, der midt i sin fulde Kraft fandt en saa brat Død, angreb mig stærkt. Jeg bebrejdede mig, at jeg havde givet efter for hans Ønske at vende om til Flodens Munding, og jeg beklagede min Eftergivenhed endnu mere, da vi gik tilbage langs Floden, thi vi vare ikke komne langt, før vi traf paa et omstyrtet Træ, der laa tværs over Floden, og saaledes dannede en Bro, over hvilken vi med Lethed passerede. Men vi vare saa udmattede, at vi ikke kunde naa videre, hvorfor vi bleve den Nat ved Flodbredden. Paa dette Tidspunkt var selv den letteste Byrde yderst besværlig for vore udmattede svage Legemer, og vi lode derfor vore Skydevaaben, og hvad vi ellers kunde undvære, blive liggende i Krattet. Næste Morgen vare vi næppe i Stand til at bevæge vore Lemmer, skønt vi vidste, at vi ikke havde meget langt til vort Be

stemmelsessted, og jeg tror, vi vilde aldrig være naaet til »Circular Head«, hvis vi ikke havde haft det Held at finde en Sælhund, paa hvilken Kragerne og Maagerne sad og pikkede med Begærlighed. Vi bemægtigede os dette Bytte, og snart var den kogt i en lille Lejrkedel, med tilstrækkeligt Salt og Peber, de eneste Artikler, der endnu befandt sig i vore Tornystre. Nogenlunde styrkede ved dette Maaltid gik vi videre og naaede »Circular Head« om Eftermiddagen uden at have faaet anden Mad i fire Dage end den Sælhund, vi havde taget fra de graadige Krager og Maager.

10de Kapitel.

Efterhaanden som jeg kom mig efter den Mathedstilstand, der fulgte paa denne farlige og uheldige Ekspedition, lagde jeg Mærke til de forbavsende Fremskridt og Forbedringer, som under vor Fraværelse vare blevne gjorte i »Circular Head«. Det var blevet en rigtig travl lille Plads; men der herskede overalt god Orden, Regelmæssighed og et fornuftigt Regimente. Jeg blev her Vidne til et mærkeligt Bevis paa den Skinsyge, som de Sorte udvise ved Tabet af en af deres Kvinder. En sort Pige fra »Cap Grim« havde sluttet sig til en af Mændene paa »Circular Head«, og ingen Overtalelse kunde bevæge hende til at gaa tilbage til sin Stamme. Men denne bevogtede hende stadig, og en Dag, da hun befandt sig i nogen Afstand fra Kolonien, blev hun pludselig overfaldet af sine egne Folk og fik tre eller fire Skudsaar. Det lykkedes hende at undkomme til Kolonien, og vor Læge helbredede hendes Saar, men hun levede længe efter i stadig Angst for et nyt Angreb.

I Maj 1827 fik jeg Meddelelse om, at Regeringen havde fundet for godt at tilstaa mig et Frihedsbrev, der — med visse Forbehold — berettiger en af Kronens Fanger til at gøre sit bedste for at komme frem og søge saadanne Beskæftigelser, som synes ham mest passende og fordelagtige. Men skulde han paa en eller anden Maade opføre sig slet, eller blive truffet ude om Aftenen efter et bestemt Klokkeslet., eller savnes ved den ugentlige Mønstring, kan enhver Øvrighedsperson berøve ham denne Begunstigelse og tilbagelevere ham til Regeringen, og da bliver hans Stilling langt værre end før, thi der bliver sat et sort Mærke ved hans Navn, fordi han ikke har gjort en værdig Brug af den Gunst, der var bleven ham tilstaaet.

Jeg blev nu opfordret til at deltage i Udgivelsen af en Avis for Hobart Town, og jeg modtog denne Ansættelse, da jeg var glad over enhver som helst Beskæftigelse, ved hvilken jeg kunde tjene et ærligt Udkomme. Men den brave Redaktør forlangte, at alle i Huset skulde deltage i den tre Gange daglig stedfindende Husandagt. Da disse Andagter imidlertid vare usædvanlig lange og bleve holdte i en Tone og i et Sprog, som var yderst ubehageligt, var jeg snart glad over at kunne afbryde denne Forbindelse. Da jeg ansøgte hos Regeringen om en Plads, havde jeg den Tilfredsstillelse at blive udnævnt til Konstabel ved Landpolitiet og assisterende Skriver hos Mr. Thomas Anstey, Oatland Distrikts Politi-Øvrighed. De Pligter, som jeg nu skulde overtage, havde hidindtil været mig fuldstændig fremmede. Mit Distrikt var mere end 150 Mil i Omkreds, og da de beboede Steder laa meget spredte, plagedes Kolonisterne af »Bushrangere« og af de fjendtlige indfødte Stammer, der røvede og myrdede hist og her, saa at min Stilling ikke var uden Vanskeligheder og Farer. Jeg skulde besøge

alle Farms og enlige Kvægfolde i Distrikterne: Oatland, Clyde, Campbell Town, Great og Little Swan Ports og ligeledes undertiden Richmond. Jeg bemærkede, at nogle af Kolonisterne overholdt den strengeste Disciplin blandt deres, af Straffefanger bestaaende Tjenerskab, medens andre endog forsømte den simpleste Aarvaagenhed. Det hændte ikke sjældent, naar jeg spurgte nogle af mine fordums Kammerater og Bekendte fra Skibet, om visse Individers Opførsel, at jeg da fik det Svar: »Aa, han er en god Mand, han vil nok gøre, hvad Ret er«.

Om Andre sagdes der saa igen:

»Han er en indgroet Skurk og vilde glæde sig over enhver Lejlighed til at gøre Fortræd«.

Øvrigheden var ofte meget forbavset her over, thi de, som paa denne Maade vare blevne roste, havde længe været mistænkte for at stjæle Hornkvæg og Faar og at begaa andre Misgerninger, medens de, hvis Karakter øjensynlig var bleven nedsat, vare ansete for at være ærlige og flittige Mænd. Det varede dog ikke længe, inden jeg lærte at forstaa Værdien og Betydningen af de saaledes modtagne Meddelelser. Naar man kaldte en Mand god og sagde, at han nok vilde gøre hvad der var Ret, mente man dermed, at han var beredt til at deltage i al Slags Røveri, og at han under ingen Omstændigheder, ikke en Gang paa Retterstedet, vilde fortælle noget, som kunde bringe en Kammerat i Rettens Kløer. Ved en »indgroet Skurk« mente man et Menneske, der ikke vilde deltage i Røverier og som vilde gøre, hvad der stod i hans Magt, for at faa Ugerningen opdaget og straffet.

Van Diemens Lands Regering har altid fundet det at være en overmaade vanskelig Ting at faa et Politi, der vilde henvende al sin Opmærksomhed paa at beskytte Liv og Ejendom. Selv den højeste Løn, der paa nogen Maade kunde gives, var

ikke tilstrækkelig til at bevæge nogen fri Person til at stille sig imod de vilde og desperate »Bushrangere« forfølge dem over farlige Strømme ind i deres faste Tilflugtssteder i Bjergene og være paa deres Spor baade ved Dag og ved Nat. Og endnu strengere var Tjenesten imod de fjendtlige Indfødte, thi over for dem kunde selv de overmenneskeligste Anstrengelser kun udrette meget lidt. Udsigten til Frihed var den eneste Spore, som kunde formaa Straffefangerne til at vove deres Liv for at forsvare Kolonisterne og deres Familier. Mr. Anstey var saa venlig at udtale, at jeg var en intelligent Mand, og at han stolede paa mig, hvorfor han i stor Udstrækning gav mig Lov til at handle efter Konduite under Opfyldelsen af mine Pligter. Jeg opsøgte med utrættelig Udholdenhed Kvæg- og Faaretyve, alle Slags Røvere, Folk, der solgte Brændevin uden at være berettiget dertil, og alle den Slags Forbrydere. De hemmelige Skænkestuer, især i det Indre, vare Tilholdssteder for Forbrydere af enhver Art, Røvere holdtes skjulte der, og stjaalet Gods opstabledes inden for deres Mure. Mindre Forbrydelser, som Drukkenskab, smaa Slagsmaal, og det, at være noget længere ude end tilladt, lagde jeg ikke videre Vægt paa, da jeg vidste, at naar Politiet giver sig af med at passe paa den Slags Smaating, da undslippe let de store Forbrydere.

Til Trods for den strenge Tjeneste og Nødvendigheden af at rejse alene over vidtstrakte lovløse Distrikter fandt jeg denne Maade at leve paa saa passende for mit Temperament, at jeg næppe nogen Sinde har været saa lykkelig som den Gang. I nogle Aar nød jeg en aldeles uvant Ro og Glæde i Sindet. Jeg modtog ikke andet end Venlighed fra Mr. Anstey og hans Hustru og Familie og enhver under hans gæstfri Tag. Jeg ser tilbage paa

denne Periode som paa en af de lyseste i mit Liv. Jeg var fri for Sorger og for Ængstelser.

Medens jeg var Konstabel i Oatland helligede jeg mig til et Formaal, der laa Guvernøren Sir George Arthur og Øvrigheden meget paa Hjerte. Ved Sir George's Ankomst til Kolonien var den sociale Tilstand der en saadan, at han ansaa det for nødvendigt at gaa frem mod Forbryderne med stor Strenghed, der aldeles ikke stemmede overens med hans Følelse. Men Faar- og Kvægtyverier, Landevejs-Røverier og Overfald, der ofte ledsagedes af Mord, forstyrrede vedblivende den offentlige Ro og udsatte Kolonisternes Liv og Ejendom for Fare. Man tog sin Tilflugt til Dødsstraf, men det hjalp kun meget lidt. Paa den omtalte Tid var der en frygtelig Bande paa 60 Desperadoes, der handlede i Fællesskab, og da de kendte visse Hælere i Hobart Town og Launceston, var det en let Ting for dem at afsætte deres Rov. Naar nogen tilfældigvis kom forbi, hvor disse Skurke vare beskæftigede med at dræbe de stjaalne Dyr, eller drive dem frem foran sig, blev han øjeblikkelig myrdet. Jeg erindrer saaledes en stakkels Synder, som blev greben og, indsvøbt i en frisk Oksehud, ristet levende foran et uhyre Baal. Efter nogen Tid fremkom der Oplysninger, der førte til de mest fremragende Røveres Anholdelse, men i Stedet for, som sædvanlig, at dømme dem til Døden, bleve flere af dem gjorte til Kronvidner. Denne nye Fremgangsmaade var afgjort heldig, thi nu havde man snart sikret sig hele Banden. Tidligere havde falsk Æresfølelse bragt Forbryderne til at bestige Skafottet og dø med deres Hemmeligheder, en Beslutning, der ogsaa skyldtes den Vished, de havde, at deres Liv ikke vilde blive skaanet, selv om de afslørede nok saa meget. Men da de lovløse Mænd mærkede, at der var Haab om at undslippe, forraadte de hverandre

over en lav Sko, og den moralske Virkning paa det Broderskab, der endnu befandt sig i Frihed, var saa indgribende som vel mulig, thi al Tillid var tilintetgjort, og Ingen vidste, hvem han kunde stole paa. Dette havde den behagelige Følge, at efter to eller tre Aar vare Faar- eller Kvægtyverier næsten ukendte Forbrydelser. Paa Grund af min Meddelagtighed i at frembringe denne forbedrede Tilstand paadrog jeg mig Røvernes og deres Venners Had, og jeg kan kun gratulere mig selv til det sjeldne Held, at jeg undgik Følgerne af deres Hævntørst. Desværre har jeg Grund til at frygte, at nogle uskyldige Personer mistede Livet ved at blive forvekslede med mig. Flere Mord bleve begaaede paa Steder, hvor jeg plejede at færdes, og i Hytter, hvor jeg sov alene, uden anden Beskyttelse end mit gode Sværd.

Da jeg først begyndte paa disse Rejser, var jeg meget overrasket over de modbydelige og blodige Navne, man havde givet flere af Stederne, som jeg passerede. Deriblandt vare: »Murderers Plain« (Mordsletten), »Murderers Tier« (Morderbakken), »Deadmans Point« (Dødningespids), »Killman's Point« (Drabmandsspids), »Hells Corner« (Helvedes Krog), »Hells Gates« (Helvedes Porte), »Four-square-Gallows« (Firkantet Galge), »Devils Baekbone« (Djævelens Ryg) etc. Udlændinge, der læse Listen af slige gruelige Navne, ville let komme til at anse os for at være et vildt og underligt Folkefærd. Man brugte ogsaa at opkalde Steder efter de bekendte »Bushrangere«, som om disse Røvere havde fuldført Gerninger, der fortjente at mindes.

I Begyndelsen af Aaret 1829 blev Sir George Arthur dreven til Handling ved de foruroligende Røverier, der forøvedes af Øens indfødte Stammer, som førte Krigen paa en saadan Maade, at de Hvide ikke med nogen Virkning kunde bekæmpe dem. De

Sorte gik frem til Angreb med saa megen List, at alle vore Forholdsregler bleve virkningsløse, og mange Kolonister bleve myrdede paa barbarisk Maade. En Tid lang søgte jeg med en Afdeling Mænd, der stode under min Kommando, at forhindre de Sortes Voldshandlinger. Jeg ved nok, at det blev sagt, at man kunde føre »Bushrangerne«s Røverier og de Skærmydsler, vi havde med de Sorte, tilbage paa Sir Arthurs ufornuftige Forholdsregler, og at han bar Ansvaret for, at Liv og Ejendom for de i det Indre boende Kolonister svævede i Fare. Folk have pralet af, at dersom man havde lyttet til deres Raad, vilde de Sorte straks være blevne tagne til Fange og megen Blodsudgydelse bleven undgaaet. De raadede Guvernøren til at sende en Del Straffefanger ud for at fange de Indfødte og transportere dem til en af Øerne ved Kysten, men hvorledes man skulde naa dette ønskede Maal, derom sagde de intet. Det forholder sig i Virkeligheden saaledes, at de Sorte endnu forinden Sir George Arthurs Ankomst vare komne overens om et systematisk Angreb paa de Hvide. Jeg kunde anføre talløse Eksempler, men vil kun omtale Sagen med Mr. Robert Jones, der var en agtet Nybygger i »Upper Clyde« Distriktet. Hans Oplevelser ere desværre typiske for mange andre Nybyggeres. Han boede i et Blokhus under en som en Sukkertop formet Klippe, omtrent to Mil Vest for Macquariefloden. Han havde tre Kammerater, og en af dem kom en Eftermiddag løbende ind i Huset i en temmelig udmattet Tilstand med den Efterretning, at de Indfødte vare i Færd med at spidde Faarene, og at de havde forfulgt ham, indtil han havde faaet Huset i Sigte. Mr. Jones og hans Kammerater grebe til deres Skydevaaben og efter at have gaaet 200 Yards fremad opdagede de de Indfødte, der løb op til en høj Afsats, hvor en stor Mængde af deres Stam-

mefæller sluttede sig til dem. Nogle af de mest Forvovne nærmede sig nu til de Hvide, idet de svingede deres Spyd og gjorde en afskyelig Larm. Mr. Jones og hans Fæller lagde Geværerne an, men opdagede til deres Forfærdelse, at Manden, som skulde sørge for Ammunitionen, uheldigvis havde tabt denne. Der var nu intet andet at gøre end at trække sig tilbage, og de naaede Huset i god Behold. Næste Morgen nærmede de Sorte sig Huset i krigerisk Optog, nogle bærende tændte Spaaner, andre tagende Stilling paa Højens Sider, hvorfra de, efter at have begyndt et højt Krigsraab, begyndte at kaste med Spyd, Jordklumper og Sten ned mod Huset og dets Beboere. De vare alle oversmurte med rød Okkerfarve, hvilket betød, at de vare paa Krigsstien. Der var ikke færre end 200, og de vare under Kommando af en kæmpestor Anfører, der i nogen Afstand fra de Andre gav sine Ordrer med største Ro og blev blindt adlydt. De ordnede sig efter hans Anvisning i en kileformig Opstilling og gjorde et sluttet Angreb paa Huset, men bleve slaaede tilbage. Et andet rasende Angreb mod Huset af den samlede Styrke havde bedre Held med sig; de Hvide maatte flygte og løb for at frelse Livet, forfulgte af den hylende Bande. Mr. Jones blev truffen af tre Spyd, det ene gik gennem hans Kind, det andet gennem højre Arm, og det tredie traf ham i Siden. Et heldigt Tilfælde frelste de Flygtende fra at blive massakrerede. Et af de Skud, de affyrede paa maa og faa, traf den nys omtalte kæmpemæssige Anfører og dræbte ham paa Stedet. De Sorte omringede deres faldne Høvding, forsøgte paa at faa ham til at staa oprejst igen, og da de saa, at deres Anstrengelser vare forgæves, udstødte de et umenneskeligt Hyl, sendte en Sky af Spyd op imod Himlen og sloge sig heftigt for Brystet. I den Forstyrrelse,

der fulgte paa denne Begivenhed, lykkedes det Mr. Jones og hans Kammerater at undkomme. Ved en anden Lejlighed blev Mr. Jones og hans Familie belejret i fire Timer af et Selskab af Sorte, om hvilket han mærkeligt nok siger, at de »bandede os paa godt Engelsk«. Den Gang blev deres Liv frelst ved Hjælp af en modig lille Pige, der ubemærket krøb ud af Huset og kaldte nogle Folk til Hjælp. Efter saadanne slemme Erfaringer kan man ikke undre sig over, at Mr. Jones og hans Mænd senere altid satte deres Geværer hen ved en Træstub, midt i Marken, naar de gik ud for at pløje.

Det kan ikke nægtes, at uvidende og hævngerrige Kvægejere ofte uden Grund vilkaarligt fyrede paa de Sorte og dræbte dem, men det er ikke mindre sandt, at de Indfødte ofte gjorde sig skyldige i grov Utaknemmelighed mod dem, der havde behandlet dem venligt. Jeg mindes en Flok Sorte, der kæmpede i tre eller fire Uger, ikke langt fra, hvor Mr. Anstey boede, og skønt de hver Dag bleve forsørgede med Spisevarer fra hans Hus, forhindrede det dem ikke i at angribe to af Mr. Anstey's Folk og røve alt, hvad de ejede.

Da de Indfødte med den største Forvovenhed fortsatte deres Røverier, — 121 Voldsgerninger bleve udøvede alene i Egnen om Oatland, og Mr. Anstey, i sin Egenskab af Ligsynsmand maatte holde 28 Ligsyn paa Mænd, Kvinder og Børn, der vare myrdede af de Sorte, — var det kun naturligt, at Guvernøren følte sig overmaade ilde tilpas og var meget alarmeret over daglig at modtage disse talrige Rapporter om Voldsgerninger. Han indrettede et System af omstrejfende Afdelinger, der skulde forfølge de Sorte, og Ledelsen af fire af disse blev mig betroet. Det var en besværlig Opgave, thi undertiden maatte jeg, midt om Vinteren, føre først den ene og saa den anden af disse Afdelinger

ud og samtidig regulere alle Afdelingers Bevægelser. Nødvendigheden bød, at jeg paa Ryggen maatte bære en tung Tornyster, som indeholdt Provision for en hel Maaned. Da de omstrejfende Afdelinger vare fuldt organiserede og udstyrede, udstedte Sir George Arthur Befalinger, der havde til Hensigt at beskytte baade Kolonisterne og de fredelige Sorte. Med dette Maal for Øje blev der udset visse Distrikter, inden for hvis Omraade de krigerske Love ikke kunde haandhæves, idet man mente, at naar de Sorte gjorde den Erfaring, at der fandtes Steder paa Øen, hvor de ikke bleve molesterede, vilde de blive i Fred og Ro i disse Distrikter.

De under min Ledelse staaende Afdelinger havde kun delvis Held med sig, hvad Urostifternes Paagribelse angik, men der er ingen Tvivl om, at mangt et Liv, der ellers vilde være blevet ofret, nu blev frelst ved disse omstrejfende Afdelingers Iver og Aarvaagenhed, thi de Sorte kunde nu ikke mere uden Fare som hidtil nærme sig Kvægfoldene, ej heller kunde de jage eller optænde deres Baal inden for bestemte Distrikter, uden øjeblikkelig at blive jagede tilbage over Grænselinierne. Men vi arbejdede under store Vanskeligheder, da vi ikke kendte de Indfødtes numeriske Styrke. Fra forskellige Steder og modsatte Retninger strømmede der Beretninger ind til os om Røverier, og vi kom til den Overbevisning, at de Sorte havde et regelret organiseret System for at bortlede vor Opmærksomhed. En Eftermiddag overraskede vi, under den vestlige Klipperække, en Stamme, der var lejret ved Bredden af en lille Bæk. Skønt vi pludselig kom bag paa dem, alarmeredes de dog af den ringe Støj, vi gjorde ved at overskride Bækken, og i samme Øjeblik forsvandt de som Spøgelser, uden at der var nogen Mulighed for at komme dem paa Spor igen, efterladende deres Spyd, Knipler og Bytte.

Dette sidste bestod af Tæpper, The, Sukker, Skydevaaben, Kogekar og mange andre Genstande, som vi genkendte som tagne fra Steder, der laa langt fra hinanden, hvilket var et tydeligt Bevis paa, at den samme Stamme uophørlig bevægede sig fra Sted til andet.

Jeg havde i alt i to Aar udført det Hverv at opspore de Sorte, og i hele dette Tidsrum blev der ikke klaget en eneste Gang, hverken paa mig eller paa nogen af mine Afdelinger, ej heller havde jeg Anledning til Klager.

11te Kapitel.

Paa dette Tidspunkt indtraf der en meget glædelig Begivenhed, der betegnede et vigtigt Vendepunkt i mit Liv, da den bragte mig forholdsvis Frihed. En Lørdag var jeg tilfældigvis ved Postens Ankomst i Anstey Barton, og idet jeg kigede i »Gazette« (Avisen), saa jeg mit Navn blandt dem, der havde erholdt en »betinget Pardon«. Jeg følte mig meget overrasket, da jeg slet ikke havde ansøgt om en saadan Gunst. Anstey Bartons venlige Beboere syntes endog at føle mere Glæde over denne heldige Begivenhed end jeg selv. Man kan nemlig sammenligne en Mand, der i længere Tid har været berøvet sin Frihed, med en, der længe har været sengeliggende, og som, naar han faar Lov til at staa op, ikke straks kan støtte paa sine Ben. Saaledes gik det mig. Det varede en Tid, før jeg fik rystet Baandene af mig, som indtil nu havde trykket mig. De, som altid have været fri, kunne kun danne sig en ufuldkommen Forestilling om Følelser hos En, der lige har opnaaet sin

Frihed efter et langt Fangenskab. Tag Lænken af en Hund, og den vil gøre mange glade Krumspring, al dens tidligere Raseri vil være glemt.

Jeg har mere end en Gang hentydet til den nuværende Fængselsdisciplin samt til Straffefangernes Beskæftigelse i Politistyrken og der, hvor den offentlige Sikkerhed maatte kræve Handlekraft, Flid, taalmodig Udholdenhed, Mod, ja selv Forvovenhed. I denne Anledning skal jeg anføre et mærkeligt og betegnende Tilfælde. Inden jeg havde faaet min Benaadning, havde jeg uden Frygt styrtet mig ind i rivende Strømme med en Tornyster paa Ryggen, der vejede 60—70 lbs. Da jeg genoptog mine Tog imod de Sorte, begav jeg mig til Mr. George Espie's Farm ved Floden Jordan. Over denne Flod løber der paa dette Sted et Rækværk, langs hvilket den kan passeres, dog ikke uden Fare, da Rækværket ryster ved det stærke Tryk, Strømmen udøver. Jeg gik ned, men skønt jeg ofte havde gaaet over, mens Rækværket helt stod under Vand, hvorimod det nu var helt synligt, saa kunde jeg dog ikke faa mig selv til at vove Overgangen. Mr. Espie udtrykte sin Forundring over min Tøven, da han tidligere havde set mig gaa over uden al Frygt.

»Ja, Mr. Espie», svarede jeg, »men De glemmer, at jeg den Gang var en Fange, hvorfor Livet ikke havde megen Værd for mig, nu derimod er jeg fri, og jeg maa nu tage mig bedre i Vare».

Heri ligger altsaa Hemmeligheden, hvorfor Straffefanger have anstrengt sig og ofte vovet deres Liv for Offentlighedens Vel og Sikkerhed.

Til Trods for vore forøgede Anstrengelser og ivrige Bestræbelser bleve de Sorte Dag for Dag listigere og dygtigere. Indtil nu havde de ængstelig afholdt sig fra at rejse om Natten, da de havde nogle overtroiske Meninger i den Retning. I Stedet for, som tidligere, at blive paa Sletterne og ved

Flodbredderne, søgte de nu deres Tilflugtssteder paa de høje, kløftede Bjerge, hvorfra de kunde styrte frem, naar Kysten var klar. Vi troede ikke, at de kunde eksistere paa saadanne ugæstfrie og utilgængelige Steder, og det varede noget, inden jeg opdagede, hvorledes Sagerne virkelig stode. Imidlertid bleve de Dag for Dag mere desperate. De udspionerede, fra deres skjulte Stillinger paa Højderne, de omstrejfende Afdelingers Bevægelser, og naar en af disse trak sig tilbage fra en Farm, gjorde de øjeblikkelig et Udfald »en masse«. En Gang nærmede de sig lydløst til en Farm, som vor Afdeling for nylig havde besøgt, trængte ind ad Bagdøren, myrdede Fruen i Huset og hendes Børn og slap helskindede bort med et stort Bytte. Denne dristige Voldshandling blev udført, medens Herren og Tjenestefolkene arbejdede ude paa Marken, i en Afstand af knap 50 Yards fra Husets Forside, med deres Skydevaaben i Beredskab.

De Sortes stadig gentagne Voldshandlinger foranledigede tilsidst Sir George Arthur til at appellere til Kolonisternes Selvopholdelsesdrift. Hans Excellence opfordrede ved Proklamation til en almindelig Væbning for at bekæmpe det foreliggende Samfundsonde. Det var umuligt, sagde han, at Landet kunde blive befriet fra de indfødte Stammers Invasioner, naar ikke Nybyggerne selv mødte frem, og, idet de forenede deres Energi med Regeringens, gjorde en saa almindelig og samtidig Modstand, som det foreliggende Tilfælde udkrævede. Han opfordrede derfor enhver Kolonist, enten han boede paa sin Farm eller i en By, til at yde en villig Assistance og stille sig under Ledelse af Politiembedsmænd i hans Distrikt. Man haabede paa denne Maade at rejse en tilstrækkelig talrig, frivillig Styrke, der, i Forbindelse med hele den disponible Militær- og Politistyrke, ved en eneste modig og bestemt Optræden, enten vilde

tage alle de fjendtlige Stammer til Fange eller uddrive dem for bestandig fra Kolonisternes Distrikter. Kolonisterne gave et ædelt Svar paa Guvernørens Opfordring og gik med Iver ind paa hans Planer. Hans Excellence overtog Kommandoen i egen Person, næsten hele Militæret blev opbudt, Landpolitiet stødte til, de frivillige Nybyggere bleve ordnede i forskellige Afdelinger, der bleve opkaldte efter deres respektive Distrikter, og alle Mænd med Frihedsbreve bleve udmønstrede, saavel som en Masse Straffefanger, der enten vare anviste Regeringen til Tjeneste eller paa anden Maade stode til dens Disposition. Det vil forekomme engelske Læsere besynderligt, at Regeringen udleverede Skydevaaben til et Korps af Straffefanger, der næsten var lige saa talrigt som den militære og frivillige Styrke og tilmed i Besiddelse af et langt større Kendskab til »Busken«; men de, som kende den udmærkede Disciplin, som Sir George Arthur havde faaet indført hos Fangerne, ville ikke føle nogen Forundring derover. Sir Georges Felttogsplan bestod i at drive de Sorte ind i Øens sydvestlige Hjørne, idet han tog alle optænkelige Forsigtigheds-Forholdsregler for at hindre dem fra at gennembryde den fremrykkende Linie. Efter som Divisionerne avancerede, var det forbavsende og højst glædeligt at se den gode Orden og de gode Følelser, som Alle lagde for Dagen. Inflydelsesrige og velhavende Herrer, unge Folk, der vare beslægtede med Øens bedste Familier, marcherede sammen med Straffefangerne, idet de alle, uden Undtagelse, bare Tornystre med Provision. Om Natten brændte der stadig store Baal, og hele Egnen blev saaledes illumineret paa den mest maleriske Maade. Men snart begyndte Vejret at vise sig ugunstigt, og det hindrede vore Operationer i høj Grad. Ikke desto mindre fik vi Vished for, at to af Stammerne vare omringede, og smaa

Korpser udsendtes for at recognoscere. Et af disse stødte paa en Flok Sorte; men den gik Glip af Lejligheden til at tage dem til Fange, da Patrouillen var saa uklog straks at kaste sig over dem, i Stedet for først at sende Bud efter Forstærkning, og saa omringe dem fuldstændig. Resultatet var da ogsaa, at kun En blev nappet, medens Resten undkom. Dette uheldige Fejlgreb viste sig at være meget skadeligt for hele Planens heldige Udfald; thi nu begreb de Indfødte, hvad den gik ud paa, og anvendte al deres Snuhed for at komme os i Forkøbet. Der viste sig nu om Nætterne mange af de Indfødtes Hunde, et Tegn paa, at disse selv vare i Nærheden og beredte til at bryde igennem enhver Aabning, der maatte vise sig i vore Rækker og som bød nogenlunde Garanti for en heldig Flugt. Senere viste forskellige Fortællinger, der stammede fra de Sorte selv, at dette virkelig har været Tilfældet, og at vi en Gang havde omringet to af de vildeste Stammer. Det kunde heller ikke være anderledes; thi i hele denne Tid blev der ikke udført nogen Voldshandling af de Indfødte, til Trods for, at de koloniserede Distrikter i Virkeligheden vare uden Beskyttelse.

Den Klippe, paa hvilken vor Ekspedition strandede, var et tæt Krat, der havde en stor Udstrækning og var aldeles uigennemtrængeligt. Det var derfor umuligt at fastholde den samme ubrudte Marchlinie som hidtil. Alle vore Anstrengelser for at bevare Rækkernes Sammenhæng vare frugtesløse, og der tilbød sig saaledes for de Indfødte Lejligheder, som de ikke lode gaa fra sig, til lydløst at glide gennem de uundgaaelige Aabninger i vore Rækker. — Naar disse saa igen vare lukkede, opdagede vi snart, at de Indfødte havde gennembrudt det Net, som vi med saa megen Flid havde spundet om dem. Styrken opløstes, og hele Bevægelsen viste at have været et kostbart Fejlgreb. Ikke desto mindre havde

den vigtige, indirekte Resultater at opvise; thi det fredelige og heldige Udfald, Mr. G. A. Robinsons Sendelse senere hen fik, var kun muligt som Følge af den foregaaende, af os udviste Fasthed under Udfoldelsen af vor Styrke. Man havde ikke kunnet træffe nogen Overenskomst, før Linien under Guvernør Arthurs Kommando var rykket i Felten. Først da Hæren var saaledes beskæftiget, lykkedes det for første Gang Mr. Robinson at bringe èn hel Stamme til Underkastelse. De saa sig forjagede fra deres egne Jagtrevierer, drevne ind i et Hjørne og omringede, og kunde kun med store Farer og Vanskeligheder undgaa Fangenskab. De troede, at vi ikke vilde standse med vore Anstrengelser, og at vi vilde plage dem, indtil de enten overgave sig eller vare helt udryddede, og de foretrak derfor det første.

Mr. G. A. Robinson, de Sortes Apostel, blev almindelig anset for gal, da han tilbød sig til intet mindre end at gaa ud i Vildnisset med nogle faa Ledsagere, alle ubevæbnede, for at møde de indfødte Stammer, hvor det vilde lade sig gøre, forsone dem og overtale dem til at overgive sig uden Kamp. Men til hele Koloniens Forbavselse og Glæde sikrede Mr. Robinson sig efterhaanden de vildeste og mest blodtørstige Stammers Underkastelse. Intet kunde forskrække denne mærkelige Mand. I Bevidstheden om sine menneskekærlige Bevæggrunde og sine Hensigters Renhed gik han frygtløs de grusomme og mistænksomme Vilde i Møde, udbredte sine Arme som et Fredstegn og overtydede dem snart om, at de intet havde at frygte af nogle ubevæbnede Mænd. Saa paafulgte der i Reglen en Underhandling, og saa mærkeligt det er, indvilligede hele Stammen, som blev den drevet dertil ved en pludselig magnetisk Indflydelse, i at ledsage Mr. Robinson til Hovedkvarteret. Mr. Robinson helligede 5 Aar af sit Liv til denne mindeværdige Gerning, og jeg ved ikke

af, at han har modtaget nogen nævneværdig Løn for sin værdifulde Tjeneste. Jeg trór ikke, at han alt i alt har faaet 6,000 £ i Penge og Land. Dette er kun en ubetydelig Lønning i Forhold til de store Summer, som før ere blevne ofrede paa Angrebs- og Forsvars-Operationerne mod de Sorte.

Jeg modtog 100 Acres Land i Anerkendelse af mine Fortjenester i Felten, og Gaven var ledsaget af et Brev fra Kolonialregeringen, hvori der antydedes mig, at naar jeg gjorde god Brug af denne Jord, vilde der blive mig tilstaaet mere. Men, med min sædvanlige Uforsigtighed solgte jeg disse 100 Acres meget snart efter, at jeg var kommen i Besiddelse af dem, og saaledes gik jeg Glip af den Belønning, jeg senere kunde have modtaget. Det var omtrent paa det Tidspunkt, at jeg en Dag modtog en Opfordring til at fremstille mig for Kolonialregeringen. Jeg gjorde det, og der blev overrakt mig nogle Breve, det ene var fra den danske Gesandt i London til Lord Glenelg, og det andet fra Hans Herlighed til Sir George Arthur, med den Underretning, at jeg havde arvet nogle Familieejendele i Danmark. Jeg sendte en Fuldmagt hjem og har senere modtaget 200 £ fra denne Kilde, foruden Løsøre, hvis Værdi beløb sig til endnu mere; men da jeg ingen god Brug gjorde af denne Lykkens Tilskikkelse, har jeg kun haft lidt Nytte af denne Arv. Jeg har hele mit Liv igennem været uheldig i Pengesager. Det vil erindres, at jeg i 1807—8 havde Kommandoen over et dansk Krigsskib, og at jeg var saa heldig at gøre forskellige værdifulde Priser. Min Del i Prisepengene beløb sig til en anselig Sum; men i Følge mit Livs mærkelige Omskiftelser var jeg aldrig i Stand til at gøre Fordring derpaa.

Jeg er nu kommen til Slutningen af min Autobiografis anden Del. Det tilkommer ikke mig at

gruble over, om jeg nogen Sinde vil blive i Stand til at skrive en tredie. Dette maa jeg overlade til Hans Villie, som har Menneskets Skæbne i sin Haand. Jeg har haft mit fulde Maal af Dage, og der er kun lidt i denne Verden, som er værd at bryde sig om. Disse Blade vilde sandsynligvis aldrig være fremkomne, hvis jeg kun havde raadført mig med mine egne Følelser, thi det falder ikke i min Smag at plage Publikum med unødvendige Tilstaaelser. Jeg er bleven bevæget dertil af højere Motiver. Mine ungdommelige Læsere kunne tage sig en Lære af mit Livs Historie. Al menneskelig Visdom er Forfængelighed, hvis den ikke bliver reguleret med Forsigtighed. Det ene Fejltrin fører til det andet, og enhver Afvigelse fra den rette Vej vil sikkert lede det vildfarne Lam ind i en Labyrinth af Forviklinger. Jeg vil kun endnu tilføje, at min Deportation har været Midlet til at uddrive af mit Bryst enhver Tilbøjelighed til den frygtelige Last, som jeg havde været behersket af i saa mange Aar. Nu vilde en Tilbagevenden til Spillebordet være den største Straf, som kunde tildeles mig; det er den Virkning, som Deportationen i Reglen har paa alle Fanger i Van Diemens Land. De nye Scener og Beskæftigelser, til hvilke de pludselig blive forflyttede, gøre ligesom ved Omplantning af et Træ, at de en Tid lang længes og lide, indtil de blive vant til Baandene, og Forbryderen bliver et andet Menneske, baade paa Sjæl og paa Legeme. Han lærer, at Karakterens Værd er det eneste, det kommer an paa, naar man skal opnaa sin Frihed, — jeg mener Frihed i moralsk Forstand; thi i Van Diemens Land gælder han alligevel for en straffet Forbryder, selv om hans Straffetid er udløben, saa længe han ikke har frigjort sig for forbryderiske Tilbøjeligheder og søger ved ærlig Flid at fortjene sit Udkomme, og han bliver af Alle anset som endnu elendigere, end

da han bar virkelige Lænker og var en af Kronens Fanger. Ansat i den for ham bestemte Tjeneste, er han forholdsvis fri, og indtil en vis Grad Herre over sin egen Optræden og Handlemaade. Han kan vælge sin egen Fremgangsmaade. Der er meget større Udsigt til, at en Mand kan forbedre sig, naar han er stillet paa den Maade, end En, der aldrig faar Lov til at prøve sin Modstandskraft, hvis Arme saa at sige stadig ere bundne, hvis slette Tilbøjeligheder paa en Maade holdtes i Live ved den stadige Anstrengelse for at sønderbryde de Baand, der med Rette lægges paa dem, og som kun venter paa, at de skulle borttages, for saa at give efter for al den tidligere Vildskab og Ondskab. Fængsler, Fangeskibe og Forbedringsanstalter opfostre i Almindelighed en Slægt af Hyklere og Smigrere. Medens de tilsyneladende undertrykke Tilbøjeligheden til Forbrydelser, forøger og uddyber de tværtimod Hanget til selv de aller værste Forbrydelser. Saaledes søge løsladte Forbrydere i England straks tilbage til deres tidligere Bekendte og begynde atter paa deres Misgerninger mod det menneskelige Samfund. Der gives en Art Galskab, eller Forblindelse, som fuldstændig bemægtiger sig Folk, der ere tilbøjelige til Forbrydelser, og den kan kun helbredes ved en Forandring i Omgivelser og Behandling, en Forandring, som kun Deportationen kan bevirke.

I det jeg kaster et Blik tilbage paa det Billede, jeg har tegnet af mig selv, føler jeg, at Oprigtigheden har faaet mig til at bruge mindre fordelagtige Farver end dem, den lærde Dr. Hooker eller Biografen i Fortalen til mit teologiske Værk har benyttet. Men det har ikke været min Opgave at afdæmpe, men derimod at belyse mit Livs store Fejltrin, saa at der efter min Mening kan uddrages en moralsk Lære deraf. Jeg mindes en Kvæker i

Whitby, der en Gang holdt en meget gribende Tale over den excentriske Tekst: »Hvert Fad bør staa paa sin egen Bund, og hver Sild hænge i sin egen Hale«. Saaledes vil ogsaa Bifaldet eller Dadelen ene og alene komme til at afhænge af den foreliggende Beretnings egne Dyder eller Mangler.

Appendix A.

Jürgensen var gennem alle Skæbnens Omskiftelser en flittig og frugtbar Skribent; men der er kun forholdsvis faa Produkter af hans Pen, som nu til Dags ere tilgængelige. Det første Bind, han offentliggjorde, var et Indlæg i en herskende Strid under Titlen: »Kristendommens Tilstand paa Øen Otaheiti«. Forfatteren gjorde Rede for sit Formaal paa Titelbladet, hvor han beskrev sin Bog som »Et Forsvar for Evangeliets rene Forskrifter mod moderne Antikristne, med Angivelse af Grundene for det daarlige Udfald af de kristne Missionærers Bestræbelser for at omvende Hedningerne«. Det udkom i et stort Bind paa 175 Sider, hos J. Hatchard, Piccadilly, og var i en karakteristisk, svulstig Epistel tilegnet John Berkeley Monk »den ædle Descendent af den berømte og loyale Albemarle«, i hvis Hus, siger Jürgensen, han var bleven modtagen med ædel Gæstfrihed. Han anslaar Grundtonen for sit Angreb ved at erklære, at »det kontemplattive Sind er hensunken i Forbavselse over, at Religionen, der ikke lærer andet end Barmhjertighed og Broderkærlighed, sædvanlig møder saa megen Modstand der, hvor man forsøger at indføre den«. Han henfører denne Modstand til to Aarsager: 1) Uvidenhed, Bigotteri, Vold og upassende Opførsel af de Mænd, der kalder sig Missionærer og sendes ud for at udbrede Kristendommen, og 2) Den Maade, hvorpaa Evangeliets Prædikanter forsøge at omvende Hedninger

og Andre, der snarere tjener til at forvirre deres Begreber og give dem en foragtelig Forestilling, ikke alene om Missionærerne, men ogsaa om selve Religionen, end til at oplyse de Indfødte. Derpaa udbreder han sig i en noget vidtløftig Bevisførelse angaaende disse to Punkter, idet han fremsætter Resultaterne af sine Iagttagelser af Missionærernes Arbejde under sit Ophold paa Otaheiti, hvilket han omtaler i Begyndelsen af sin Autobiografi. Det Billede, han giver af Missionærerne paa hans Tid, er yderst mørkt og utiltalende. Men der er ogsaa Afsnit i Bogen, der udviser et ikke ringe Skarpsyn for og Indblik i de Indfødtes Karakter. Følgende er f. Eks. et udmærket Raad, der fortjener at erindres af alle, der ere optagne af Missionsarbejdet i vore Dage.

»Hvis Mænd, der bosætte sig blandt Hedningerne for at bringe dem Kristendommen, blot i Begyndelsen helt vilde undlade at aabne deres Læber om vor Religions Fortrin eller Manglerne ved den Religion, der findes i det Land, hvori de bo, vilde de støde paa langt mindre Modstand. Lad dem begynde med at vise de Indfødte al den Velvillie og alt det Venskab, de kunne, lad dem forsøge paa at undervise dem i nyttige Idrætter og sociale Pligter, og lad dem opføre sig saaledes, at Hedningerne ville komme til at forelske sig i Manden og hans Dyder, inden Kristendommens Forskrifter læres dem ved Ord. Hedningen vil med den største Glæde høre paa den, han agter og har Ærefrygt for, og vil ønske at efterligne hans oprigtige og uegennyttige Opførsel. Han vil blive en Kristen i Gerningen, inden han kender Kristi Navn, og han vil være stolt over at efterfølge En, som har gjort Menneskeheden saa meget godt.«

Jürgensens »Rejser gennem Frankrig og Tyskland«, et omfangsrigt Bind paa 432 Sider, der udkom hos Cadell & Davies, Strand, blev ved sin

første Fremkomst hædret med en tyve Sider lang Anmeldelse i »Edinburgh Review«. Som Grund til denne særlige Udmærkelse anføres der: »den i denne Bog beskrevne Rejses Mærkelighed, idet den blev udført til Fods«.

»Det var«, siger Anmelderen, »i Forventning om at blive sat i Besiddelse af Kendsgerninger, der grundede sig paa virkelige Iagttagelser af Land og Folk, samlede ved Samkvem paa langt nærmere Hold, end andre Rejsende have Lejlighed til, at jeg gav mig til med Ombu at gennemlæse Mr. Jürgensens Bog«.

Anmelderen finder sig dog noget skuffet i denne sin Forventning og siger, at Jürgensen kommer frem med flere Betragtninger end Kendsgerninger. Og det var uden Tvivl en rigtig Vurdering af Bogen. Jürgensen var øjensynlig af den Mening, at Tiden endnu ikke var kommen for en fuldstændig Beretning om de Kendsgerninger, der stode i Forbindelse med hans hemmelige Sendelse til Kontinentet. Tyve Aar derefter, da han forfattede sin Autobiografi i Van Diemens Land, nedskrev han nogle af de Efterretninger, som »Edinburgh Review« ikke uden Grund savnede i hans først udkomne Rejsebeskrivelse.

Da han kom til Kontinentet, netop tidsnok til at se Napoleons sidste og uigenkaldelige Nederlag ved Waterloo, kunde Jürgensen ikke modstaa Fristelsen til at indlemme en lang Karakteristik af den faldne Cæsar og hans Politik i sin Rejsebeskrivelse. Han sammenfatter den i, at Napoleon var en stor Hærfører, som forfaldt til den samme Fejl, der havde vist sig skæbnesvanger for saa mangen Erobrer, nemlig den, at lære sine Fjender Kunsten at føre Krig og saa siden at undervurdere dem. Jürgensen kom til Paris paa den Tid, da det indesluttede inden sine Mure Evropas største Suveræner, berømteste Hærførere og mest udmærkede Diplomater.

Den Muntre, den Nysgerrige, den Vittige, den Lærde, Narren, der ejede flere Penge end Vid, Kæltringen, der ejede mere af det sidste end af det første, alle flokkedes sammen i Paris, nogle for at blive ødelagte, andre for at gøre deres Lykke.

Det er unødvendigt at bemærke, efter alt hvad han har fortalt i sin Selvbiografi, at en saa gammel Spiller som Jürgensen var det, ikke kunde modstaa de parisiske Spillehuses Tiltrækningskraft, og han helliger et helt Kapitel til sine Erfaringer og Iagttagelser i disse farlige Etablissementer. »Det er ikke til at beskrive«, siger han, »hvor stor den Sammenstrømning af Mennesker er, der opsøger disse Lastens Samlingssteder. Medens jeg var i Paris, var det et forbavsende Antal af fremmede Officerer, der kom sammen der for at ruinere sig selv. En Dag saa jeg en militær Herre af høj Rang, der efter at have bortspillet en antagelig Sum tog tre forskellige Ordener, som vare fæstede i Knaphullerne paa hans Frakke, og solgte dem for en Ubetydelighed til En, der stod i Nærheden. Da han saa havde sat hele den saaledes erhvervede Sum paa en Farve og tabt den, styrtede han ud af Værelset med alle Tegn paa Fortvivlelse. Efter at have fortalt andre Tildragelser af lignende Art, som han havde oplevet i de parisiske Spillehuse, filosoferer Jürgensen videre over Ondet paa en Maade, der er meget dristig, naar man tager i Betænkning, hvorledes han selv var Slave for denne særlige Last. Hvorfor Mennesker saaledes med aabne Øjne ville styrte sig i den visse Ulykke, naar de atter og atter have set deres Haab tilintetgjort, og derved burde have indset Galskaben i fremdeles at blive ved dermed, er et Spørgsmaal, der ingenlunde er let at besvare. I ethvert Hasardspil er Fordelen saa meget paa Bankens Side, at end ikke den aller almindeligste Forstand kan undlade at se det. Ingen Mand vilde i noget andet

Tilfælde indlade sig paa en Forretning, hvor han saa tydelig havde Chancerne imod sig, og dog se vi ham her have den største Tillid til Lykkens smigrende Løfter.

Vor Forfatter tilstaar, at han kun har fundet lidt, der var værd at beundre i Frankrig, saaledes som det viste sig i Slutningen af de hundrede Dage. Han siger, at han var kommen til Landet med meget fordelagtige Tanker om det, men at han, med forholdsvis faa Undtagelser, kun havde truffet paa meget lidt, der stemte overens med den gunstige Mening, han havde dannet sig om den franske Nation. Derimod opdagede han hos Tyskerne mange udmærkede Egenskaber, der laa skjulte under en tilsyneladende haard Skal. Han skildrer dem som velvillige, oprigtige, ærlige og altid rede til at yde virkelig Hjælp, hvor det stod i deres Magt, — kort sagt, en patriotisk, tapper og loyal Nation. »Jeg forlader Tyskland«, siger han, »med taknemmelige Følelser, der lettere lade sig forstaa end beskrive. Ingen Steder (og jeg har opholdt mig i mange Lande) har jeg fundet større, fra Hjertet kommende Oprigtighed, friere Maade at være paa, mere Velvillie mod Medmenneskene, end hos denne tapre og ærlige tyske Nation.«

»Kristi Religion er Naturens Religion« (The religion of Christ the Religion og Nature) er Titlen paa den Bog, Jürgensen skrev i Newgate, og paa hvilken han efter sit eget Sigende anvendte en stor Del Studium og Eftertanke. I Følge Forfatterens Udsagn blev den udgivet uden hans Vidende, og skaffede ham saa mange Fjender paa indflydelsesrige Steder, at Autoriteterne saa sig nødsagede til at befale hans Deportation til Van Diemens Land, en Forholdsregel, de fra først af ikke have tænkt at anvende. Bogen blev udgiven i et stort Bind paa 429 Sider, hos Joseph Capes, Fleet Street, med en

biografisk Fortale af H. D. M., der ikke forklarer, hvorledes Bogens Manuskript kom i hans Besiddelse, men som nøjes med kort at resumere Jürgensens forbavsende Karriere indtil Datum. Det er nu til Dags ikke mere let at opdage, hvad der i Bogen har kunnet vække Anstød paa højere Steder og foranledige Forfatterens Banlysning. Det lader til, at engelsk Vantro, et Par Generationer tilbage, maa have været særlig ømfindtlig, naar man har kunnet tabe sin Sindsligevægt overfor en ikke synderlig velordnet Opramsning af alle de Vidnesbyrd for Kristendommens Sandhed, han kunde faa samlet inden for Newgates snævre Grænser. Jürgensens Sprog er vel undertiden noget bittert, og Bogens Tone er gennemgaaende yderst stridbar. Han omtaler straks i Begyndelsen sin Hensigt med Bogen paa sin egen krasse Maade:

»Naar jeg ser Læresætninger blive udbredte, der staa i Modstrid med den menneskelige Sjæls bedste Følelser og ere diametralt modsatte den hellige Skrift og den sunde Fornuft, saa kan jeg ikke undlade at gøre alt, hvad der staar i min Magt, for ikke alene at blotte Filosofernes ørkesløse og endeløse Jargon, men ogsaa for at vise, at Kristi Religion er Naturens Religion«.

Saa giver han sig til at opremse alle Argumenter imod Atheismen, han kan finde paa, og aflægger saa lejlighedsvis følgende Trosbekendelse:

»Jeg for min Del tror ubetinget paa Sandheden af den Beretning, Skriften giver os om Verden før Syndfloden, fordi jeg ikke tiltror nogen menneskelig Kunst, Snildhed og Opfindsomhed Evnen til at frembringe en saadan indlysende, klar og sammentrængt Beretning. Biblen bevarer i alle sine Dele og Fortællinger en gennemført Overensstemmelse, idet den aldrig beretter en Kendsgerning, for hvilken den menneskelige Forstand ikke kan spore en retfærdig

Nødvendighed. Den hele Beretning er velgørende for Menneskenatureu og Verdensforholdet: Der er endnu aldrig Nogen, der med eller uden Autoritet har opstillet for Menneskeslægten blot en fornuftig Formodning om alle Tings Fremkomst, undtagen den Beretning, vi have modtaget gennem Skriftens Ord. Dens Forfattere kunne ikke have været ledede af daarligere Motiver eller af Ønsket om at bedrage Menneskeslægten. Deres Maal var øjensynlig det, at befordre Dyden og vise Lastens Afskyelighed, to Ting, der staa i nøje Forbindelse med Menneskenes Lykke og Velvære. De fortalte Hændelser staa i øjnsynlig Forbindelse med andre, senere skrevne Dele af den hellige Skrift, hvorved hele Værket bliver til et ensartet Hele, der umiddelbart tager Sigte paa Skaberens store Verdensplan«.

Hen imod Bogens Slutning hengiver den fængslede Forfatter sig til en rhapsodisk Svada, der staar i forunderlig Modsætning til hans elendige øjeblikkelige Tilstand og den sørgelige Uvished i Henseende til hans Fremtid, hvori han svæver.

Han udbryder: »Skulde de have Ret, der lade Menneskene dø ligesom Markens Dyr, for dernæst for stedse at blive tilintetgjorte og sammenblandede med de groveste Stoffer, saa vilde mit Livs Dage være Elendighedens Dage, Fortvivlelse vilde følge mine Fodspor, dyb Sorg og Melankoli vilde gribe min Sjæl, Nattens Timer vilde stadig være Vidne til mine Taarer, jeg vilde blive nødt til at slippe de trøstende Tanker og det glade Haab, som har holdt mig oppe under mit Livs Pilgrimsfærd. Fra min tidligste Ungdom har jeg lært at se paa min Skaber som paa den Hellige, Alvise og Algode, og hverken Solens Pragt, Maanens blege Skønhed, ej heller Synet af Markens Yndighed vilde blot for et Øjeblik være i Stand til at forjage den Tvivlens Sky, der hængte over min Sjæl, alt, alt i mig vilde være

Forfærdelse og Forvirring, og jeg vilde næppe være i Stand til at holde mig fra at drage den guddommelige Visdom og Godhed i Tvivl. Som et menneskeligt Væsen er jeg i Besiddelse af Tænkeevne, men jeg vilde aldrig være i Stand til at faa Øje paa Visdomstanken i Verdensaltet. Generation paa Generation afløse hinanden i hurtig Rækkefølge; men mig vilde det forekomme, som om det skete uden anden Hensigt end den, at de skulde have Lov til at se sig om i nogle faa Øjeblikke, og derpaa synke ned i Graven, hvor Naturens grovere Stoffer da vilde herske som Skabningens Herrer. Enhver hæderlig og dydig Følelse i min Sjæl vilde saares; stod det i min Magt, vilde jeg forvandle mig til en Stenblok uden Følelse og Bevægelse, jeg vilde misunde de laveste Skabninger, der krybe om paa Jorden.«

Amateur-Teologen og den professionelle Æventyrer giver sine kristelige Læsere nogle gode Raad til Afsked, der ligne en Formaningstale i en Prædiken, holdt af en eller anden evangelisk Gejstlig: »Dersom I midt i Fristelsen bevarer eders Tro ren og ubeskaaren; dersom I ere maadeholdne i Medgang og taalmodige i Modgang; dersom I stole paa eders Frelsers Forjættelser og i Sandhed angrer eders Synder, — da ville I sikkert en Gang i Tiden erholde den højeste Løn, som Gud har beredt de Retfærdige. I skulle faa Del i hans Kongeriges Herlighed, og Eders Lyksalighed skal være uden Ende.«

»The Gentlemans Magazine« skænkede denne Bog en indgaaende og paaskønnende Opmærksomhed. — »Vi ere tilbøjelige«, saaledes sagdes der, »at tale i meget rosende Udtryk om denne Bog, og dog anse vi den snarere for at være mærkværdig end egentlig værdifuld. Den er mærkværdig, fordi den er skreven af en Mand, der vil indtage en Plads i Historien, fordi den vidner om ikke ringe Skarpsindighed og er skreven under ejendommelige ydre

Forhold samt bærer et videnskabeligt Præg; men dens Værd formindskes (hvor paradox denne Bemærkning end maa synes at være) just ved nogle af de nævnte Egenskaber; thi Tid og uforstyrret Ro til Eftertanke findes ikke i et Fængsel som i et Arbejdsværelse, ej heller kan den litterære Uddannelse hverken hos en Potentat ej heller hos en Forbryder (og Forfatteren har skiftevis været begge Dele) staa paa samme Højde som hos en Lærd. Med disse og nogle andre Bemærkninger, der senere skulle anføres, gaa vi nu over til Betragtningen af Bogen, hvis Titel vækker en Interesse, der ved Læsningen ikke bliver formindsket.« I Løbet af denne udførlige Undersøgelse yder Jürgensens Kritiker ham megen Anerkendelse som Polemiker: »Han besidder en sjælden Evne til at opstille to hinanden modsatte vantro Theorier, og derpaa finde Argumenter, der slaa dem begge ned; undertiden leger han med sin Modstander som Katten med Musen, giver ham en Tid lang frit Spillerum og knuser ham tilsidst med et eneste Greb.«

Kritikeren i »The Gentlemans Magazine« kalder Bogen tilsidst »en værdifuld Tilvækst til vort Forraad af Natural-Theologi. Stilen er ofte ironisk, undertiden fremmed i sin Udtryksmaade, og lejlighedsvis ugrammatikalsk for vort Øre. Vi slutte med det inderlige Ønske, at Forfatteren maa leve længe nok til at vise sig værdig til den hæderfulde Stilling, han en Gang indtog, saavelsom til den glædelige Sindsstemning, han nu har tilegnet sig. Historiske Personers litterære Arbejder ere altid interessante, selv om de ere af mindre indre Værd end det foreliggende Værk; ej heller kunne vi forestille os en større Ret til fremtidig Berømmelse, end Forfatterens, hvis politiske Løbebane vil blive optegnet i hans Fødelands Annaler, hvis Omvendelse vil sikre ham en fremragende Plads paa Religionens Omraade,

og hvis Argumenter ville blive citerede som afgørende i de vigtigste af alle Slags Kontroverser.«

Det er maaske en noget brat og muligvis profan Overgang fra de ophøjede og opbyggelige Moral-Lærdomme i Jürgensens »magnum opus«, til den samme fromme Gentlemans »Bemærkninger om Banksystemet (The Funded System), en summarisk Oversigt over den nuværende politiske Tilstand af Storbritannien, og den relative Stilling, i hvilken Kolonien Van Diemens Land befinder sig lige over for Moderlandet«. Dette er en samlet Udgave af en Serie enkelte Artikler, som Jürgensen indsendte til »Colonial Times«, og som udkom i et Bind paa 134 Sider, hos H. Melville, Hobart. Det er unødvendigt at gaa ind paa Jürgensens Forslag om National-Gældens Amortisation, — men den Mening, han havde dannet sig om sit Forvisningsland, da hans æventyrlige Livs Aften nærmede sig, er det maaske nok værd at lægge Mærke til.

Han siger, at han, efter i fem og tredive Aar at have rejst om i mange Himmelegne og med opmærksomme Øjne set paa Alt, ikke kendte noget andet Land, hvor man kunde leve saa lykkelig som i Van Diemens Land, dersom blot den engelske Regering vilde overlade de lokale Forholds Administration til dem, som forstode sig derpaa. Saasnart en slig utilbørlig Indblanding af fjernt boende og daarlig underrettede Embedmænd hørte op, vilde Kolonien trives og vokse mere end noget andet af Kronens Lande.

Det er først for en forholdsvis kort Tid siden, at Downing Street har lært den her antydede Lærdom og viseligen besluttet at løsne Tøjlerne og tillade Kolonierne selv at arbejde paa deres Fremtid med medfødt Kraft og Foretagelsesaand.

Appendix B.

Der findes fem store Bind af Jürgensens udgivne Skrifter i Egertons Manuskriptsamling i »British Museum«. Det første og mest fordringsfulde bestaar af 517 tætbeskrevne Sider, som bleve skrevne under Forfatterens Indespærring i Tothill Fields Fængsel efter hans korte og lystige Bedrift som Islands Monark. Det fører Titlen af »Thomas Walters Æventyr« (The adventures of Thomas Walter), og er i et foranført Brev dediceret til Sir William Hooker, som Jürgensen beskriver som: »den eneste, der havde Mod at tiltale mig »min kære Ven.« Denne Bog er en ejendommelig og underholdende Blanding af Kendsgerninger og Fantasi. Paa Grundlaget af hans vidtrækkende Erfaringer, som Rejsende i mange Herrens Lande og over mange Have, har Jürgensen opbygget en Rækkefølge af tænkte Æventyr, øjensynlig en Efterligning af Swift og Defoe, hvoraf nogle ere ømme og pathetiske, medens andre ere skrevne med en raa, støjende Humor i Rabelais-Stil. Betragtet som en engelsk Digtning' kan den dog langtfra kaldes fejlfri, hvilket dog ikke kan forundre, naar man tager Hensyn til de særegne Forhold, hvorunder den er bleven til. »Fangerne omkring mig ere næsten altid i Færd med at skænde, bande eller spille paa Violin,« siger Jürgensen i sin Fortale, »og hvert Øjeblik maa jeg være bange for, at En eller Anden tumler hen over mig og ødelægger alt, hvad jeg har skrevet.« England bliver i denne Bog omtalt under Benævnelsen: Capricornia, London som Thamas, Frankrig figurerer som Badoica, Danmark som Odinia og Tyskland som Almadia. En ikke ringe Del af Bogen optages af Reflektioner over Skikke, Sædvaner og karakteristiske Egenskaber hos disse Landes Befolkning. For Eks-

empel: »Capricornierne have just ikke noget at frygte af ydre Fjender. Deres Flaade, deres Tapperhed og Mod, deres Fædrelandskærlighed vil altid forhindre Ulykker i den Retning. . Tanken, at Capricornia skulde kunne blive indtaget af Fjender, er ligefrem latterlig for ethvert Menneske, der har et sundt Omdømme; men denne store og glimrende Nation har i de senere Aar hengivet sig saa meget til Luksus og Overdaadighed, at jeg forudser utallige Onder, som muligen ville undergrave dens Lykke og styrte Capricornia i mange Farer og Vanskeligheder. Dersom det er et Onde, at blive undertrykt af en Tyran, saa er det et endnu større Onde, at være Slaver under Overdaadighedens Overherredømme. Skulde det engang times Capricornierne at blive besejrede, saa ville de komme til selv at anrette Nederlaget, de ville aldrig blive besejrede af Andre.«

Dette Manuskript er illustreret med adskillige Tegninger, forfærdigede af Jürgensen selv for at fordrive Tiden under det kedsommelige Fængselsliv. Den ene Tegning fremstiller en morsom Tildragelse under et Bal paa Island, den anden viser os Blokskibet »Bahama«, paa hvilket Jürgensen var interneret, med en Udsigt over Chatham i Baggrunden, saaledes som det saa ud paa hin Tid, og en tredie fremstiller Jürgensens tidligere Ven og Beskytter Sir Joseph Banks som en Mæcen, der frelser Kunsten og Videnskaberne, der ved Revolutionens Storme ere blevne forjagede fra Kontinentet. To af dem ere billedlige Allegorier, i hvilke han har anbragt sig selv først som Fange og senere som en fri Mand. De ere bestemte til at illustrere en Drøm af Ex-Kongen, i hvilken han saa sig selv siddende fortvivlet og i Lænker foran et Alter, paa hvilket en gammel Præst ofrede til Tyranniets og Undertrykkelsens Gud. Frihedens Gudinde kommer til Syne, men er ikke i Stand til at nærme sig Fangen, hvorpaa hun

stiger op til Olymp for at anraabe den mægtige Zeus om Hjælp. Denne griber en Tordenkile, med hvilken han rammer og splintrer Tyranniets Alter og befrier den fangne Konge. Disse Billeder ere øjensynlig blevne udtænkte og tegnede af Jürgensen, for at de skulde opildne Sir William Hooker og andre af hans indflydelsesrige Venner til at fordoble deres Anstrengelser for at opnaa hans Befrielse fra Tothill Fields Fængsel, hvor han paa den Tid sad indespærret som Følge af hans islandske Bedrift.

»The Kingdom of Shandaria, and the adventures of King Detrimedes« (Kongeriget Skandaria og Kong Detrimedes Hændelser) er anlagt efter en lignende Plan som det foregaaende Værk. Det er ligeledes tilegnet Sir William Hooker og bærer Motto'et: »Jeg var i Fængsel og I besøgte mig.« Det er paa 433 Sider. Som man kan gætte sig til, ifølge Bogens Titel, hører det til den Klasse af Bøger, der nu, gennem de talrige Efterligninger af Thomas Moores Utopien, ere saa godt kendte af den læsende Verden; dette Utal af Bøger, hvori der beskrives Fantasi-Kongeriger med ideale Befolkninger, som af den selvtilfredse Author ere fremstillede til hans egen fuldkomne Tilfredshed. Jürgensen antyder, at hans mythiske Kongerige ligger i Asien, hinsides Stor-Mogulens Rige. Paa Kortet findes der paa dette Sted en stor Ørken, befolket af kun faa Nomadestammer, men efter Jürgensens Beskrivelse er det en af de skønneste Egne i Verden, beboet af en Menneskerace, hvis Skikke, Sæder, Religion, Regering og Love ere værd, at man ofrer dem et alvorligt Studium og en hjertelig Beundring. Beskrivelsen af Skandaria er anlagt paa at vise alle de Fordele, der følge af en velvillig Despotisme, — ingen Fattigdom, ingen Sindssygdom, ingen Fængsler, ingen Drukkenskab, ingen Advokater, ingen Læger, ingen Forbindelse med Fremmede, kort sagt,

JÜRGENSEN I FRIHED.

(Efter J. Jürgensens Originaltegning i British Museum).

ingen af de Onder, der hjemsøge det menneskelige Samfund, og som ere rodfæstede i de virkelig eksisterende Kongedømmer. Det er ikke forunderligt, at Jürgensen udtaler sig med megen Varme om den fuldstændige Mangel paa Fængsler i hans mythiske Kongerige; thi medens han gav sin Indbildningskraft Tøjlerne, var hans Legeme indespærret bag Westminsterfængslets Mure, til Straf for det lille uautoriserede Eksperiment med Fremstillingen af en velvillig Despotisme, som han selv havde forsøgt paa Island.

Han siger: »I Kongeriget Skandaria gives der ingen afskyelige Fængsler, Internater, Jernbolte, Lænker og andre deslige skammelige Redskaber og Vidnesbyrd paa menneskelig Daarskab.« En betydelig Del af Bogen er helliget en indgaaende Samtale med den mythiske Konge af Skandaria om Kristendommens Velgerninger.

Jürgensen »Historical account of a Revolution in Iceland in the year 1809,« (Historisk Beretning om en Revolution paa Island i Aaret 1809) er en udførlig Beretning om, hvorledes han afsatte Grev Tramp og selv overtog Souveræniteten, fulgt af et Forsvar for sin Opførsel under hele denne ejendommelige Tildragelse. Den optager 381 Sider, og er, med den ham egne Dristighed, uden forud indhentet Tilladelse, tilegnet den Højædle Marquis af Wellesley, Udenrigsminister for de forenede Kongeriger Storbritannien og Irland. De i dette udgivne Manuskript fremsatte Kendsgerninger ere i Hovedsagen de samme, han senere fortalte i sin nu publicerte Autobiografi, skreven i Van Diemens Land; den eneste Forskel er, at den første bærer rigelige Vidnesbyrd om den naturlige Ilterhed og Ophidselse, han var betagen af straks efter de beskrevne Tildragelser, medens den anden, som blev skreven i Eksilet tredive Aar senere, beretter Tingene med

mere af den Nøgternhed, Ro og Maadehold, hvormed en gammel Mand i sit Livs Aften ser tilbage paa de forskellige Begivenheder i en stormfuld og æventyrlig Karriere.

Her følger et meget retorisk Afsnit af Jürgensens skriftlige Forsvar for sin Opførsel som Konge af Island. »Dersom der rettes Anklager imod mig, lad saa dem, der gøre det, komme frem paa en aaben og ærlig Maade; lad mig faa mine Anklagere at se Ansigt til Ansigt, og hvor let vil det da falde mig at gendrive dem; men det er det, de frygte, thi Sandheden maa sejre. Hvor i Guds Navn findes der en Mand paa Island, som kan rette en begrundet Anklage imod mig? Er der Nogen, som har lidt Skade paa Gods eller Frihed? Raaber der noget uskyldigt Blod til Himmelen om Hævn imod mig? Dersom jeg har udgydt et eneste menneskeligt Væsens Blod paa Island, paa retfærdig eller uretfærdig Maade, saa lad mig betale derfor med mit Hoved. Dersom jeg har beriget mig selv til Skade for et eneste Individ, saa lad min venstre Haand blive afhugget! Dersom jeg har ladet en eneste Person fængsle, fordi han var min principielle Modstander, saa overgiv mig til alle et livsvarigt Fængsels Rædsler! Men har jeg ikke gjort noget af det Altsammen, saa lad mig nyde den Frihed, der i mine Øjne er det eneste sande Gode her paa Jorden. Dersom den britiske Regering har Magt til at knuse, saa har den ogsaa Magt til at være barmhjertig, og dersom nogen Sinde en Mand fortjente at blive ædelmodigt behandlet af Regeringen, saa er jeg denne Mand; ti jeg har ofret alle mine jordiske Udsigter, hellere end at tjene imod Storbritannien.

To af Jürgensens dramatiske Arbejder ere opbevarede i Manuskript i British Museum. »The Duc d'Enghien«, som han lejlighedsvis omtaler i sin Autobiografi, og et satirisk Stykke, ogsaa i fem Akter,

kaldet »Robertus Montanus or the Oxford Scholar«. — Han er heldigere i det andet end i det første Stykke. Tragedien begynder med en Scene, der noget minder om »Hamlet«, idet Henrik IV's Aand viser sig som Frankrigs Genius for den unge bourbonske Prins, og befaler ham at staa op og befri sit Land fra den korsikanske Usurpators Vold. Han lover at adlyde sin berømte Forfaders Bud, og danner med General Moreau en Sammensværgelse for at ødelægge Bonaparte og genindsætte Bourbonnerne paa Tronen; men de sammensvornes Plan bliver røbet for Kejseren af en Soldat, der tilfældigvis kommer til at overvære deres Samtale. Hertugen bliver greben, ført for Bonaparte, og her foregaar nu Stykkets mest dramatiske Scene, idet den fyrstelige Fange udbryder i glødende Anklager imod den militære Selvhersker, som tilsidst farer op i ubetvingeligt Raseri, befaler, at hans Anklager skal fjernes, og beslutter Hertugens øjeblikkelige Dødsdom. Den bourbonske Prinsesse Adelaide og Kejserinde Josephine ere Dramaets interessante kvindelige Personer.

»Robertus Montanus or the Oxford Scholar« er, hvad vi nu til Dags kalde en Farce. Helten, Robert Hill, er Søn af ærlige, men udannede Forældre i en engelsk Landsby, som have anvendt det Lidet, de eje, paa at lade ham opdrage i Oxford. Han vender tilbage til Landsbyen, opfyldt af akademisk Lærdom, og volder Bestyrtelse blandt de enfoldige Landsbyfolk ved at kaste alle deres gamle hævdvundne Begreber og Overbevisninger over Ende. Han gør sin tilkommende Svigerfader til sin Fjende ved at forsvare og fastholde den nye, meget fordømmelige Paastand, at Jorden er rund, og ikke flad, saaledes som alle Bønderne hidtil havde antaget, i Følge deres egne Sansers Vidnesbyrd. Tilsidst, efter at have styrtet hele det lille Samfund i alle

Slags Uenigheder og forvandlet en fredelig Landsby til et Slags Miniatur-Pandemonium, bliver denne Fredsforstyrrer heldig indfanget af en Hververofficer, der underkaster ham et alvorligt Kursus i Disciplin og hurtig faar Bugt med hans intellektuelle Hovmod. Den sidste Akt viser ham fuldstændig tæmmet og i al Ydmyghed lyttende til venskabelige Raad som følgende:

»Forsøg at faa igen ud af Hovedet, hvad Du har brugt saa megen Tid til at faa puttet ind i det, og brug for Fremtiden Din Tid til noget nyttigt.«

Stykket er udarbejdet paa en omhyggelig og rosværdig Maade, og Resultatet er blevet et meget mere tilfredsstillende Værk end den fordringsfulde Tragedie, der handler om den ulykkelige bourbonske Prins's voldsomme Død.

Jürgensen var en meget flittig og omhyggelig Korrespondent, og hans talrige Breve til Sir William Hooker, Mr. Dawson Turner og Mr. Henry Jermyn danne det femte og sidste Bind af hans haandskrevne Værker, der findes i British Museum. De genspejle en Micawberlignende Karakter, vise ham den ene Dag svævende højt paa Haabets Vinger og den næste nedstyrtet i Forvivlelsens dybeste Afgrund. De fleste af dem ere skrevne i Londons Fængsler, nogle faa ere daterede fra det hæderlige og elegante Kvarter »Tavistok Place«, andre ere udsendte fra et Gældsfængsel i Nærheden af »Lincolns Inn Fields«, af hvilket han giver en meget vellykket Beskrivelse, og flere andre ere udsendte fra hans Tilflugtssted i »Reading«, i en af de korte, forholdsvis rolige Mellemrum i hans stormfulde Levnetsløb under den nordlige Hemisphære.

Det lader til, at Jürgensen under sin Fængselstid i Newgate gjorde Tjeneste ikke alene som Hospitalsassistent, men ogsaa lejlighedsvis som Prædi-

kant for de fangne. Han taler ikke derom i sin Selvbiografi, men hvad der synes at være en Samling af hans Prædikener i Newgate er indbundet sammen med hans i British Museum opbevarede Korrespondence. Disse Prædikener ere unægtelig skrevne med hans Haand, men det er et Spørgsmaal, som ikke er let at besvare, hvorvidt de virkelig ere hans egne, ægte Kompositioner. Der lyder unægtelig en Slags Jürgensensk Klang i dem, og den modige Dristighed, der udtaler sig i dem, kunde nok tyde hen paa Exkongen af Island som deres Forfatter. Det følgende er Indledningen til den første af disse forunderlige Formaningstaler:

»Der ligger noget meget gribende for Sjælen i den Tanke, at have kendt et Menneske i sin fulde Manddomskraft, som pludselig bliver kaldet bort af Herren. Jeg har kendt en Del af Eder, og talt med Eder; derfor er det mit inderligste Ønske, at yde Eder al den Hjælp og Trøst, som det staar i min Magt at yde, for at I uden Frygt og Bæven kunne staa frem for Eders himmelske Dommer. Jeg frygter meget for, at Skæbnen for nogle af Eder er uigenkaldelig afgjort, og derfor burde de faa Øjeblikke, I endnu have at leve i denne Sorgens Dal, udelukkende være anvendt paa Eders Sjæls Frelse. Min nærværende Tale vil indskrænke sig til to Ting af umaadelig stor Vigtighed: at styrke Eders Tro og at vise Eder, hvorledes den Anger, der ene er Gud velbehagelig, maa være«.

Et Uddrag af en anden af Jürgensens Prædikener skal her anføres, i hvilken snu jordisk Klogskab behændig er blandet med højere religiøse Betragtninger:

»Jeg har endnu saa megen Agtelse for Menneskeheden, at jeg tror, ingen Mand vilde blive lastefuld, dersom han ikke havde det fejlagtige Begreb, at Lasten leder til Lykke og Velvære. Lad os

grundig undersøge denne Sag. Det gamle Ordsprog, der siger: »Ærlighed varer længst«, holder dog uomtvistelig Stik. Se Eder om, og se, hvad I have naaet ved Eders lastefulde Færd. Den Mand, I gjorde Eder lystige over og kaldte en Nar, og som I have bedraget, gaar omkring med oprejst Hoved uden Frygt og uden Dadel, medens I ere bundne med Lænker og maa taale alle Slags Lidelser og Nedværdigelser. Hvem er nu den viseste Mand? Hvor ere disse troløse Venner, som delte Eders paa daarlig Vis erhvervede Bytte? De have forladt Eder i Eders Hjemsøgelses Time. Læg Mærke til den Forskel, der er, naar en virkelig ærlig Mand er i Nød eller bliver uretfærdigen anklaget. Gode Venner og Naboer ville yde ham Trøst, de ville tage Del i hans Sorg og bruge al den Indflydelse, de har, for at befri ham for overhængende Fare«.

Jürgensens øvrige Skrifter ere, som det synes, gaaede tabte. Hans Afhandling om »The Copenhagen Expedition« (Ekspeditionen til Kjøbenhavn) er ikke tilgængelig nu, skønt der i et af hans Breve findes en Hentydning til, at den er bleven trykt og udgiven. Det samme gælder for »Statistical Account of the Russian Empire« (Statistisk Beretning om det russiske Kejserdømme). Jürgensens »History of the Black War in Van Diemens Land« (Historien om den sorte Krig i Van Diemens Land) — en Begivenhed, i hvilken han havde taget Del paa en aktiv og fremragende Maade, — blev foræret i Manuskript til Archdeacon Braim i Portland, Victoria, som stillede det til Mr. James Bonwicks Disposition, da denne flittige Undersøger af Fortidens koloniale Tildragelser udarbejdede sit interessante Værk »The Lost Tasmanian race« (Den forsvundne Tasmaniske Race). Dele af Jürgensens Fortælling ere anførte i Bonwicks Bog.

Idet vi slutte Beretningen om denne forvovne

og flersidige Æventyrers usædvanlige Levnetsløb, fremtrænger der sig af sig selv et Spørgsmaal: — Var Jürgensen fuldstændig normal? — Det er øjensynligt, at han i de mange forunderlige og overraskende Genvordigheder, der tilsammen danne hans urolige Livs Historie, oftere og stærkere lod sig paavirke af øjeblikkelige Impulser end af Fornuftgrunde. Han har foregrebet et Stridsspørgsmaal, som er aktuelt i vor Tid, nemlig om Geniets Gave er beslægtet med Sindssygdom, og med denne hans psykologiske Studie over sig selv kan Forhænget passende falde for det gribende Drama om »den deporterede Konge«.

Jürgensen siger, da han efter sin Hjemkomst fra sin Rejse paa Kontinentet som hemmelig Agent for det britiske Udenrigsministerium fra 1 Dukes Row, Tavistok Place, skriver til Sir William Hooker: »Jeg har tusinde Ting at fortælle Dem — virkelig underfulde Ting — og naar jeg afslører for Dem mine Æventyr i de forløbne fire Aar, saa vil det mere ligne en Digtning end Virkeligheden. Det er lykkedes mig paa mine senere Aars Vandringer at gøre mig bemærket af Kontinentets højeste og mægtigste Personligheder, der have lige saa megen Villie som Evne til at benytte deres Magt og Indflydelse til Gunst for mig. Alligevel er der, hvor underligt det maa synes, nogle mærkværdige Ejendommeligheder i min Karakter, som vildlede mine bedste Venners og Velynderes Forstaaelse af mig, og som endog forvirrer min egen Sjæl i den Grad, at jeg undertiden, i mine ensomme Timer og midt i mine dybeste Selvbetragtninger, ikke kan forstaa mig selv. Disse Ejendommeligheder have undertiden været underkastede en skarp Belysning, og have faaet mine Venner til at tvivle om min sunde Fornuft. Alligevel, efter gentagne Gange og med Alvor at have gennemgransket min egen Sjæl, forekommer det mig, at Geniet maaske ofte fejlagtigt bliver antaget for

Galskab. Min godmodige Ven, smil ikke ad min Overvurdering af mig selv. Jeg taler til mig selv, naar jeg taler til Dem ..... Men nu er jeg kommen til den Overbevisning, at den største jordiske Lykke bestaar i Opnaaelsen af en vis Sindsligevægt, hvilket er meget mere i Overensstemmelse med vor Natur end alle vilde Planer til Opnaaelse af verdslig Ære og Fordel. De højeste sjælelige Gaver gavne kun lidt, dersom de ikke anvendes til store Øjemed, og den mest glimrende Stilling i Livet er for intet at regne imod den lykkelige Sindsro, der opnaas der, hvor Kundskaben er Dydens Ledsager«.

Supplerende Bemærkninger om Islandsekspeditionen paa Grundlag af de i British Museum opbevarede Papirer.

samlede af Oversætteren.

Efter Jürgensens egen Beretning i British Museum synes det, som om det var J. selv, der tog Initiativet til Islandsekspeditionen. Under sit Ophold som Krigsfange i London synes han at have nydt en ubegrænset Frihed. Han har slet ikke følt sig som Fange, men som en hjemvendt Æventyrer. Sir Joseph Banks faar saa Ideen til at proviantere Island, og Jürgensen faar flere Gange Tilbud om at lede en saadan Ekspedition; men han vil ikke modtage det før »to eller tre Maaneder efter«, da han fik: »Meddelelser fra Kjøbenhavn, der langtfra vare tilfredsstillende og som bragte ham til den Beslutning, ikke at tage hjem under Krigen«. — Af hvad Art disse »Meddelelser« have været, faar man en Formodning om ved at læse, hvad Jürgensen selv fortæller om Stemninger og Følelser fra den Tid. I »The adventures of Thomas Walter«, der ikke er andet end hans eget Levnetsløb, fortalt med fingerede Navne, meddeler han, at »General-Postdirektøren«s (Harbo's) Hustru beskyldte Thomas Walter (alias Jürgensen] for at være hemmelig Agent for England. Han fortæller selv, at hans Instruks som Kommandør paa »Admiral Juul« udtrykkelig paabød ham at undgaa de engelske Kyster og enhver Konflikt med Fjenden, og derimod se at naa ned til de franske Havne for at udfri en Flotille danske Skibe. Beretningen i Th. Walter fortsætter nu:

»Jeg kunde ikke bære over mit Hjerte at være Red-

skab til at skade en Nation, som jeg ofte bad Gud bevare. Paa den anden Side var jeg bunden ved en højtidelig Ed til at gøre mit Bedste i den mig betroede Kommando. Jeg besluttede mig derfor til at stikke i Søen og sejle uden Convoy, samt sætte Kursen efter den capricorniske (ɔ: den engelske) Kyst og der indlade mig med det første det bedste Krigsskib, jeg fik Øje paa, lille eller stort. Enhver kunde forudse, hvad Resultatet af en saadan Kamp maatte blive. Jeg vilde ikke blive tvungen til at medvirke i en Plan, der var mig saa imod, og jeg brød ikke min Ed, naar jeg forsvarede mit Skib saa længe som muligt«.

Han møder saa en »Overmagt« d. v. s. den engelske Krydser »Sappho« paa 20 Kanoner, medens han selv førte 28 Kanoner. Da han efter den korte Kamp som Krigsfange var bleven ført til London, møder han en Bekendt, der kom fra Kjøbenhavn (Balderstown). Denne meddeler ham, at Th. Walter dog helst skulde undgaa at komme tilbage til sit Fædreland, da han i saa Fald sikkert vilde blive hængt. — I et Brev fra Chatham af 24de Novb. 1809 klager Jürgensen over at være i en slem Klemme i Fangeskibet, da de andre danske Fanger ere blevne gjorte bekendte med hans Fortid, saa at han intet Øjeblik er sikker mod Mishandling, ja, hans Liv svæver endog i alvorlig Fare. I et udateret Brev til Mr. Mc. Leay, Sekretær for »Transport Board«, skriver han om dette sit Ophold i Fangeskibet: »Jeg holdes fangen i et Land, hvor jeg mindst ventede det, og det blandt Mennesker, der ere mine virkelige Fjender« (de danske Medfangne). Jürgensen afslog ogsaa at modtage den Pengehjælp, som ellers tilflød de danske Krigsfanger i England fra den danske Regering.

Da Jürgensen saaledes havde brændt sine Skibe og revet sig løs fra Danmark, bliver han meget ivrig for Islandsekspeditionen, og han underhandler med mange forskellige Firmaer, der dog alle trække sig ud af Forhandlingerne, da de ansaa Foretagendet for at være for voveligt. Endelig henvender han sig til Firmaet Phelps & Co., der tager kraftigt fat, fragter »Clarence«, som sejler fra Liverpool i Slut-

ningen af December. Ombord vare Mr. Savignac som supercargo, — det var Savignac, der havde introduceret Jürgensen til Phelps — Jackson som Fører af Skibet, og Jürgensen som Parthaver i Forretningen og sprogkyndig Agent.

Da »Clarence« kommer til Havnefjord, mente man, som Jürgensen siger, at lette de danske Autoriteter Forhandlingerne ved at hejse amerikansk Flag og forevise falske amerikanske Papirer. Det var da ikke nogen fjendtlig Magt, den danske Regering paa Island kom til at handle med. Imidlertid mislykkedes Forsøget, — de danske Autoriteter vilde ikke handle. Jürgensen anførte som Grund, at de danske Købmænd og Embedsmænd (?) havde Forraad af Korn, som de afhændede til meget høje Priser, og derfor ikke ønskede nogen Konkurrence, ligesom Bønderne ikke maatte handle med andre end deres respektive Distrikters Købmænd, naar de ikke vilde paadrage sig grusomme Straffe. — Da man ikke kunde lokke Autoriteterne, besluttede man at vedkende sig sin Nationalitet og tvinge dem. Engelsk Flag blev hejst, og Mr. Savignac fritog Capt. Jackson fra det Løfte, han havde afgivet før sin Afrejse, nemlig ikke at ville gøre Brug af sit Kaperbrev. Man bemægtigede sig en i Havnen liggende dansk Brig. Nu indsaa Autoriteterne, at yderligere Modstand kun vilde forværre Situationen, og de indlode sig paa Forhandlinger. Briggen blev løsladt, men dens Kaptajn maatte love ikke at forlade Øen, før »Clarence« var vel borte, og som yderligere Sikkerhed blev dens Sejl medtagne til Reykjavik, hvor Handelen skulde foregaa. Ankommen der, undrer Jürgensen og Savignac sig over, at Købmændene kun købe smaa Partier, som de lige i Øjeblikket kunne bruge, og der vil i det hele slet ikke komme Sving i Transaktionerne. Jürgensen udtaler en meget skarp Kritik over for den danske Regering, der undertrykker Folket, og han siger:

»Hvis Hoffet i Kjøbenhavn havde nogen Kærlighed til Undersaatterne paa denne Ø, maatte den være glad ved, at de kunde blive forsynede med Livsfornødenheder paa denne Maade, da Moderlandet paa dette Tidspunkt ikke saa sig i Stand dertil«. Og senere: »Det var ligefrem latterligt

at se et Dusin af de største Kujoner, som Gud har skabt, holde 50,000 Indbyggere i bestandig Frygt ved Trusler«. — Jürgensens Kritik er meget ubeføjet, thi Regeringen i Kjøbenhavn havde netop gjort store Anstrengelser for at proviantere Island, men alle de danske Handelsskibe vare blevne tagne af Englænderne. Som det senere vil ses, lykkedes det dog Stiftamtmanden paa Island, Grev Tramp, at slippe igennem til Island med en Ladning Korn, som han havde hentet i Kjøbenhavn. Det var vel ogsaa i Haabet om den forventede Forsyning fra Danmark, at de danske Købmænd indskrænkede deres Handel med Fjenden til det allernødvendigste. Hvor liden Kærlighed Jürgensen havde til sit Fædreland, fremgaar klart af hans Opfattelse af Situationen. Han, der Aaret i Forvejen havde set det bombarderede Kjøbenhavn og det tomme Flaadeleje, finder det højst urimeligt, at danske Mænd paa Island føler det som deres Pligt saa længe som muligt at nægte Englænderne Adgang til Øen, (der jo lige saa vel som det øvrige Monarki var i Krig med Stor-Britannien). De Lidelser, Krigen paaførte Island, vare dog forsvindende i Sammenligning med, hvad Kjøbenhavn havde maattet døje.

Som Sagerne nu stode, besluttede Jürgensen at vende tilbage til England, efterladende Mr. Savignac og Ladningen, der var bragt i Land. »Clarence« skulde have Ballast; men nu paastode Købmændene, at de ejede alle Stenene nær og fjern og udpressede 235 Rigsdaler for Ballast. I Slutningen af Marts sejler »Clarence« da tilbage, ikke medbringende andet i Stedet for de forventede islandske Produkter end en Stenballast, der er købt i dyre Domme.

Phelps var jo ikke bleven rigere ved denne Ekspedition, og han beslutter derfor at udskyde en anden Pil i samme Retning som den tabte, og han vil nu selv deltage i den anden Ekspedition. Jürgensen erklærer, at han ikke vil have nogen finansiel Part i denne, da han »følte sig beføjet til at handle med megen Energi« og ikke vilde, at det skulde siges, det var Egennytte, der drev ham. Phelps køber Skibet »Margaret & Ann«, som armeres og bemandes stærkt og

forsynes med Kaperbrev mod Danmark. Der indtoges en Ladning af saadanne Varer, der mest tiltrængtes paa Island, og desuden fragtedes og ladedes en Brig med Korn.

Om Bord var, foruden Phelps og Jürgensen, Botanikeren W. Hooker samt en vis Vancouver med Frue. Denne Vancouver var en Broder til Opdageren, hvem Jürgensen omtaler som: »en vis Kaptajn, hvis Bedrifter Broderen var meget stolt af«, men som han, Jürgensen, for Resten ikke kendte noget videre til. Vancouver skildres som en latterlig, stortalende og meget opfarende Person, der er særdeles paatrængende og udannet. Hans Hustru synes efter Jürgensens Skildring ogsaa at have været en temmelig simpel Størrelse.

Da »M. & A.« efter 18 Dages Sejlads naaede Island, kom Savignac om Bord og meddelte, at Grev Tramp var ankommen efter et Vinterophold i Kjøbenhavn. Greven havde udstedt en Proklamation, der forbød Indbyggerne under Dødsstraf at handle med Englænderne, og han, Savignac, havde derfor intet afsat. Savignac meddelte endvidere, at noget efter Grevens Ankomst var en engelsk Krydser kommen til Øen. Dens Kaptajn (Notts) havde indvilliget i at være Mægler og havde privatim tilvejebragt en Overenskomst, der gik ud paa, at det skulde tillades Englænderne at handle paa Øen, men de skulde, medens de vare der, respektere de danske Love. Notts havde dog udtrykkelig erklæret, ikke at have nogen Bemyndigelse fra den engelske Regering, saa at Overenskomsten altsaa ikke var at betragte som en Traktat mellem Statsmagterne. Man vil se, at denne Ordning kun berettigede Englænderne til at handle med *Købmændene*, der jo havde Monopol efter de danske Love, der skulde respekteres. Dette havde efter Mr. Savignac's Sigende dog heller ikke bragt en eneste Kunde.

Imidlertid siger Jürgensen, at han erfarede følgende: Grev Tramp*) var kommet til Island i et Skib, »Orion«, som havde et engelsk Fribrev, men dette havde det misbrugt,

*) Greven var en Tilhænger af det fransk-venlige Parti. Han var Svigersøn af Colbjørnsen i Kjøbenhavn, der stod i Spidsen for dette Parti.

efter som det i sin Tid havdeført Korn til Norge. Derefter var det blevet solgt til Grønlandskompagniet, der havde ladet det med Korn og andre Fornødenheder, og hermed var som sagt Greven ankommen til Island med Instruktion om at sætte Øen i Forsvarsstand. Det var Hensigten at gøre Øen til Tilholdssted for Kapere, der skulde ødelægge engelske Hvalfangere. Greven var gaaet om Bord under Navn af Adzer Knutzen, til hvem Fribrevet var udstedt, og for at vildlede Englænderne med Hensyn til Bestemmelsesstedet bleve tre engelske Krigsfanger bragte om Bord, og med dem sejlede man under Parlamentærflag til Leith, før man satte Kursen mod Island. Det var paatænkt, at »Orion» skulde vende tilbage til Norge med Islandsvarer til Brug for Besætningerne paa de norske Kanonbaade, og man ventede til Gengæld en Ekspedition fra Christianssand med Vaaben og Ammunition. Greven skal endvidere have indrømmet, at »Orion« havde forspildt sit Fribrevs Forrettigheder, og at det ikke var værd at stole paa dem, men at »Orion« skulde vente, til Aarstiden var saa vidt fremskreden, at Havet kunde anses for frit for engelske Krydsere, før Hjemrejsen iværksattes. Ovenstaaende vil Jürgensen have erfaret, dels ved mundtlige Meddelelser, dels ved Grevens Papirer, der senere faldt ham i Hænde.

Man ventede nu nogle Dage paa, at Greven skulde gøre et forsonende Skridt, ved for Eks. at tage sin Proklamation tilbage. Dette sker ikke, og Kaptajn Liston paa »M. & A.« gaar da i Land med 12 Matroser og fængsler Greven, medens en stor bevæbnet Sværm af Islændere (?) er samlet foran Huset, men de rører ingen Finger til Grevens Forsvar. Man vil bemærke, at denne Fremstilling af Grevens Fængsling ikke er ganske i Overensstemmelse med Jürgensens senere, i hans Autobiografi (se Pag. 333). Den sidste — hvorefter Jürgensen selv var Mester for Fængslingen — er dog vistnok den korrekteste.

Da der nu maatte skaffes en Regering til Veje, og Phelps ikke holdt af at tage Sagen i Hænde, fordi han som engelsk Borger var sin Regering Regnskab skyldig for, hvad han foretog sig, blev Jürgensen — der ikke kunde siges at tryk-

kes af nationale Hensyn — udset til at tage Styret. Dette gjorde han og udstedte i Dagene mellem den 25. Juni og 11. Juli 1809 tre Proklamationer, hvis Indhold han selv gengiver i følgende 18 Paragrafer, hvortil Jürgensen saa knytter enkelte »oplysende Forklaringer«, hvoraf de interessanteste her medtages:

§ 1. Alle Danske skulle afgive deres Vaaben.

§ 2. Det danske Regimente er ophævet, og Øen erklæres fri og uafhængig.

§ 3. Al Ejendom, tilhørende Danske, som ere bosiddende i Danmark, konfiskeres.

Forklaring ad § 3. Jürgensen beskylder den danske Regering for at have tilbageholdt en større Sum, der var indsamlet i Danmark og Udlandet til de Skadelidte ved Heklas Udbrud 1783 (jfr. Autobiografien pag. 333), og henviser de Danske, hvis Ejendom konfiskeres, til at søge Erstatning hos den danske Regering ud af denne Sum.

§ 4. Island er i Fred med Stor-Britannien, forudsat at den britiske Regering er villig hertil.

Forklaring ad § 4. Medens et mægtigt (sic!) uafhængigt Island ikke kunde genere England, og et væbnet Island i Danmarks Hænder var en truende Fare for den engelske Hvalfangst, saa kunde det nok tænkes, at Landet fik andre Fjender end England. Landet skulde derfor (§ 13) sættes i Forsvarsstand, og man haabede, engelske Krydsere vilde beskytte dets Kyster.

§ 5. Landet fører det Flag, det havde, før det blev afhængigt af Danmark eller Norge.

§ 6. Islands Havne ere aabne for alle Nationer.

§ 7. Regeringsformen skal være den samme, som den var, før Island blev en norsk Provins.

§ 8. Alle Embedsmænd have at henvende sig til Jürgensen for at hæve deres Gager og Pensioner.

§ 9. Alle Danske, der ere bosatte paa Øen og ere islandske Borgere, skulle være ukrænkede paa Person og Ejendom.

§ 10. Ingen uden Landets Børn skal have Embeder.

§ 11. Enhver skal have Frihed til at handle med hvem og paa hvilken Maade han ønsker.

§ 12. Ingen nye Skatter skulle udskrives, og af de, der skyldes for indeværende Aar, bliver kun Halvdelen at indkræve.

Forklaring ad § 12. Folket havde ikke Raad til at udrede Skatterne, og Jürgensen havde kun modtaget 2700 Rigsdaler i Statskassen, hvilket ikke var nok til at betale Gager m. m. Jürgensen maatte derfor selv skaffe Penge til disse Udbetalinger. Der behøvedes dog ikke saa meget til at holde Statsmaskineriet gaaende, da alle Udgifterne kun beløb sig til 26 à 27,000 Rigsdaler om Aaret. Man vilde, naar Havnene bleve aabne, kunne opkræve en Import- og Eksporttakst af mindre end $^1/_2$ $^0/_0$ àd valorem, og derved faa Penge nok til Statsudgifterne og en forsvarlig Rustning.

§ 13. Landet skal sættes i Forsvarsstand.

§ 14. Enhver Embedsmand, som ikke kan sanktionere disse Foranstaltninger, kan uden Molest opgive sit Embede, naar han lyster

§ 15. Ingen dansk Undersaat kan være islandsk Embedsmand; men de og deres Familier ville blive underholdte paa offentlig Bekostning, til man ser Lejlighed til at sende dem hjem.

§ 16. Det tillades Ingen at fornærme eller mishandle en Person, fordi han har været dansk Embedsmand, eller fordi han er Dansker.

§ 17. Det erklæres herved officielt, at man ikke vil øve nogen Tvang over for Embedsmænd for at faa dem til at blive i deres Embede, men at de kunne tage deres Afsked, naar de ønsker.

Forklaring ad § 17. Denne Paragraf, siger Jürgensen — var fremkaldt ved, at Dommer Stephenson sendte Bud til Jürgensen og bad ham sende væbnede Mænd for at tvinge ham, Stephenson, til at beholde sit Embede, — ved hvilken Fremgangsmaade han mente at dække sig lige over for den danske Regering.

§ 18. Som Følge af Indbyggernes indtrængende Opfordring, har jeg (Jürgensen) indvilliget i at beholde den øverste Styrelse til Juni 1810, da hvert Distrikt vil have afgjort, hvilken Regeringsform der maa anses for mest passende for Island, og lover jeg højtideligt til den Tid at nedlægge mit Mandat og straks at forlade Landet.

Jürgensen forsikrer, at det var paa Grund af en Oversætterfejl fra den unge Mands Side, som det var betroet at oversætte hans Proklamationer paa Islandsk, at »jeg« var bleven erstattet med et Pluralis majestatis. Den unge Mand havde nemlig været Sekretær hos Grev Tramp, og havde saa benyttet det Sprog, han var vant til fra Grevens Proklamationer. Ligeledes siger Jürgensen, at han aldrig har ladet sig kalde eller kaldt sig Excellence.

Med 5 væbnede Mænd tiltræder han nu sin Rejse til det Indre af Landet, hvor han opdager mange Misligheder, hidrørende fra Købmændenes Udsugelser og Tyranni, og hvor han overalt modtoges med Begejstring. Da han kommer tilbage til Reykjavik, ser han, at Phelps har bygget et Fort ved Havnen. Phelps frygtede nemlig for, at et dansk Krigsskib skulde komme. Denne — saa vist højst ufornødne — Frygt gør imidlertid, at Fortet bemandes i stor Hast af Islændere, da et fremmed Skib viser sig i Fjordmundingen. Skibet forsvinder imidlertid igen, og først nogle Dage efter viser det sig at være den engelske Krydser »Talbot«, Kaptajn Jones.

Vancouver er kommen i Strid med Phelps om et Væddemaal, og for at hævne sig, faar han sin Hustru til at introducere Kaptajn Jones hos den fangne Greve. Denne aabner nu sit Hjerte for Kaptajn Jones og meddeler, at der er almindelig Utilfredshed med Jürgensens Regimente paa Øen, hvad han især havde erfaret af tvende Mænd ved Navn Sivardsen og Biarnesen. Disse to Mænd havde ganske vist Grund til Utilfredshed, da de havde Kornbeholdninger, som den engelske Import havde trykket Prisen paa, men Jürgen-

sen paastaar, at de over for ham have erklæret, at de aldrig havde beklaget sig over det ringeste.

Jürgensen skildrede Kaptajn Jones med en vis satirisk Dygtighed som Officer af tvivlsom Værd, i høj Grad uvidende om maritime Love og Tjenestereglementer. Han skal saaledes, efter Jürgensens Forklaring, i sin Tid være bleven dømt til Døden for Insubordination, men benaadet, da han var Broder til en Earl. Kaptajn Jones beklager sig i en af sine Skrivelser over, at Jürgensen har mødt om Bord paa »Talbot«: »in full undress uniform of a British Naval-Captain«, — men Jürgensen oplyser, at det var den Uniform, han havde haft i dansk Tjeneste, og som han havde fremstillet sig for det engelske Admiralitet med, uden at der var bleven rejst Indvendinger fra nogen Side, samt at andre af »Talbot«s Officerer havde erklæret, at Uniformen kun havde en ganske overfladigsk Lighed med den engelske. Altsaa — mener Jürgensen — at Kaptajn Jones ikke en Gang kender de i Flaaden brugelige Uniformer. Kaptajn Jones' Protest mod, at der i hans Paasyn er blevet hejst et ham ukendt Flag (de tre Klipfisk), latterliggør Jürgensen ogsaa, idet han siger, at han ikke kan være ansvarlig for Kaptajnens Mangel paa historiske Kundskaber, samt at Øen jo havde erklæret sig for uafhængig, hvorfor den ikke med Ret kunde hejse dansk Flag. I det Hele ønsker Jürgensen at bibringe Læseren det Indtryk, at Kaptajnen var en udygtig Bulderbasse, der var latterlig stolt af sin fine Broder. »Min Stilling i Etaten er en høj og ansvarsfuld Stilling, men i min private Egenskab som Adelsmand og Broder til en Earl indtager jeg et endnu mere ophøjet Stade i Samfundet. De kan maaske ikke forestille Dem, hvad det er at være en Adelsmand?« — lader Jürgensen ham udbryde.

Imidlertid hændte en baade mærkelig og latterlig Begivenhed, der skulde blive »Begyndelsen til Enden« paa Jürgensens glorværdige Regimente. Vancouver, — der stadig synes at have været paa Krigsstien — er en Dag tilfældigvis om Bord i »M. & A.«, da en Baad fra »Talbot« kommer og rekvirerer Grev Tramp, og han udleverer da uden Autorisa-

tion Greven hemmeligt til Kapt. Jones. Da Mr. Phelps erfarer det skete, bebrejder han Vancouver hans egenmægtige Handling, men herover bliver Vancouver aldeles rasende, farer om paa Torvet som en Gal og raaber: »Aa, hvor er mine Pistoler? — mine Pistoler, min krænkede Æres Hævnere! Par dieux, Mr. Phelps, hvis De er en Gentlemann, skal de øjeblikkelig give mig Oprejsning!» Han er imidlertid saa eksalteret, at han slet ikke lægger Mærke til, at Jürgensen tilbyder ham et Par lange Rytterpistoler.

Kaptajn Jones modtager Greven som Krigsfange, og giver Kvittering for hans Modtagelse paa vanlig Vis, men ikke desto mindre slutter han sig straks til Grevens Parti mod Jürgensen. — Jones synes nu at have taget hele Affæren i sin Haand, og hans fortrolige Raadgivere vare Greven og Vancouver. Sidstnævnte skulde endogsaa have været konstitueret som Guvernør, men den Storm, der rejste sig her imod, gjorde endogsaa Jones betænkelig, og Dommer Stephenson blev konstitueret. Fortet bliver sløjfet og det danske Flag hejst, medens Kapt. Jones under det modtager tre Hurraer fra de danske Indbyggere.

Stephensons Konstituering fremkaldte en Petition fra den islandske Befolkning, hvori der gøres opmærksom paa det uheldige ved at forene den dømmende og den udøvende Magt i en Person. Heraf tager Jürgensen Anledning til at give Stephenson en Omgang Sværte. Stephenson har altid spillet dobbelt Spil. Hans Anmodning til Jürgensen om at tvinge ham til at forblive i Embedet var et Eksempel herpaa, og da Jürgensen var ved Magten, fik Stephenson ham til at arrestere en vis Einarson, under Foregivende af, at denne pønsede paa en Kontrarevolution, men i Virkeligheden for at tilfredsstille sit personlige Had. Mod sin Fader havde han optraadt meget uheldigt. Faderen havde været Stiftamtmand og den unge Stephenson haabede nu paa at blive den Gamles Efterfølger. Han rejste til Kjøbenhavn og meddelte, at den Gamle ikke kunde mere, at Alt gik forkert, at de offentlige Midler bortøsledes o. s. v. Resultatet var dog ikke

efter Ønske. Man nedsatte en Kommission, der undersøgte Sagen, men Stephenson fik ikke Embedet.

Det var paa Tale at overrække Kaptajn Jones en Takadresse, men da kun Danskerne vilde underskrive, blev det opgivet.

De faa Dage, der gik forud for Afrejsen, synes at have været meget bevægede, og man morede sig med gensidige Udfordringer, som af forskellige Hensyn, — oftest Mangel paa Mod — ikke blev til Noget. Saaledes havde ogsaa Jürgensen og Kapt. Jones et Sammenstød, der endte i en Udfordring, som havde den almindelige Skæbne. Det kan ikke antages, at Jürgensen skulde have manglet Mod til at møde Kaptajnen, men det var af »politiske« Grunde, at Jürgensen undgik Duellen. »Jeg tog ham ikke i Betragtning. Jeg vilde ikke fornærme den Monark, i hvis Tjeneste han stod, ved at øve Vold mod hans Person. Det var udelukkende Respekt mod hans Konge, der holdt mig tilbage«, skriver Jürgensen.

Jürgensen ser naturligvis med stor Indignation paa Omstyrtelsen af alle hans gode Foranstaltninger, men han er særlig fornærmet over, at man fordrer, at han skal aflægge Regnskab for Statskassens Forvaltning, al den Stund han selv har maattet udrede de fleste Penge.

Jürgensens Journal og Regnskabsbog for Islandsadministrationen findes blandt Manuskripterne i British Museum. Journalen indeholder ikke videre af Betydning, uden for saa vidt, at den klart og uomstødeligt beviser, at Jürgensen egenhændigt har benyttet Pluralis majestatis, og at han har ladet sig kalde Excellence. Udflugten med Oversætterfejlen er altsaa mindre heldig.

Regnskabet er derimod ganske interessant. Naar man betragter Udgiftssiden, faar man for det første det Indtryk, at den Jürgensen'ske Administration's mest fremragende Regeringshandling har været at betale Gager til — Jordemødre, af hvilke Øen maa have haft et meget betydeligt Antal. Endvidere ses, at Biskop Vidalin og Sekretær Stephenson, en Broder til Dommeren, havde trukket uforholdsmæssigt stærkt

paa Kassens Midler i Form af Rejsegodtgørelser, Kontorhold, Forskud, Udlæg og andet mere. Hermed staar det, kan hænde, i Forbindelse, at Sekretæren beder om Tilladelse til at forlade Island sammen med Jürgensen, da han frygter for Broderens Tyranni. Den samlede Udgift beløber sig til 16547 Rdl. 4 ℳ 8 β. Nu kommer Indtægterne, der foruden 1295 Rdl., som indkom ved Salg af en Ejendom, og som Sysselmand Kofoed fik Kvittering for, uden at Valutta indløb til Kassen, medens Kvitteringen dog udtrykkelig nævner Pengebeløbet, udgør: 17655 Rdl. 2 ℳ 8 β.

Dette er indkommet paa følgende Maade:

Statskassens Beholdning	2700 Rdl.	0 ℳ	0 β
Beslaglagt Ejendom af Danske, der vare bosatte i Danmark.....	3060 »	0 »	0 »
Udtaget af et dansk Skib under Kaptajn Holm	10000 »	0 »	0 »
Skatter og andre Statsindtægter	1195 »	2 »	8 »
I Betaling for Varer, tilhørende Mr. Phelps	700 »	0 »	0 »
Summa	17655 Rdl.	2 ℳ	8 β

Det vil sige: der var 3895 Rdl. + 1295 Rdl. regulære Indtægter, forudsat at Sysselmand Kofoeds Indbetaling ikke var Konfiskation under en eller anden Form, og 13060 Rdl. erhvervede ved Plyndring, medens det store Tilskud, som Jürgensen vil have gjort, bestaar i 700 Rdl., der tilhører Mr. Phelps.

Imod Slutningen af August sejlede »M. & A.« med Phelps, Hooker, Grev Tramp samt Mr. og Mrs. Vancouver, medens Jürgensen blev et Par Timer alene tilbage paa Øen, for at overbevise Kapt. Jones om, at han kunde færdes med fuldstændig Sikkerhed blandt dens Beboere, noget Jones havde betvivlet. Saa gik han om Bord i »Orion«, der blev behandlet som en engelsk Prise, og førtes af Mr. Gower, der dog skulde raadføre sig med Jürgensen. Denne fører Skuden igennem et hidtil ubenyttet Løb og vinder derved ind paa »M. & A.«, hvorved han netop kommer tidsnok til at frelse

dette Skibs Passagerer og Besætning fra en ynkelig Død, idet der er udbrudt Ild i Lasten paa »M. & A.«, og kun Jürgensens betimelige Tilstedekomst og store Aandsnærværelse under den opstaaede Panik gør det muligt at komme bort fra det brændende Skib.

Paa »Orion« vende de tilbage, og efter at den Skare Islændere, der fulgte med »M. & A.«, er landsat, gaar Greven, Hooker, Mr. og Mrs. Vancouver om Bord i »Talbot«, medens Jürgensen paa »Orion« paany sætter Kursen efter England og forlader sit Kongerige for aldrig at gense det mere, og hermed slutter dette mærkelige og i visse Henseender noget komiske Kapitel i Islands nyere Historie.

